

002
ΚΛΣ
ΣΤ2Α
1045

ΑΡ. Π. ΚΟΥΡΤΙΔΗ

ΣΤ 67.

ΙΣΤΟΡΙΕΣ

ΑΝΑΓΝΩΣΤΙΚΟ Β' ΔΗΜΟΤΙΚΟΥ

ΕΚΔΟΣΗ 10.

πᾶσαι Δραχ. 4.50

*Αριθμὸς ἑγκριτικῆς ἀποφάσεως 45271

*Αριθμὸς ἀδείας κυκλοφορίας 645, 4 Δεκεμβρίου 1923

ΑΘΗΝΑΙ 1923

ΕΚΔΟΤΗΣ: ΙΩΑΝΝΗΣ Δ. ΚΟΛΛΑΡΟΣ

ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΟ ΤΗΣ «ΕΣΤΙΑΣ», ΣΤΑΔΙΟΥ 44

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

ΑΡ. Π. ΚΟΥΡΤΙΔΗ

ΙΣΤΟΡΙΕΣ

ΑΝΑΓΝΩΣΤΙΚΟ Β' ΔΗΜΟΤΙΚΟΥ

ΕΚΔΟΣΗ 10.

ΑΘΗΝΑΙ 1923

Ἐκδότης: Ἰωάννης Δ. Κολλάρος
Βιβλιοπωλεῖο τῆς «Ἑστίας», Σταδίου 44

133

009
κλε
ετρα
1045

Κάθε γνήσιο αντίτυπο πρέπει να ἔχη σ' αὐτὴν τὴ σε-
λίδα τὴν ὑπογραφή τοῦ κ. Ἄρ. Π. Κουρτίδη καὶ τὴ
σφραγίδα τοῦ Βιβλιοπωλείου τῆς «Ἐστίας».

Αρ. Π. Κουρτίδης

§ 1. Τί κάνει μιὰ μάνα
γιὰ τὸ ἄρρωστο παιδάκι της

1

Ἐνα παιδάκι ἦταν πολὺ ἄρρωστο.

Δὲν εἶχε ὄρεξη νὰ φάη, οὔτε νὰ παίξῃ.

Ἦταν στὸ κρεβάτι· εἶχε θέρμη καὶ ζάλη μεγάλη. -

Κοντὰ του καθόταν ἡ μανούλα του.

ὦ! πόσο λυπημένη ἦταν! Ἐβλεπε τὸ χλομὸ καὶ στεγνὸ πρόσωπο τοῦ παιδιοῦ της, ἔβλεπε τὸ στήθακι του ν' ἀνεβοκατεβαίνει μὲ πόνο, καὶ τὰ μάτια της γέμιζαν δάκρυα.

«Θεέ μου» ἔλεγε, «γλίτωσε τὸ παιδάκι μου! Τί θὰ γίνω ἂν τὸ χάσω! Λυπήσου με, Θεέ μου!»

Μέρα καὶ νύχτα δὲν ἔφευγε ἀπὸ τὸ προσκέφαλό του.

Ἡ ἴδια μὲ τὸ χέρι της τοῦ ἔδινε τὰ γιατρικά.

Δὲν ἔκλεινε μάτι, δὲν ξεκουραζόταν. Ἦταν πάντα ἐκεῖ, κοντὰ στὸ παιδί της.

Ὁ Θεὸς τῇ λυπήθηκε τὴν καλὴ μάνα, καὶ τὸ παιδάκι γλίτωσε.

Σηκώθηκε από τὸ κρεβάτι. Ἄρχισε νὰ περπατῆ σιγά σιγά.

Τὸ πρόσωπό του δὲν εἶναι πιά χλομό. Ἡ σβησμένη ματιά του ἄρχισε νὰ γίνεται πάλι ζωηρή.

Τὸ πρόσωπο τῆς μάνας λάμπει τώρα ἀπὸ χαρά.

«Θεέ μου, σ' εὐχαριστῶ!» λέει ἐμπρὸς στὰ εἰκονίσματα.

Καὶ τώρα πού εἶναι καλύτερα τὸ παιδί της, δὲ φεύγει ἀπὸ κοντά του.

Τὸ φροντίζει μόνη της. Ἡ ἴδια τοῦ φέρνει τὸ ζουμί του. Τὸ σκεπάζει νὰ μὴν κρυώση. Τὸ κοιτάζει στὰ μάτια, νὰ δῆ τί θέλει.

Μιά μέρα τὸ παιδί εἶπε στὴ μανούλα του:

«Τί καλὴ πού εἶσαι, μάνα, καὶ πόσο σέ ἀγαπῶ!..

»Ἐέρεις, τότε πρὸ ἡμουν πολὺ ἄρρωστο, μιὰ νύχτα ξύπνησα καὶ σέ εἶδα σκυμμένη ἀπάνω μου....

»Μοῦ ἔσφιγγες τὸ χέρι μου καὶ μοῦ μίλησες, θυμάσαι;... Μανούλα μου, σ' ἀγαπῶ πολὺ».

§ 2. Πῶς νὰ λυπήσω τὴ μητέρα :

Πῶς νὰ πειράξω τὴ μητέρα,
νὰ κάμω ἐγὼ νὰ λυπηθῆ,
πού ὅλη νύχτα κι ὅλη μέρα
γιὰ τὸ καλὸ μου προσπαθεῖ ;

Αὐτὴ στὰ στήθη τὰ γλυκὰ της
μὲ εἶχε θρέφος ἀπαλό,
μὲ κάθιζε στὰ γόνατά της
καὶ μ' ἔμαθε καὶ νὰ μιλῶ.

Αὐτὴ μὲ τρέφει καὶ μὲ ντύνει,
αὐτὴ γιὰ μὲ πρῶτὴ ξυπνᾶ,
καὶ δίπλα στὴ μικρὴ μου κλίνη
σὰν ἀρρωστήσω ξαγρυπνᾶ.

"Α! πῶς' λοιπὸν τέτοια μητέρα
νὰ κάμω ἐγὼ νὰ λυπηθῆ,
πού ὅλη νύχτα κι ὅλη μέρα
γιὰ τὸ καλὸ μου προσπαθεῖ ;

§ 3. Τί κάνει μιὰ κότα γιὰ τὰ πουλάκια της

"Ἐνα πρῶτὴ ἡ κυρία Ἐλένη θύηκε περίπατο
μὲ τὸ κοριτσάκι της, τὴν Ἄννα.

Σ' ένα χωράφι είδαν μιὰ κότα μὲ τὰ κοτό-
πουλά της.

«Τί ὄμορφα πουλάκια καὶ πῶς τρέχουν ζω-
ηρά !...» εἶπε ἡ Ἄννα.

Ἐξαφνα ἡ κότα ἔγινε ἀνήσυχη. Ἔτρεχε μὲ
ἀνοιγμένες φτεροῦγες, γονάτισε καὶ φώναζε τὰ
μικρά της μὲ δυνατὴ φωνή. Τὰ πουλάκια ἔτρε-
χαν στὴ μάνα τους καὶ κρύβονταν κάτω ἀπὸ
τὶς φτεροῦγες της.

Ἡ μικρὴ Ἄννα κοίταζε μὲ ἀπορία τὴν κότα.

«Μητέρα, τί ἔχει ἡ κότα καὶ φαίνεται ἔτσι
φοβισμένη ;» ρώτησε.

Ἡ κυρία Ἑλένη ἔδειξε στὸ κοριτσάκι ἕνα
μικρὸ σημάδι ψηλά στὸν οὐρανὸ καὶ εἶπε :

«Τὸ βλέπεις αὐτὸ τὸ μαῦρο σημάδι, ἐκεῖ
ψηλά στὸν οὐρανό ; Εἶναι γεράκι.

» Τὸ γεράκι ἀρπάζει καὶ τρώει κότες καὶ κο-
τόπουλα.

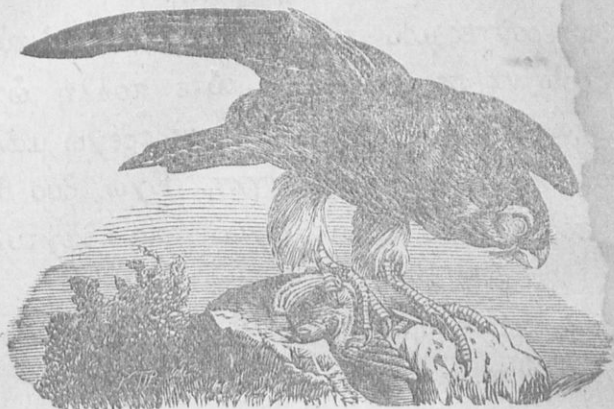
» Ἡ καημένη ἡ κότα τὸ εἶδε ἀπὸ μακριὰ
καὶ τρόμαξε γιὰ τ' ἀγαπημένα της πουλάκια.
Τὰ φώναξε γρήγορα σιμά της, γιὰ νὰ τὰ γλι-
τώσῃ ἀπὸ τὸ φοβερὸ γεράκι ».

Ἡ Ἄννα φοβήθηκε. Κρατήθηκε σφιχτὰ ἀπὸ

τὴ μητέρα της, μὴν τὴν ἀρπάξει καὶ αὐτὴ τὸ ἀρπαχτικὸ πούλι.

Μὰ τὸ γεράκι δὲν τόλμησε νὰ χυθῆ ἀπάνω

στὴν κότα καὶ στὰ κοτόπουλα. Εἶδε ἀνθρώπους ἐκεῖ κοντὰ ἴτους καὶ φοβήθηκε. Στάθηκε ψηλά, φτεροζυγίστηκε κι ἔφυγε.

Ἡ κότα, ὅταν εἶδε πὼς πέταξε μακριὰ ὁ φοβερὸς ἐχθρὸς, σηκώθηκε καὶ ἀμέσως τὰ κοτόπουλα ἔτρεχαν πάλι ζωηρὰ στὰ χωράφια.

§ 4. Ἡ κότα

1

Ποιὸ παιδὶ δὲ μὲ ξέρει;

Ὅλοι μὲ γνωρίζουν ἀπὸ τὰ κόκκινα λειριὰ πού ἔχω στὸ κεφάλι μου καὶ ἐμπρὸς στὸ λαιμό μου.

Τὸ κορμί μου τὸ σκεπάζουν πούπουλα καὶ φτερά.

Ἡ οὐρά μου δὲν εἶναι μεγάλη.

Οἱ φτεροῦγες μου εἶναι μικρές, καὶ γι' αὐτὸ δὲν μπορῶ νὰ πετάξω ψηλά, οὔτε πολλή ὥρα.

Περπατῶ ὁμως μ' εὐκολία, καὶ τρέχω μάλιστα γρήγορα ὅταν εἶναι ἀνάγκη. Ἔχω δύο δυνατὰ πόδια. Στὸ καθένα ἔχω τρία δάχτυλα ἔμπρὸς καὶ ἓνα πίσω

Ευπνῶ πρὶν βγῆ ὁ ἥλιος καὶ κοιμοῦμαι νωρίς, ἅμα βασιλέψη.

Ὅταν ὁ καιρὸς εἶναι καλός, γυρίζω ἄπάνω κάτω ὅλη τὴν ἡμέρα στὸ δρόμο, στὴν αὐλή, στὰ χωράφια.

Τῆ νύχτα συμμαζεύομαι στὸ κοτέτσι. Τὸ ἴδιο κάνω καὶ ὅταν εἶναι κακὸς καιρὸς καὶ βρέχη ἢ χιονίζη. Τὸ κοτέτσι δὲν τὸ φτιάνω μόνη μου. Ἄλλα πουλιὰ φτιάνουν μόνα τους τὴ φωλιά τους. Ἐμένα τὴν κατοικία μου τὴν κάνει τὸ ἀφεντικό μου ἢ ἡ κυρά μου.

Ἄν τύχη ὁμως καὶ δὲν ἔχω κοτέτσι, φωλιάζω σὲ στάβλους, σὲ ἀποθηῆκες, ὅπου βρῶ!

2

Σέ ὄλη μου τή ζωή γεννῶ πολλά αὐγά.

Ἀρχίζω νά γεννῶ, ὅταν γίνω ἕξι μηνῶν.

Τά πρῶτα τρία χρόνια γεννῶ ἑκατὸν αὐγά τὸ χρόνο καὶ περισσότερα, ὕστερα ὁμως λιγώτερα, καὶ ἅμα γίνω ὀχτὼ χρονῶν δέ γεννῶ πιά.

Ὅλοι ξέρετε πὼς καθαρίζω πρὶν γεννήσω.

Ἀφοῦ τὸ γεννήσω τὸ αὐγὸ, καθαρίζω πάλι ἀπὸ τῆ χαρά μου καὶ πίνω νερό. Ἀγαπῶ τὸ καθαρὸ νερό.

Ὅταν ἔρθῃ ἡ ὥρα νά βγάλω πουλάκια, μένω στὴ φωλιά μου καὶ βγάζω μιὰ ξεχωριστὴ φωνή.

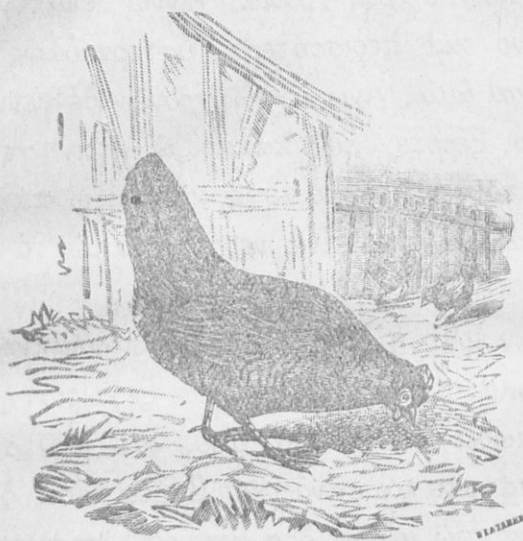
Τὸ νιώθει τότε ἡ κυρά μου, καὶ μοῦ στρώνει τὴ φωλιά μου μὲ σανό, καὶ βάζει μέσα δώδεκα ὡς δεκαοχτὼ αὐγά, ὅσα φτάνουν νά σκεπάσουν οἱ φτεροῦγες μου.

Ἐγὼ κάθομαι ἀπάνω σ' αὐτὰ μὲ μεγάλη ὑπομονή δεκαοχτὼ ἡμέρες τὸ καλοκαίρι καὶ εἰκοσιπέντε τὸ χειμῶνα. Τὰ ζεσταίνω μὲ τὰ φτερά μου. Τὰ κλωσῶ.

Λίγο λίγο, μέσα σέ κάθε αὐγὸ γίνεται ἓνα πουλάκι, καὶ τρέφεται μὲ τὸ ἀσπράδι ποῦ ἔχει μέσα τὸ αὐγὸ. Ὅταν τελειώσῃ τὸ ἀσπράδι,

τὸ πουλάκι σπάζει μὲ τὴ μύτη του τὸ αὐγό-
φλουδο καὶ βγαίνει στὸν κόσμο.

Τὰ πουλάκια μου ξέρουν καὶ περπατοῦν ἀμέ-
σως. Εἶναι μιὰ χαρὰ νὰ τρέχουν ἀπὸ πίσω μου

μὲ τὰ λεπτὰ ποδαράκια τους. Γιὰ φτερὰ ἔχουν
ἀκόμη λίγο χνούδι.

Ἐξί ἐβδομάδες τὰ φροντίζω μὲ πολλὴ ἀγάπη.

Τὰ γνωρίζω τὰ παιδιὰ μου, ὅσα καὶ ἂν εἶναι,
καὶ τὰ ξεχωρίζω ἀπὸ τὰ πουλάκια κάθε ἄλλης
κότας.

Καὶ αὐτὰ τὰ κατημένα γνωρίζουν τὴ φωνὴ

τῆς μάνας τους, καὶ τρέχουν κοντά μου, ὅταν τὰ φωνάζω.

3

Μπορῶ νὰ βρίσκω μόνη μου τὴν τροφή μου. Μὲ τὰ χοντρά καὶ δυνατὰ νύχια μου σκαλίζω τὸ χῶμα ἢ τὴν κοπριά, γιὰ νὰ βρῶ ὅ,τι μπορέσω.

Τὰ μάτια μου, τὰ μικρά καὶ στρογγυλά, βλέπουν πολὺ καὶ δέ μοῦ ξεφεύγει οὔτε σπόρος οὔτε σκουληκάκι. Τὸ ράμφος μου εἶναι μικρό, γυρτὸ στὴν ἄκρη, ἀλλὰ γερὸ καὶ κοφτερό. Μὲ αὐτὸ σπάζω τοὺς σπόρους καὶ κομματιάζω τὰ σκουλήκια· μ' αὐτὸ σπάζω καὶ τὸ ὄστρακο τῶν σαλιάγκων καὶ τρώγω τὸ φαγί τους.

Ἄνεβαίνω σὲ κληματαριές καὶ σὲ δέντρα, καὶ τρώγω τοὺς καρπούς τους. Τρέχω ἐκεῖ πού τρώει τὸ ἄλογο ἢ τὸ πρόβατο καὶ τσιμπῶ ὅ,τι προφτάσω. Μπαίνω σὲ λαχανόκηπους, καὶ τότε οἱ περιβολάρηδες δέ μένουν διόλου εὐχαριστημένοι.

Καὶ ἡ κυρά μου μοῦ ἐτοιμάζει τροφή. Μοῦ ρίχνει σπόρους ἀπὸ γεννήματα, μοῦ βάζει σὲ μιὰ γαβάθα χυλὸ ἀπὸ πίτουρα, ἀνακατεμένα μὲ φιλοκομμένα χορταρικά, μοῦ δίνει μικρούτσικα κομμάτια κρέας, φλοῦδες ἀπὸ ὀπωρικά καὶ

ψίχουλα. Τ' αὐτιά μου εἶναι δύο τρυπίτσες πού μόλις φαίνονται· μέ αὐτὰ ὅμως ἐγὼ ἀκούω, καὶ μόλις μέ φωνάξῃ ἢ κυρά μου, τρέχω βιαστικά, γιατί πάντα ἔχω ὄρεξη.

Ὅπως βλέπετε, τρώγω ἀπ' ὅλα. Ἀλλά δέ φροντίζω μόνο για τὸν ἑαυτό μου. Ὅταν βρῶ τροφή, φωνάζω μέ ἰδιαίτερη φωνή τὰ μικρά μου. Ἄν εἶναι σπόροι, τοὺς σπάζω, ἂν εἶναι σκουλήκια τὰ μασῶ μέ το ράμφος μου καὶ τοὺς τὰ δίνω. Εἶμαι πάντα κοντά τους καὶ τὰ προσέχω. Ὅταν δῶ πὼς μπορεῖ νὰ πάθουν κανένα κακό, τὰ φωνάζω μέ ἀνήσυχη φωνή, καὶ αὐτὰ τρέχουν ἀμέσως καὶ κρύβονται κάτω ἀπὸ τὶς φτεροῦγες μου.

Καὶ ἂν ἔρθῃ ὁ ἐχθρός, ὅσο δυνατός καὶ ἂν εἶναι, δέν τὸν φοβοῦμαι. Τότε δείχνω ὅλη μου τὴν ἀγάπη. Για νὰ γλιτώσω τὰ παιδιὰ μου δέ συλλογίζομαι οὔτε τὴ ζωὴ μου.

§ 5. Πόσο ἀγαπᾷ ἓνα φτωχὸ παιδί τὴ μητέρα του

Ἐνα φτωχὸ καὶ ὀρφανὸ παιδί, ὁ Πέτρος, ἦταν ὑπηρέτης σ' ἓνα κατάστημα.

Ὁ κύριος Μάρκος, τ' ἀφεντικό του, ἀγαποῦ-

σε τὸν Πέτρο καὶ τὸν ἔστειλε στὸ βραδινὸ σχολεῖο γιὰ νὰ μάθη γράμματα.

Ὁ Πέτρος ἦταν φρόνιμο παιδί, πρόθυμο καὶ ἐργατικό.

Ὅταν κόντευε ἡ Λαμπρή, ὁ κύριος Μάρκος λέει στὸν Πέτρο :

«Σήμερα νὰ ἔρθης νὰ σοῦ ἀγοράσω μιὰ καινούρια φορεσιὰ γιὰ τὸ Πάσχα».

— «Εὐχαριστῶ πολύ» εἶπε ὁ Πέτρος.

Ἐμεινε ὁμως συλλογισμένος, σὰ νὰ ἤθελε κάτι νὰ πῆ καὶ δὲν εἶχε τὸ θάρρος.

«Τί συλλογίζεσαι, Πέτρο ;» τὸν ἐρώτησε τότε τ' ἀφεντικό του.

— «Πόσα θὰ δώσετε, κύριε Μάρκο, γι' αὐτὴν τὴ φορεσιὰ ;» ρώτησε ὁ Πέτρος.

— «Ἐέρω κι ἐγώ ;... τριάντα.... σαράντα δραχμές....»

— «Ἐ, τότε αὐτὰ τὰ λεπτά στείλετέ τα στὴ μητέρα μου, νὰ κάμη καὶ αὐτὴ Λαμπρὴ μὲ τ' ἀδερφάκια μου. Ἐγὼ περνῶ καὶ μ' αὐτὰ τὰ φορέματα ποὺ φορῶ· θὰ τὰ φυλάγω καθαρά».

— «Καλά» εἶπε ὁ κύριος Μάρκος «Σὺ νὰ ἔρθης νὰ σοῦ ἀγοράσω τὴ φορεσιὰ, κι ἐγὼ θὰ στείλω στὴ μητέρα σου πενήντα δραχμές· θὰ εἶναι ἀπὸ

τοὺς μισθοὺς σου· γιατί ἀπὸ σήμερα θὰ παίρνης εἴκοσι δραχμὲς τὸ μῆνα· ἀργότερα θὰ παίρνης περισσότερα. Καὶ θὰ τὰ στέλνωμε ταχτικά στὴ μητέρα σου».

«Τί καλὸς ποὺ εἶναι ὁ κύριος Μάρκος» εἶπε μὲ τὸ νοῦ του ὁ Πέτρος.

Καὶ ὕστερα ἀπὸ λίγο συλλογίστηκε :

« Ἀπὸ σήμερα θὰ εἶμαι πιὸ πρόθυμος καὶ πιὸ ἐργατικός. Πρέπει μὲ τὴν ἐργασία μου νὰ ξεπληρώσω τὴ μεγάλη καλοσύνη τοῦ ἀφεντικοῦ μου ».

§ 6. Ἔρχεται ὁ πατέρας

¹
Πῆρε καὶ βραδιάζει,
ἔκλεισεν ἡ ἀγορά,
ἡ μητέρα σιαζει
τὸ τραπέζι μὲ χαρά.

³
Ἄκουσέ τον κάτου,
μητερίτσα μου καλή,
νά, τὸ πάτημά του
τρίζει πάνω τὸ σκαλί.

²
Κάποιον σὰν καὶ μένα,
περ μένει χαροπά,
κάποιος γνωρισμένα
στὴν ἐξώθυρα χτυπᾶ.

⁴
Μύρισ' ὁ ἀγέρας
ἔφεξε τὸ σπιτικό,
ἔρχεται ὁ πατέρας
μὲ χαμόγελο γλυκό.

§ 7. Ἐνα παιδί πού ἀγαπᾷ τὴν ἀδερφή του.

Ἐνας πλούσιος ἔλειπε στὰ ξένα κι ὕστερα ἀπὸ πολλὰ χρόνια γύρισε στὸν τόπο του.

Μιὰ μέρα πῆγε στὸ σχολεῖο. Εἶδε τὰ παιδιά πού πρόσεχαν κι εὐχαριστήθηκε πολὺ.

Ὅταν ἦρθε ἡ ὥρα νὰ φύγη, εἶπε στὸ δάσκαλο :

«Σᾶς παρακαλῶ πολὺ, τὴν Κυριακή, ὕστερα ἀπὸ τὴν ἐκκλησία, νὰ φέρετε τὰ παιδιά στὴν ἐξοχή, νὰ διασκεδάσουν ὡς τὸ ὄραδου. Γιὰ τὸ φαγητό τους θα φροντίσω ἐγώ».

Τὴν Κυριακή, ἅμα τελείωσε ἡ ἐκκλησία, ὁ δάσκαλος ὠδήγησε τὰ παιδιά σὲ μια ὠραία τοποθεσία. Ἐκεῖ ἦταν πεῦκα πολλὰ, μὲ φύλλα καταπράσινα, λεπτὰ σὰ βελόνια· μύριζαν ρετσίνοι, καὶ ἅμα τὰ ἔπιανες κολλοῦσε τὸ χέρι σου. Ἦταν καὶ συκιές μὲ μεγάλα πλατιά φύλλα καὶ ἄλλα δέντρα.

Παράμερα, μακριὰ ἀπὸ τὰ δέντρα, σὲ φωτιές σιγανές, χωρὶς φλόγες, κάτι χωρικοὶ γυρνοῦσαν ἀρνιά στὴ σούβλα. Τὰ παιδιά ἔπαιζαν στὸν ἴσκιό των δέντρων, καὶ τραγουδοῦσαν ὁμορφα τραγουδία. Παρέκει μ' ἓνα γλυκὸ κελάρυσμα ἀνάβρυζε τὸ νερὸ ἀπὸ τὴν πηγὴ, κρύο καὶ καθαρὸ σὰν κρύσταλλο.

Όταν ἔγινε μεσημέρι, μοίρασαν σὲ κάθε παιδί ἀπὸ ἓνα κομμάτι ψωμί καὶ ἓνα κομμάτι κρέας ἀπὸ τὰ ψητὰ τῆς σούβλας.

Τὰ παιδιά, ζωηρὰ ἀπὸ τὸν καθαρὸ ἀέρα καὶ ἀπὸ τὰ παιγνίδια, ἄρχισαν νὰ τρῶνε μὲ πολλή ὄρεξη.

Μόνον ἓνα παιδί, φτωχικὰ ντυμένο, δὲν ἔφαγε ἀμέσως.

Σηκώθηκε, ἔκοψε δυὸ φύλλα συκιᾶς, τύλιξε μέσα σ' αὐτὰ τὸ μοσχοβολημένο κρέας, τὸ φύλαξε, καὶ ἄρχισε νὰ τρώη μὲ ὄρεξη ξερὸ τὸ ψωμί του.

Ὁ πλούσιος ἦταν ἐκεῖ κοντὰ καὶ πῆρε τὸ μάτι του τί ἔκανε τὸ παιδί. Τὸ φώναξε καὶ τὸ ρώτησε :

«Γιατί, παιδί μου, δὲν τρῶς τὸ κρέας ποὺ σοῦ ἔδωσαν ;»

— «Τὸ φύλαξα γιὰ τὴν ἀδερφούλα μου» εἶπε τὸ παιδί.

— «Ἐγὼ θέλω νὰ τὸ φᾶς ἐσύ!» εἶπε ὁ πλούσιος.

— «ὦ, ἀφῆστε με νὰ τῆς τὸ πάω» εἶπε τὸ παιδί, μὲ φωνὴ παρακαλεστική. «Ἡ ἀδερφή μου εἶναι τόσες ἡμέρες ἄρρωστη, εἶναι τόσο ἀδύνατη! Χτὲς εἶπε ἡ μητέρα μου: νὰ εἶχαμε

λίγο κρέας νά τῆς δίναμε ! Ἄφῃστε νά τὸ πάω αὐτὸ τὸ κρέας στὴν ἀδερφοῦλα μου. Ἐμένα μοῦ φτάνει τὸ ψωμί».

Ὁ πλούσιος στάθηκε λίγο, ὕστερα ἔτρεξε στὸ μεγάλο τραπέζι, πῆρε ἀπὸ τὸ δικό του πιάτο τὸ καλύτερο κομμάτι κρέας, τὸ ἔδωσε στὸ παιδί καὶ εἶπε :

«Καλά, ἀφοῦ θέλεις, πήγαινε στὴν ἀδερφή σου τὸ κρέας ποῦ σοῦ ἔδωσαν. Ἐσὺ φάγε αὐτὸ ποῦ σοῦ δίνω ἐγώ».

Ὁ πλούσιος ρώτησε γιὰ τὸ παιδί. Ἐμαθε πὼς ἦταν ἀπὸ τὰ καλύτερα τοῦ σχολείου, ἀλλὰ πολὺ φτωχὸ καὶ δυστυχημένο. Καὶ τὸ βράδυ ἀμέσως ἔστειλε στὸ φτωχόσπιτο γιὰτρὸ καὶ γιὰτρικὰ καὶ ὅ,τι ἄλλο χρειαζόταν.

§ 8. Τρεῖς ἀγαπημένες ἀδερφές

Σ' ἓνα ψῆλωμα εἶχαν φυτρώσει τρεῖς ἄγριες ἐλιές.

Τὸ μέρος ἦταν πολὺ ἀνοιχτό. Ἄλλα δέντρα δὲ βρίσκονταν γύρω. Ὄταν φυσοῦσε δυνατὸς ἀέρας, τὰ τράνταζε τὰ τρία δεντράκια καὶ τὰ λύγιζε σὰ νὰ ἤθελε νὰ τὰ σπάση.

Μιὰ μέρα ἡ μιὰ ἀγριελιά εἶπε στὶς ἄλλες δύο :

Κουρτίδη, Ἱστορίες, ἐκδ. 10.

« Ἀδερφές μου, καὶ οἱ τρεῖς μας εἴμαστε μικρὲς ἀκόμη, καὶ οἱ κορμοὶ μας εἶναι τρυφεροὶ καὶ λεπτοί. Ἄμα φυσήξῃ καὶ αὖριο δυνατὸς ἀέρας, χωρὶς ἄλλο θὰ μᾶς σπάσῃ καὶ θὰ μᾶς ξεριζώσῃ ».

— « Τί νὰ κάμωμε » εἶπαν οἱ ἄλλες, « ἀφοῦ γεννηθήκαμε σ' αὐτὸν τὸν κακὸ τόπο ; »

— « Νὰ τί νὰ κάμωμε » εἶπε ἡ πρώτη. « Ὅπως βλέπετε, δὲν εἴμαστε ἢ μιὰ κοντὰ στὴν ἄλλη ἔλατε ν' ἀπλώσωμε τὰ κλαδιὰ μας, καὶ οἱ τρεῖς μας νὰ γίνωμε ἓνα δέντρο ».

— « Καλὰ λές » εἶπαν οἱ δύο ἄλλες ἀγριελιές, κι ἔσμιξαν τὰ κλαδιὰ τους. Καὶ ὅποιος ἔβλεπε τὶς τρεῖς ἐλιές ἀπὸ μακριὰ θαρροῦσε πὼς ἦταν ἓνα δέντρο.

Ἄς φυσᾷ τώρα ὁ ἀέρας ὅσο θέλει. Οἱ τρεῖς ἀδερφές δὲν τὸν φοβοῦνται.

Ὅταν μεγαλώσουν πιὸ πολύ, θὰ τὰ χωρίσουν τὰ κλαδιὰ τους. Τότε δὲ θὰ φοβοῦνται πιά τὸν ἄνεμο. Οἱ ρίζες τους θὰ εἶναι βαθιὰ στὴ γῆ καὶ ὁ κορμὸς τους θὰ εἶναι δυνατὸς. Θὰ τὶς μπολιάσουν, θὰ δίνουν ὠραῖο καρπὸ καὶ θὰ εἶναι πάντα ἀγαπημένες ἀδερφές.

§ 9. Ἱστορία μιᾶς ἐλιάς

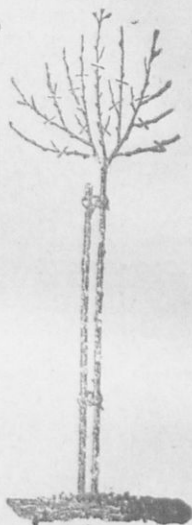
1

Γεννήθηκα μέσα σ' ἓνα χωράφι, ἀπὸ τῆ ρίζα μιᾶς μεγάλης ἐλιάς.

Στὴν ἀρχὴ ὁ κορμὸς μου ἦταν λεπτὸς καὶ τρυφερός.

Μιὰ μέρα ἦρθε στὸ χωράφι τὸ ἀφεντικό μου, καὶ ἀφοῦ με κοίταξε καλὰ εἶπε :

« Τώρα ἔρχεται χειμῶνας. Ὁ βοριάς θὰ φυσᾷ δυνατά. Ἐσὺ εἶσαι μικρὴ καὶ ὁ κορμὸς σου εἶναι ἀδύνατος· πρέπει νὰ σέ στυλώσω γιὰ νὰ μὴ σέ σπάσῃ ὁ αἶρας ».

Καὶ ἔμπηξε στὴ γῆ κοντά μου ἓνα ἴσιο μακρὸ ξύλο, καὶ μ' ἔδεσε σ' αὐτὸ μ' ἓνα λεπτὸ σκοινί.

2

Τὴν ἀνοιξὴ τὸ ἀφεντικό μου ἦρθε πάλι, ἐσκάψε ἓνα λάκκο ὀλόγυρα στὴ ρίζα μου, κι ἔρριξε κοπριά μέσα στὸ λάκκο.

Μιὰ μέρα πῆρε ἓνα μεγάλο καὶ κοφτερὸ ψαλίδι καὶ με κούρεψε.

Νὰ σὰς πῶ, στὴν ἀρχὴ πειράχτηκα, γιὰτὶ
 μοῦ ἔκοψε κάμποσα κλωνάρια καὶ ὀλόκληρα
 κλαδιά. Μὰ ὅταν εἶδα πὼς μερικὰ ἀπ' αὐτὰ εἶχαν
 κάμπιες ἢ ἦταν ἀρρωστιάρικα, κατάλαβα πὼς
 τὰ ἔκοψε γιὰ τὸ καλὸ μου. Ἀλήθεια, ἀφοῦ μὲ
 κλάδεψε, ἄρχισα νὰ μεγαλώνω καὶ νὰ γίνωμαι
 δυνατώτερη.

Λίγο λίγο ἔγινα κι ἐγὼ μεγάλη ἐλιά.

Οἱ ρίζες μου ἀπλώθηκαν μέσα στὸ χῶμα καὶ
 προχώρησαν βαθιά.

Ἐμεῖς οἱ ἐλιές δὲ ρίχνουμε πολὺ μεγάλο ἀνά-
 στημα, σὰν κάτι ἄλλα δέντρα. Ὁ δικὸς μας ὁ
 κορμὸς δὲν εἶναι ψηλός, μπορεῖ ὅμως νὰ γίνη
 πολὺ χοντρός, καὶ ὅσο περνοῦν τὰ χρόνια στρί-
 βεται καὶ στραβώνει.

Σὲ κάποιες γέρικες ἐλιές ποὺ εἶναι κοντά
 μου, ὁ κορμὸς τους εἶναι γεμάτος ρόζους με-
 γάλους, σὰν κόμπους χοντροῦ σκοινιοῦ, καὶ εἶ-
 ναι σὰ φαγωμένος ἀπὸ μέσα· ἔχει μεγάλα θα-
 θουλώματα, κουφάλες θατιές σὰ σπηλιές.

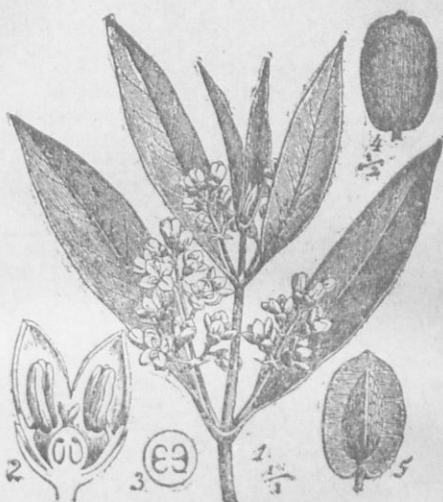
Τὰ κλαδιά μου ἔγιναν μεγάλα καὶ πυκνά.

Ὅταν ἦμουν μικρή, ἡ φλούδα μου ἦταν ὀμα-
 λή, πρασινωπὴ, μαλακὴ· ἀλλὰ λίγο λίγο γίνε-

ται σκληρή, σκίζεται και παίρνει χρώμα μαυριδερό.

Τώρα έχω φύλλα πολλά, όχι όμως πυκνά. Τὸ καθένα φύλλο μου εἶναι μικρὸ καὶ στενὸ καὶ στὴν ἄκρη μυτερό. Στὸ ἀπάνω μέρος εἶναι πράσινο καὶ γυαλιστερό· ἀπὸ κάτω ἔχει θαμπὸ ἄσπρο χρώμα.

Τὰ φύλλα μου δὲν πέφτουν καὶ τὰ φυλάγω ὅλον τὸ χρόνο.

3

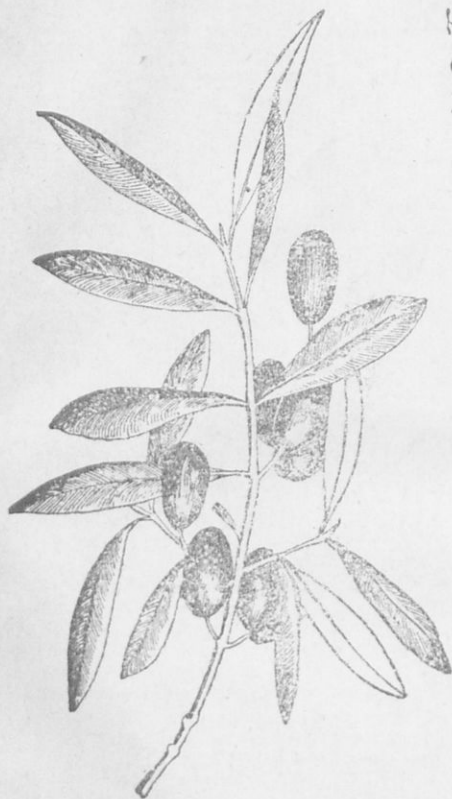
Μεγάλη χαρὰ ἔνιωσα τὸ Μάη, ὅταν τὰ κλαδιά μου γέμισαν ἄνθη· ἄνθη μικρούτσικα, ἄσπριδερά, χωρὶς μυρουδιά.

Δὲν τὴ χάρηκα ὅμως πολὺ τὴν ἄσπρη φορεσιά μου. Τ' ἄνθη μου ἔπεσαν· μὰ τότε φάνηκαν οἱ καρποὶ μου.

Οἱ καρποὶ αὐτοὶ στὴν ἀρχὴ ἦταν μικροί,

στρογγυλοί σὰ χαντρίτσες καὶ πράσινοι· λίγο λίγο ὅμως ἔγιναν μεγαλύτεροι· σιγά σιγά γέ-

μιζαν χυμό, καὶ ὅταν ὠρίμασαν ἔγιναν μαῦροι, γεμάτοι λάδι.

Τὸ φθινόπωρο κάπου κάπου ἔνα ἔλαφρὸ φύσημα τοῦ ἀέρα ἔρριχνε τοὺς πιὸ ὠρμούς. Μία μέρα ὅμως ἦρθε τὸ ἀφεντικό μου καὶ τοὺς μάζεψε ὅλους.

4

Πέρασαν πολλὰ χρόνια. Τὸ ἀφεντικό μου πέθανε. Τὰ παιδιά του μεγάλωσαν καὶ γέρασαν, κι ἐγὼ ὀλοένα ἀνθίζω τὸ Μάη καὶ κάνω καρπὸ τὸ φθινόπωρο.

Χιλιάδες ἄνθρωποι ἔφαγαν ἀπὸ τὶς ἐλιές μου, καὶ ποιὸς ξέρει σὲ πόσες ἐκκλησίες, ἐμπρὸς σέ

πόσα εικονίσματα κάηκε τὸ λάδι ποὺ βγήκε
 στὸ λιοτρίβι ἀπὸ τὶς ἐλιές μου!...

Κοντά μου ἔχω γριές ἐλιές, ποὺ ἔζησαν χι-
 λιάδες χρόνια καὶ διηγοῦνται ἱστορίες τοῦ πα-
 λιοῦ παλιοῦ καιροῦ.

Κι ἐγὼ θὰ γεράσω σὰν αὐτές. Ὡσπου νὰ
 γεράσω ὅμως θὰ κάνω πάντα καρπὸ σὰν αὐτές.

Μὰ καὶ ὅταν γεμίσω ρόζους, καὶ ὅταν γί-
 νη κούφιος ὁ κορμὸς μου καὶ δὲν μπορῶ πιά
 νὰ δίνω καρπὸ, πάλι δὲ θὰ εἶμαι ἄχρηστη. Τὸ
 χειμῶνα, ὅταν θὰ σφυρίζη ὁ βοριάς καὶ τὸ κρῦο
 θὰ εἶναι τσουχτερό, τὰ ξύλα μου στὸ τζάκι τοῦ
 ἀφεντικοῦ θὰ βγάζουν ὠραῖες φλόγες, καὶ τὰ
 παιδιὰ θὰ ζεσταίνωνται ὀλόγυρα χαρούμενα
 καὶ γελαστά.

§ 10. Τ' ἀδέρφια καὶ τὰ κλαδιὰ

Ἐνας γέρος γεωργὸς
 εἶχε ἀμπελοχώραφα
 κι εἶχε καὶ ὀχτὼ παιδιὰ
 ποὺ ὅλη μέρα μάλωναν.

Ἀπ' τὴν πίκρα ὁ γέροντας
 ἔπεσ' ἄρρωστος βαριά.

Τὰ παιδιὰ του φώναξε
 γύρω στὸ κρεβάτι του,
 κι εἶπε καὶ σφιχτόδεσαν
 μὲ σκοινὶ ὀχτῶ κλαδιὰ :
 « Ἄν μπορῆτε, σπάστε τα ! »

Ἕνας ἔδοκίμασε
 κι ἄλλος, κι ἄλλος ὕστερα.
 Ἄδικος ὁ κόπος τους !..
 « Λῦστε τώρα τὰ κλαδιὰ
 κι ἓνα ἓνα σπάστε τα ! »

Εὐκολα ἓνα κλαδὶ
 ἔσπασ' ὁ καθένας τους.
 Τότε λέει ὁ γέροντας :
 « Ἐνωμένα τὰ κλαδιὰ
 οὔτε τὰ λυγίσατε,
 χωρισμένα τὰ κλαδιὰ
 κάθε χέρι τάσπασε.

» Γιὸ καὶ παλικάρια μου,
 τὴν εὐχὴ μου νάχετε,
 ἔνωμένοι ζήσετε
 δύναμη γιὰ νάχετε ! »

Ἄδέρφια ἔνωμένα, σπίτια εὐτυχισμένα.

§ 11. Πῶς βοηθοῦν δύο μυρμήγκια
ἓνα σύντροφό τους.

Ἐνα μυρμήγκι βρῆκε ἓνα χοντρὸ σπειρὶ κριθάρι καὶ ἔβραζε τὰ δύνάτά του νὰ τὸ τραβήξῃ στὴ φωλιά του. Μὰ δὲν μπορούσε. Τὸ σπειρὶ ἦταν πολὺ μεγάλο καὶ τὸ μυρμήγκι μικρό.

Τότε ἀνεβαίνει σὲ μιὰ πέτρα, κοιτάζει ἐλόγυρα καὶ βλέπει δύο ἄλλα μυρμήγκια.

Γρήγορα γρήγορα κατεβαίνει, τρέχει πρὸς τὸ μέρος τους καὶ λέει στὴ γλώσσα τῶν μυρμηγκιῶν :

«Ἀδέρφια, ἐλάτε γρήγορα νὰ μὲ βοηθήσετε. Βρῆκα ἓνα μεγάλο σπειρὶ κριθάρι, μὰ δὲν μπορῶ νὰ τὸ κουβαλήσω μοναχός μου στὴ φωλιά».

—«Μὲ ὀλη μας τὴν καρδιά νὰ σὲ βοηθήσωμε» εἶπαν τὰ μυρμήγκια. Κι ἔτρεξαν μαζί του στὸ μέρος ποῦ ἦταν τὸ σπειρὶ τὸ κριθάρι.

Ἐκεῖνο ποῦ δὲν μπορούσε τὸ ἓνα μυρμήγκι, τὸ μπόρεσαν τώρα εὐκολὰ τὰ τρία μαζί.

Σὲ λίγο τὰ τρία μυρμήγκια ἔφεραν τὸ χοντρὸ σπειρὶ στὴ μυρμηγκοφωλιά τους.

§ 12. Τὸ ταξίδι τῶν χελιδονιῶν καὶ τὸ
ἀδύνατο χελιδονάκι

1

Ἦταν φθινόπωρο. Τὰ χελιδόνια ἑνὸς τόπου δὲν ἔβρισκαν τροφή νὰ φᾶνε.

Γι' αὐτὸ ἀποφάσισαν, ὅπως τὸ ἔχουν συνήθεια, νὰ ταξιδέψουν σὲ τόπους ζεστούς. Ἐκεῖ μποροῦσαν νὰ βροῦν ὄση τροφή ἤθελαν.

Μαζεύτηκαν λοιπὸν ἀπάνω στὰ σύρματα τοῦ τηλε-

γράφου καὶ ἔκαμαν συμβούλιο γιὰ τὸ ταξίδι τους.

Ἦταν ἐκεῖ καὶ χελιδόνια μικρά, ποὺ εἶχαν γεννηθῆ τὴν ἀνοιξη. Αὐτὰ δὲν εἶχαν πάει μακριά, δὲν εἶχαν ταξιδέψει, δὲν εἶχαν δεῖ τὴ θάλασσα.

Τὰ μεγαλύτερα χελιδόνια τοῖς ἔλεγαν :

«Βλέπετε πὼς τὰ φύλλα τῶν δέντρων κιτριλίζουν καὶ πέφτουν. Τὶς νύχτες ἀρχίζει νὰ κἀνη κρύο· σιμῶνει ὁ χειμῶνας. Σὲ λίγο ἐδῶ δὲ θὰ βρισκόμε πὰ τί νὰ φᾶμε».

— «Καὶ ποῦ θὰ πᾶμε;» ρωτοῦσαν ἀνήσυχα τὰ χελιδονάκια· «ποῦ θ' ἀφήσωμε τὶς φωλιές μας;»

— «Θὰ πᾶμε μακριὰ σὲ τόπους ζεστούς. Τὶς φω-

λιές μας θὰ τὶς ξαναβροῦμε τὴν ἄλλη ἄνοιξη, ὅταν θὰ ξαναγυρίσωμε μὲ τὸ καλό. Ἐδῶ οἱ ἄνθρωποι, μικροὶ καὶ μεγάλοι, εἶναι καλοὶ καὶ δὲ χαλοῦν τὶς φωλιές».

Τὰ χελιδόνια πρὶν καλοξημερώση ἀποχαιρέτησαν μὲ ζωηρὲς φωνὲς τὴν καλοκαιρινή τους κατοικία καὶ ξεκίνησαν ὅλα μαζί σὰν ἓνα μικρὸ σύννεφο.

Στὴν ἀρχὴ πετοῦσαν ἀπάνω ἀπὸ τὴ στεριά. Ἐβλεπαν κάτω περιβόλια καὶ χωράφια, χωριά καὶ πολιτείες, κάμπους καὶ ποτάμια, βουνὰ καὶ δάση, καὶ τὴ νύχτα κατέβαιναν νὰ ξεκουραστοῦν.

Μιὰ μέρα βρέθηκαν στὴν ἀκρογιαλιά.

2

Ὅταν εἶδαν τὴν ἀτελείωτη θάλασσα, τὰ μικρὰ τὰ

χελιδόνια φοβήθηκαν. Τὰ μεγάλα ὅμως τοὺς ἔδιναν θάρρος.

Ἐνα χελιδονάκι ἦταν ἄρρωστο. Ὅταν εἶδε καὶ αὐτὸ τὴ θάλασσα, εἶπε μὲ ἀνησυχία:

«Πῶς θὰ μπορέσω ἐγὼ νὰ περάσω τὴ μεγάλη τὴ θάλασσα ! Ἐγὼ εἶμαι ἄρρωστο καὶ ἀδύνατο. Καλύτερα νὰ ἔμενα ἐκεῖ πού γεννήθηκα, στὴν ἀγαπημένη τὴ φωλίτσα μας. Τώρα θὰ μὲ καταπιῇ ἡ κρούα θάλασσα».

Ἐνα ἄλλο χελιδόνι, πού ἦταν κοντά, εἶπε στὸ ἄρρωστο καὶ ἀδύνατο χελιδονάκι :

«Μὴ λυπᾶσαι, ὅταν κουραστῆς θὰ σὲ βοηθήσωμε ἐμεῖς.

»Ἐσὺ εἶσαι μικρὸ ἀκόμη καὶ δὲν ξέρεις τὶς συνήθειές μας.

»Τὴ θάλασσα αὐτὴ τὴν περνοῦμε δυὸ φορές τὸ χρόνο· τὴν ἀνοιξὴ καὶ τὸ φθινόπωρο. Σ' αὐτὸ τὸ διπλὸ ταξίδι οἱ δυνατοὶ βοηθοῦμε τοὺς ἀδύνατους.

»Ὅταν κουραστοῦν οἱ φτεροῦγες σου, καὶ ἀποστάσης καὶ δὲν μπορῆς πὰ νὰ πετάξης, τότε θ' ἀκουμπήσης στὶς δικές μας φτεροῦγες».

—«Καὶ πῶς θὰ ξεπληρώσω αὐτὴν τὴ μεγάλη χάρη;»

—«Τὸν ἄλλο χρόνο ἐσὺ θὰ εἶσαι μεγαλύτερο καὶ οἱ φτεροῦγες σου θὰ γίνουν δυνατώτερες. Τότε καὶ σὺ θὰ βοηθήσης τὰ μικρότερα τ' ἀδέρφια σου. Ἐχε θάρρος, λοιπὸν καὶ νὰ εἶσαι ἔτοιμο. Σὲ λίγο ξεκινοῦμε».

Καὶ ἀλήθεια. Τὰ χελιδόνια ξεκίνησαν καὶ πετοῦσαν ἀπάνω στὴ θάλασσα.

Τὰ δυνατότερα πήγαιναν ἐμπρὸς καὶ ἔδειχναν τὸ δρόμο.

Τὸ ἀδύνατο χελιδονάκι εἶχε δεξιὰ καὶ ἀριστερὰ δυὸ μεγάλα χελιδόνια, πού τὸ φρόντιζαν καὶ τὸ βοηθοῦσαν.

Ἔτσι πέρασε τὴ μεγάλη θάλασσα καὶ ἔφτασε στὸ ζεστό τόπο, πού εἶναι πάντα καλοκαίρι.

§ 13. Ἡ χελιδόνα

Στάσου, ταξιδεύτρα μου χελιδόνα, στάσου,
κάτω ἀπὸ τὴ στέγη μας χτίσε τὴ φωλιά σου.
Ἐλα νὰ βρῆς ἄσυλο μὲς στὸ φτωχικό μας,
καὶ νὰ γίνης φίλη μας καὶ πουλι δικό μας.
Σπίτι σου τὸ σπίτι μας κι ὄλα μας δικά σου,
κάνε τ' αὐγουλάκια σου, βγάλε τὰ πουλιά σου.

§ 14. Τὸ φθινόπωρο

Πέρασε τὸ καλοκαίρι καὶ ἦρθε τὸ φθινόπωρο!
Τὸ φθινόπωρο οἱ μέρες μικραίνουν. Ὁ ἥλιος δὲν
καίει πιά τόσο πολὺ· ὁ καιρὸς ψυχραίνει.

Στὸν τόπο μας, στὴν ὠραία Ἑλλάδα, τὸ φθινόπωρο
στὴν ἀρχὴ μοιάζει μὲ δεύτερη ἄνοιξη.

Τὰ φύλλα παίρνουν πάλι τὸ ζωηρὸ χροῶμα τους· τὰ
λιβάδια ποὺ τὰ ἔχει ξεράνει ἢ ζέστη τοῦ καλοκαιριοῦ,
ξαναπρασινίζουν πάλι.

Ὁ βασιλικὸς μὲ τὰ καταπράσινα φύλλα τοῦ μοσκο-
βολᾶ μέσα στὶς γλάστρες, στὶς αὐλές, στὰ μπαλκόνια καὶ
στὰ παράθυρα πλούσιων καὶ φτωχῶν σπιτιῶν. Στὰ περι-
βόλια καὶ στοὺς κάμπους ἀνθίζουν τ' αἰδημητριάτικα. Στὰ
δέντρα κρέμονται ἀκόμη βερίκοκα, ροδάκινα, ἀχλάδια,
σῦκα· σιγὰ σιγὰ ὁμως λιγοστεύουν, καὶ στὸ τέλος δὲ βρι-
σκονται πιά. Οἱ μηλιές εἶναι φορτωμένες μὲ μῆλα πρα-
σινοκίτρινα ἢ κόκκινα, γλυκόξυνα ἢ γλυκά.

Τὰ σταφύλια λάμπουν, κίτρινα ἢ κόκκινα ἢ μαῦρα,
ἀνάμεσα στὰ πλατιά, πράσινα φύλλα τῶν κλημάτων.

Ὁ ἀμπελουργὸς τὰ τρυγᾷ καὶ τὰ κουβαλᾷ μὲ καλά-
θια ἢ μὲ κοφίνια. Τὰ τρῶνε μὲ χαρὰ μικροὶ καὶ μεγάλοι,
ἢ τὰ ρίχνουν στὸ ληνό, στὸ πατητήρι.

Ἐκεῖ τὰ πατοῦν καὶ γίνεται ὁ γλυκὸς μοῦστος· ἀπὸ

τὸ μοῦστο κάνουν μουσταλευριές, μουστοκούλουρα, πετι-
μέζι, ρετσέλια.

2

Ὅσο ὅμως προχωρεῖ τὸ φθινόπωρο, ὁ καιρὸς κρυώ-
νει ὀλοένα καὶ περισσότερο.

Πολλὰ πουλάκια δὲ βρίσκουν πιά τροφή στὸν τόπο
μας καὶ φεύγουν καὶ πᾶνε σὲ τόπους πρὸ ζεστούς. Ἄλλα
τρυπώνουν μὲ τὸ κρῦο στὶς φωλιές τους.

Καὶ δὲν ἀκοῦμε πιά τὸ ζωηρὸ τραγούδι τοῦ κορυ-
δαλλοῦ ἢ τ' ὀλόγλυκο κελάδημα τοῦ ἀηδονιοῦ.

Τὰ λουλούδια καὶ τὰ φυτὰ χάνονται πιά ἀπὸ τὰ πε-
ριβόλια καὶ τοὺς κάμπους. Καὶ ὅσα καλλιεργοῦμε στὶς
γλάστρες, τὰ προφυλάγομε ἀπὸ τὸν κρῦο ἀέρα.

Τὰ φύλλα τῶν δέντρων μαραίνονται καὶ κιτρινίζουν.
Τὸ πρὸ σιγανὸ φύσημα τοῦ ἀέρα τὰ κόβει ἀπὸ τὰ κλω-
νάρια καὶ τὰ σκορπίζει κίτρινα καὶ ξερὰ ἀπάνω κάτω καὶ
στρώνουν τὸ χῶμα.

Τὰ δέντρα ὑψώνουν τώρα γυμνὰ τὰ κλαδιά τους.
Κρῦος ἀέρας φυσᾷ ἀνάμεσα στ' ἄφυλλα δέντρα καὶ
ἀπάνω στὰ χωράφια.

Ἐδῶ κι ἐκεῖ μονάχα ὀργώνει ὁ γεωργὸς ἢ κάπου
κάπου καὶ σπέρνει σιτάρι ἢ κριθάρι γιὰ τὸν ἐρχόμενο
χρόνο.

§ 15. Τὶ παθαίνουν δυὸ κατσίκες πρὸ μάλωναν

Δυὸ κατσίκες ἀνταμώθηκαν μιὰ φορὰ ἀπάνω σ' ἓνα
στενὸ γεφύρι.

Ἡ μιὰ εἶπε :

«Κάμε τόπο νὰ περάσω ἐγώ ! »

— «Ἐσὺ νὰ πᾶς πίσω καὶ ν'ἀφήσης νὰ περάσω ἐγὼ πρῶτα!» ἀποκρίθηκε ἡ ἄλλη θυμωμένη.

— «Πῶς εἶπες;» φώναξε ἡ πρώτη. «Ἐγὼ νὰ κάμω τόπο νὰ περάσης ἐσύ; Εἶσαι στὰ σωστά σου;»

— «Ἔτσι!» φώναξε τότε ἡ ἄλλη. «Δοκίμασε λοιπὸν νὰ περάσης!»

Τὸ μάλωμα βάσταξε ἀρκετὴ ὥρα μὲ πολὺ πείσμα. Τέλος χύθηκαν ἡ μία ἀπάνω στὴν ἄλλη μὲ μεγάλη ἑρμῆ. Χτυποῦσαν τὰ κέρατά τους ἄγρια καὶ θυμωμένα.

Ἄλλὰ τὸ γεφύρι ἦταν στενὸ καὶ γκρεμίστηκαν καὶ οἱ δύο. Κάτω ἦταν ποτάμι μὲ βαθιὰ νερά.

Οἱ δύο κατοικες θὰ πνίγονταν χωρὶς ἄλλο. Γιὰ καλὴ τους τύχη,

τις εἶδε δῖβροσκός, ἔτρεξε καὶ μὲ πολλὰ βάσανα κατῴρθωσε νὰ τις γλιτώσει.

§ 16. Τί ἀκούει ἓνα παιδί στὸ δάσος

Ὁ Θεοδωράκης βγῆκε μὲ τὸν πατέρα του περίπατο στὴν ἐξοχή. Ἐφτασαν σ' ἓνα λιβάδι, πού ἦταν ἀνάμεσα σὲ δύο ψηλῶματα γεμάτα δέντρα.

Ὁ πατέρας κάθισε στὸν ἴσκιό ἐνός δέντρου. Ὁ Θεοδωράκης ἔτρεξε νὰ μαζέψῃ λουλούδια. Ἐκεῖ πού ἔτρεχε, φώναξε ἀπὸ τὴ χαρά του «ὄπ!» Καὶ ἀμέσως ἀπὸ τὸ ἀπέναντι ψήλωμα ἦρθε μιὰ φωνή: «ὄπ!» Τὸ παιδί τότε ἔκραξε μὲ ἀπορία: «Ποιὸς εἶναι αὐτοῦ;»

Καὶ πάλι ἀκούστηκε ἡ φωνή:

«Ποιὸς εἶναι αὐτοῦ;»

Ὁ Θεοδωράκης νόμισε πὼς μέσα στὰ δέντρα ἦταν κάποιον ἄλλο παιδί καὶ τὸν περιπαίριζε. Φώναξε λοιπὸν μὲ θυμὸ δυνατά:

«Κακόπαιδο!»

Καὶ ἀπὸ τὰ πυκνὰ δέντρα ἀκούστηκε μιὰ θυμωμένη φωνή:

«Κακόπαιδο!»

Ὁ Θεοδωράκης θύμωσε ἀκόμη περισσότερο, καὶ ἔτρεξε γιὰ νὰ βρῆ μέσα στὰ δέντρα τὸ παιδί πού τὸν περιπαίριζε. Ζήτησε δῶ, ζήτησε κεῖ, τοῦ κάκου· δὲ βρῆκε κανένα!

Τότε ἦρθε στὸν πατέρα του καὶ τοῦ λέει μὲ παράπονο:

«Ἐνα κακὸ παιδί εἶναι κρυμμένο στὰ δέντρα ἐκεῖ ἀπάνω καὶ μὲ βρίζει».

Ὁ πατέρας ἔνιωσε τί εἶχε γίνει.

«Ἐλα μαζί μου» τοῦ εἶπε, «νὰ τὸ βροῦμε αὐτὸ τὸ κακὸ παιδί!»

Ὅταν ἔφτασαν κοντὰ στὰ δέντρα, στὸ δάσος, ὁ πατέρας ἔκραξε:

— «Ποιὸς εἶναι κεῖ;»

— «Ποιὸς εἶναι κεῖ;» ἀποκρίθηκε ἀμέσως ἡ φωνή.

— «Ὡρα καλή, καλὸ παιδί!» λέει ὁ πατέρας εὐγενικά.

— «Ὡρα καλή, καλὸ παιδί!» ἀποκρίνεται μέσα ἀπὸ τὰ δέντρα ἡ φωνὴ μὲ τὸν ἴδιο τρόπο.

Τότε ὁ πατέρας λέει στὸ Θεοδώρακη:

«Βλέπεις πὼς κανένα παιδί δὲν εἶναι κρυμμένο μέσα στὰ δέντρα. Ὁ ἀντίλαλος σου στέλνει πίσω τὰ δικά σου λόγια. Τὸ κακόπαιδο ποὺ ἔβριζε εἶσαι σὺ ὁ ἴδιος.

»Ἄν ἔλεγες καλὰ λόγια, θ' ἄκουες καλὰ λόγια, μὰ εἶπες βρισιὲς καὶ ἄκουσες βρισιὲς».

«Καταπὼς φερθῆς θὰ σοῦ φερθοῦν».

§ 17. Τὰ παιδιὰ ποὺ περιγελοῦν ἓναν κουτσό

Κάμποσα παιδιὰ ἐνὸς χωριοῦ ἔπαιζαν στὸ δρόμο.

Ἐκείνη τὴν ὥρα πέρασε ἀπὸ κεῖ ἓνας κουτσὸς μὲ ξύλινο πόδι.

Ἐνα παιδί ἄφησε τὸ παιγνίδι, πῆγε ἀπὸ πίσω ἀπὸ τὸν κουτσό, ἔκανε πὼς κούτσαινε κι αὐτό, καὶ τὸν περιπαίξε. Τ' ἄλλα παιδιὰ γελοῦσαν.

Τὴν ὥρα ἐκείνη περνοῦσε ἀπὸ τὸ δρόμο ὁ παπὰς τοῦ χωριοῦ. Εἶδε τὸ παιδί νὰ περιπαίξει τὸν κουτσό, καὶ ἄκουσε τὰ γέλια τῶν ἄλλων.

Λυπήθηκε πολὺ, στάθηκε καὶ εἶπε στὸ κακὸ παιδί:

«Τὸν περιγελάς γιατί ἔχει ξύλινο τὸ ἓνα πόδι καὶ κούτσαινε. Καὶ αὐτὸς εἶχε μιὰ φορὰ καὶ τὰ δύο του πόδια, κι ἔτρεχε κι ἀνέβαινε ψηλῶματα καὶ βουνά.

»Ἄλλὰ πῆγε στρατιώτης στὸν πόλεμο, καὶ μιὰ σφαῖρα στὴ μάχη τοῦ ἔσπασε τὸ πόδι. Ὑστερα τὸ ἔκοψε ὁ γιατρός, καὶ ἀπὸ τότε εἶναι κουτσός. Εἶναι ντροπὴ καὶ Κουρτίδη, Ἱστορίες, ἐκδ. 10.

ἀμαρτία ἀπὸ τὸ Θεὸ νὰ περιγελάτε τὸ γενναῖο αὐτὸ παλικάρι!»

Ὁ παπὰς ἔφυγε καταλυπημένος.

Τὰ παιδιὰ μετάνιωσαν γιὰ τὸ κακὸ φέρσιμό τους. Περισσότερο ἀπ' ὅλα ντράπηκε καὶ λυπήθηκε τὸ παιδί πού εἶχε περιγελάσει τὸν κουτσό. Τὸ παιδί αὐτὸ δὲν περιγέλασε πιά κανένα σὲ ὅλη τὴ ζωὴ του.

§ 18. Ὁ ἥλιος καὶ ὁ ἀέρας

Ὁ ἀέρας θύμωσε,
μὲ τὸν ἥλιο μάλωσε.

Ὁ ἀέρας ἔλεγε:

«εἶμαι δυνατώτερος!»

καὶ ὁ ἥλιος ἔλεγε:

«σὲ περνῶ στὴ δύναμη!»

Ἕνας γέρος ἄνθρωπος
μὲ τὴ μαύρη κάπα του
στὸ χωράφι πήγαινε.

Ὁ ἀέρας λάλησε:

«Ὅποιος ἔχει δύναμη
παίρνει ἀπὸ τὸ γέροντα
τὴ χοντρή τὴν κάπα του».

Φύσηξε, ξεφύσηξε,

ἔσκασε στὸ φύσημα.

Ἄδικος ὁ κόπος του:

κρύωσε ὁ γέροντας
καὶ διπλὰ τυλίχτηκε
στὴ χοντρή τὴν κάπα του.

Καὶ ὁ ἥλιος λάλησε:

«Ὅποιος ἔχει δύναμη
παίρνει ἀπὸ τὸ γέροντα
τὴ χοντρή τὴν κάπα του».

Ἐφεξεν ὀλόλαμπρος,
καλοσύνη σκόρπισε.

Ἐβγαλεν ὁ γέροντας
τὴ χοντρή τὴν κάπα του.

«Ἄκουσε καὶ μάθε το,
σὲ περνῶ στὴ δύναμη,
γιατὶ πᾶς μὲ τὸ κακὸ
κι ἐγὼ πάω μὲ τὸ καλό».

§ 19. Ὁ εὐγενικὸς τρόπος ἑνὸς παιδιοῦ σ' ἕναν ξένο

Ἕνας κύριος ἔφτασε σ' ἕνα χωριό. Ἐκεῖνὴ τὴν ὥρα ὁ Φώτης καὶ ἄλλα παιδιὰ πετοῦσαν ἀετοὺς στὴ μικρὴ πλατεῖα.

« Καλά μου παιδιά » εἶπε ὁ ξένος, « θέλω νὰ πάω στὸ κοντινὸ χωριὸ καὶ δὲν ξέρω τὸ δρόμο ».

Ὁ Φώτης πῆγε κοντὰ στὸν ξένο καὶ τοῦ εἶπε μ' εὐγένεια :

« Ἐγώ, κύριε, νὰ σὰς δείξω τὸ δρόμο ».

Πέρασε τὸ σπάγγο τοῦ ἀετοῦ, ποὺ πετοῦσε ψηλά, στὸ χέρι ἐνὸς ἄλλου παιδιοῦ, καὶ ὠδήγησε τὸν ξένο ὡς τὴν ἄκρη τοῦ χωριοῦ.

Ἐκεῖ ὁ δρόμος χωριζόταν σὲ δύο.

« Θὰ τραβήξετε δεξιά » εἶπε· « θὰ πάτε κάμποσο, καὶ ὕστερα θ' ἀπαντήσετε ἓνα ποταμάκι. Ἐκεῖ εἶναι ἓνα μικρὸ γεφύρι· περάστε το καὶ τραβάτε ἴσια. Παρέκει θὰ βρῆτε ἓνα νερόμυλο. Ἀπὸ κεῖ φαίνεται τὸ χωριὸ ποὺ γυρεύετε. Ρωτήσετε τὸ μυλωνά, ἂν θέλετε, καὶ αὐτὸς θὰ σὰς δείξῃ τὸ δρόμο. Στὸ καλὸ, κύριε ».

— « Εὐχαριστῶ παιδί μου » εἶπε ὁ ξένος, καὶ ἔβγαλε νὰ τοῦ δώσῃ μιὰ δραχμὴ.

— « Ἄ, ὄχι, κύριε » εἶπε ὁ Φώτης, « δὲ θέλω πληρωμὴ ».

Τότε τοῦ εἶπε ὁ ξένος :

— « Σ' εὐχαριστῶ πολὺ, καλὸ μου παιδί! »

Κι ἐνῶ πῆγαινε τὸ δρόμο ποὺ τοῦ ἔδειξε ὁ Φώτης, ἔλεγε μὲ τὸ νοῦ του ὁ ξένος :

« Εὐγενικὸ παιδί! Φαίνεται πὼς ἔχει καλὴ ἀνατροφή καὶ ἀπὸ τοὺς γονεῖς του καὶ ἀπὸ τὸ δάσκαλό του ».

Ὁ Φώτης ἔτρεξε καταευχαριστημένος πίσω στοὺς συντρόφους του. Πῆρε πάλι τὸ σπάγγο στὸ χέρι του καὶ πετοῦσε τὸν ἀετὸ του τώρα μὲ περισσότερη ὄρεξη.

• § 20. Τί παθαίνει ἓνας φαντασμένος λύχνος

Ἕνας λύχνος εἶχε πολὺ λάδι κι ἔφεγγε πολὺ. Τὸ

πῆρε ἀπάνω του γιὰ τὸ δυνατὸ φῶς του, καὶ ἄρχισε νὰ ὑπερηφανεύεται καὶ νὰ λέη:

«Γιὰ δέτε, γιὰ δέτε πῶς φέγγω!

»Καλὲ τί φῶς εἶναι αὐτό; Λυχνάρι εἶμαι γὰρ ἢ ἥλιος ὀλόλαμπρος; Λένε πῶς ὁ ἥλιος λάμπει πολὺ καὶ φωτίζει ὅλο τὸν κόσμον. Ἄ, μπά! Δὲν πιστεύω νὰ λάμπη ἴσα μὲ μένα. Κρίμα μονάχα ποὺ βρίσκομαι σὲ τοῦτο δῶ τὸ τραπέζι, καὶ δὲν εἶμαι ψηλὰ στὸν οὐρανό, γιὰ νὰ δῆ μιὰ φορὰ λάμπη ὅλος ὁ κόσμος».

Ἐνῶ ἔλεγε αὐτὰ, φύσηξε ἐλαφρὸ ἀεράκι καὶ τὸ ἔσθησε.

Τότε ὁ νοικοκύρης τοῦ λύχνου, ποὺ εἶχε ἀκούσει τ' ἀνόητα καὶ ὑπερήφανα λόγια του, ἤρθε νὰ τὸν ἀνάψη πάλι. Κι ἐνῶ τὸν ἀναθε, τοῦ εἶπε:

«Εἶδες τί ἔπαθες, φαντασμένο λυχνάρι; Ἀπὸ δῶ καὶ πέρα νὰ κλείσης τὸ στόμα σου καὶ νὰ σωπαίνης. Μὴν ξεχνᾷς πῶς εἶσαι ἓνα λυχναράκι. Μεμιᾷς σὲ σθῆνει καὶ τὸ πιὸ ἀδύνατο φύσημα τοῦ ἀέρα. Νὰ θυμᾷσαι τί ἔπαθες καὶ νὰ μὴν ὑπερηφανεύεσαι.»

Ἔπου ψηλὰ κοιτᾷ
πάντα στραβοπατᾷ.

Ἔποιος θέλει νὰ παινιέται
μόνος του κατηγοριέται.

§ 21. Ὁ ὑπερήφανος καπνὸς

Εἶπ' ὁ καπνὸς μιὰ μέρα:
«Μεγάλος θὰ γενῶ,
θ' ἀνέβω στὸν ἀέρα,
θὰ πάω στὸν οὐρανό.
Τὰ νέφη θὰ περάσω,
θ' ἀνέβω πιὸ ψηλά,
ὥσπου κι ἐγὼ νὰ φτάσω

στ' ἀστέρια τὰ πολλά.
Καὶ βασιλιὰς θὰ γίνω,
καὶ θὰ καταφρονῶ
τῆ γῆ ποὺ τῶρ' ἀφήνω
καὶ πάω στὸν οὐρανό».
Κι ἀμέσως ξεκινάει
νὰ πάη στὸν οὐρανό.

Μὰ ἔξαφνα φουσάει   τὸ μαῦρο του κορμί,
 ἀγέρι σιγανό,   δυνάμωσε τ' ἀγέρι,
 καὶ πρὶν στὰ ὕψη φέρη   τὸν σκόρπισε μ' ὄρμη.

§ 22. Τί ἔπαθε ἓνας πετεινὸς μὲ τὴν
 ὑπερηφάνειά του

Δυὸ πετεινοὶ μάλωσαν καὶ πολλή ὥρα χτυπιοῦνταν μὲ
 τὰ νύχια τῶν ποδιῶν τους καὶ τὶς φτεροῦγες τους.

Τέλος ὁ ἓνας νίκησε καὶ ἀνάγκασε τὸν ἄλλο νὰ φύγη.

Ὁ νικημένος, σὲ κακὴ κατάσταση, πῆγε καὶ ζάρωσε
 ντροπιασμένος σὲ μιὰ γωνιά.

Ὁ νικητὴς ὅμως, ὑπερήφανος γιὰ τὴ νίκη του, πέταξε
 στὴ σκεπὴ ἑνὸς πλυσταριοῦ ποῦ ἦταν ἐκεῖ κοντά, καὶ
 φώναξε μὲ καμάρι:

« Μὲ βλέπετε; ἐγὼ εἶμαι ὁ νικητὴς, ποῦ ἔκαμα τὸν
 ἐχθρό μου νὰ φύγη σὲ κακὸ χάλι. Ποῖς μὲ φτάνει στὴν
 παλικαριά; Ἐγὼ νικῶ ὅλα τὰ πετούμενα. Ὅποιος τοῦ
 βαστά, ἄς ἔρθη! Κανένα δὲ φοβοῦμαι! »

Τὴν ὥρα ἐκείνη ἓνας ἀετὸς ἦταν ψηλὰ κι ἔφαχνε μὲ
 τὰ μάτια του νὰ βρῆ τροφή, γιὰτὶ εἶχε μεγάλη πείνα.

Βλέπει τὸν πετεινὸ ἀπάνω στὴ σκεπὴ, χύνεται ἀπὸ
 ψηλά, τὸν ἀρπάζει μὲ τὰ νύχια του καὶ τὸν φέρνει στὴ
 φωλιά του.

§ 23. Ὁ πετεινὸς

Ὁ πετεινὸς εἶναι μεγαλύτερος, ψηλότερος καὶ πολὺ
 ὁμορφότερος ἀπὸ τὴν κότα.

Πιὸ μεγάλα καὶ πιὸ κόκκινα εἶναι τὰ λειριὰ ποῦ στο-
 λίζουν τὴν κορυφὴ τοῦ κεφαλιοῦ του καὶ τὸ λαιμό του. Τὰ
 μάτια του λάμπουν περισσότερο.

Ὁ λαιμὸς του εἶναι μακρύτερος καὶ πιὸ καμαρωτός.

Τὰ φτερά του εἶναι μεγαλύτερα κι ἔχουν χρώματα ζωηρά. Τὰ φτερά τῆς οὐράς του, μέγала και γυριστά σα ὄρεπáni, κόκκινα, πράσινα, κίτρινα, γαλάζια, γυαλιστερά, λαμπεροποῦν ὁμορφα και ζωηρά στὸν ἥλιο.

Ὁ πετεινὸς μ' ὄλα αὐτὰ δὲν μπορεῖ νὰ πετάξῃ ψηλά.

Πρῶτα πρῶτα τὸ κορμί του εἶναι βαρὺ, και ὕστερα και οἱ φτεροῦγες του εἶναι κοντὲς και στογγυλές. Εἶναι καμωμένους ὄχι νὰ πετᾷ ψηλά στὸν ἀέρα, ἀλλὰ νὰ περπατᾷ γερὰ στὴ γῆ· γι' αὐτὸ τὰ πόδια του εἶναι δυνατὰ και τὰ δάχτυλά του τεντωμένα, γιὰ ν' ἀκουμπᾷ γερὰ στὸ χῶμα.

Ὁ πετεινὸς περπατᾷ γρήγορα, και ὅταν βιάζεται πολὺ σηκώνει και τὶς δυὸ φτεροῦγες του, κι ὁ ἀέρας τὸν σκουντᾷ ἔμπρὸς σὰν τὴ βάρκα μὲ τὸ ἀνοιγμένο πανί.

Ὁ πετεινὸς περπατᾷ περήφανα· βγαίνει ἀπὸ τὸ κοτέτσι μὲ τὸ κεφάλι ψηλά και πάει ἔμπρὸς μὲ καμάρι.

Στὴν αὐλὴ ποὺ μένει ἢ δική του οἰκογένεια δὲν ἀφήνει νὰ ἔρθῃ ἄλλος πετεινός.

Μόλις δῆ ἄλλον, θυμώνει πολὺ. Τὰ λειριά του κοκκινίζουν πιὸ πολὺ, τὰ λαμπερὰ μάτια του ἀγριεῦν· σηκώνει τὴν οὐρά του και χύνεται ἀπάνω του.

Τσιμπιοῦνται μὲ τὸ ράμφος, ξεσκίζονται μὲ τὰ δυνατὰ μὰ ὄχι μυτερὰ νύχια τους, χτυπιοῦνται μὲ τὶς τεντωμένες φτεροῦγες· προπάντων χτυπιοῦνται μὲ ἓνα παραδάχτυλο,

πού είναι άπάνω άπό τό πίσω δάχτυλο. Αυτό δέν άκουμπά στή γή και δέν του χρησιμεύει για νά περπατά· είναι όπλο για νά χτυπούν οί πετεινοί τούς έχθρούς τους.

Όποιος άπό τούς δύο νικηθῆ, πάει πίσω άργά άργά, σά νά φεύγη τάχα μόνος του. Μόλις όμως ξεμακρύνη, κατεβάζει τήν ούρά και τίς φτεροῦγες του, και τρέχει νά κρυφτῆ άπό ντροπή.

Ό νικητής όμως σηκώνει πιό πολύ τό κεφάλι, πηγαίνει καμαρωτά και περήφανα, κοιτάζει δεξιά και άριστερά, για νά δῆ άν τόν θαυμάζουν, πετά σέ κανένα τοίχο ἢ σέ κάποια σκεπή, και διαλαλεῖ τῆ νίκη του όσο δυνατώτερα μπορεί.

Ό πετεινός πολύ πριν ξημερώση ξυπνά και άρχίζει τό δυνατό λάλημά του· μόλις άκουστῆ τό πρώτο «κουκουρίκου!» άπαντοῦν άμέσως και οί άλλοι πετεινοί τῆς γειτονιάς. "Αν εἴμαστε ξυπνοί εκείνη τήν ώρα και προσέξωμε, τό αὐτί μας παίρνει και τό άδύνατο και τρεμουλιαστό «κουκουρίκου!» κάποιου μικροῦ πετειναριοῦ άγύμναστου, πού δέν ἔμαθε άκόμη καλά τό μάθημά του.

Ό πετεινός άμα ξημερώση οδηγεῖ σαν καλός οίκογενειάρχης τήν οίκογένειά του στήν αὐλή, για νά βροῦν τροφή ολοι μαζί.

"Αν τύχη νά βρῆ κάτι καλό, φωνάζει τίς κότες και τά κοτόπουλα και αφήνει νά φάνε αὐτοί πρώτα.

Με τῆ δύση ο πετεινός φέρνει τίς κότες και τά κοτόπουλα στο κοτέτσι.

Ό πετεινός, άν τόν αφήσουν, μπορεί νά ζήση ως εἴκοσι χρόνια. Αλλάζει μιá φορά τό χρόνο τά φτερά του, τό φθινόπωρο.

Καταλαβαίνει άπό πριν κάθε άλλαγή του καιροῦ. "Όταν είναι νά γίνη κακός καιρός, χτυπά τίς φτεροῦγες του και φαίνεται άνήσυχος.

§ 24. Πῶς ἡ Φανὴ καὶ ὁ Βάσος δείχνουν τὴν ἀγάπην τους δὲ μιὰ καρδερίνα

1

«Ἄχ! τί κρύο, τί κρύο!» εἶπε ἡ Φανή, ὅταν γύρισε ἀπὸ τὸ σχολεῖο στὸ σπίτι.

Ἔτρεξε γρήγορα στὸ τζάκι νὰ ζεστάνῃ τὰ παγωμένα χέρια της.

Σὲ λίγο ἦρθε ἀπὸ τὸ σχολεῖο καὶ ὁ Βάσος, ὁ ἀδερφός της. Καὶ αὐτὸς κρύωνε πολὺ· κατακόκκινη ἦταν ἡ μύτη του· σὰν ἀχνὸς ἔβγαине ἡ ἀναπνοή του ἀπὸ τὸ στόμα του.

Τὰ δυὸ παιδιὰ κάθισαν κοντὰ στὸ τζάκι καὶ ζεσταίνονταν στὴν ὠραία φωτιά.

Ἐξαφνα ἀκούστηκε ἓνα τικ-τικ-τικ στὸ παράθυρο, σὰ νὰ χτυποῦσε κάποιος τὸ τζάμι.

Τρέχουν καὶ τί νὰ ἰδοῦν;

Ἐνα ὄμορφο πουλάκι εἶχε πιαστή μὲ τὰ μικρά του ποδαράκια στὸ ξύλο τοῦ παραθυριοῦ καὶ χτυποῦσε τὸ γυαλί μὲ τὸ ράμφος του.

«Θεέ μου» εἶπε ἡ Φανή, «πῶς κρυώνει τὸ κακόμοιρο! Γιὰ δὲς πῶς τρέμει! Θὰ τοῦ ἀνοίξω νὰ μπῆ!...»

Ἄνοιξε ἀμέσως τὸ παράθυρο. Τὸ πουλάκι δὲ φοβήθηκε. Μπήκε στὴ ζεστὴ κάμαρα, πέταξε δυὸ τρεῖς φορές ἔδω καὶ κεῖ· καὶ ἅμα ζεστάθηκε, κάθισε ἀπάνω στὸ τραπέζι, ἐμπρὸς στὰ παιδιὰ, καὶ ἄρχισε νὰ βγάζῃ κάτι ἀδύνατες φωνίτσες.

2

«Θὰ πεινᾷ τὸ κακόμοιρο!» εἶπαν τὰ δύο παιδιὰ.

Ἡ Φανὴ ἔτρεξε στὸ ντουλάπι, ἔφερε ἓνα κομμάτι φωμί, τὸ ἔτριψε, τὸ ἔκαμε ψίχουλα καὶ τὰ ἔδωσε στὸ πουλάκι.

Αὐτὸ ἦταν πολὺ πεινασμένο καὶ σὲ μιὰ στιγμή ἔφαγε ὄλα τὰ φύχουλα. Τώρα πού ζεστάθηκε κι ἔφαγε, κοίταζε ζωηρὸ τὰ παιδιὰ καὶ ἄρχισε νὰ σιγοκελαηδῆ.

« Τί πουλί νὰ εἶναι ; » ρώτησε ἡ Φανή.

— « Καρδερίνα » εἶπε ὁ Βάσος· « δὲ βλέπεις τὸ κόκκινο σημάδι στὸ μέτωπό της καὶ στὸ λαιμό της, καὶ τὴν κίτρινη λουρίδα ἀπάνω στὶς μαῦρες φτερουγίτσες της ; Ἡ καρδερίνα, ξέρεις, κελαηδεῖ πολὺ ὠραῖα.

— « Καὶ πῶς θὰ τὴ φυλάξωμε ; » ρώτησε ἡ Φανή.

— « Ἀλήθεια, ἂν ἦταν ἡ γάτα μας ἐδῶ καὶ τὴν ἔβρισκε μόνη... » εἶπε ὁ Βάσος.

— « Πᾶω νὰ τὸ πῶ τῆς μητέρας » εἶπε ἡ Φανή.

Σὲ λίγο ἦρθε καὶ ἡ μητέρα μ' ἓνα χρωματιστὸ κλουβάκι. Ἔδειξε χαρὰ σὰν εἶδε τὴν καρδερίνα. Σίμωσε καὶ τὴν ἐχάιδεψε. Καὶ ἡ καρδερίνα δὲν ἔφευγε, δὲ φοβόταν.

« Θὰ τὴ βάλωμε ἐδῶ μέσα » εἶπε, « ὥσπου νὰ περάσῃ τὸ κρύο, καὶ τὴν ἀνοιξή τῆς δίνουμε πάλι τὴν ἐλευθερία της ».

Πῆρε ἀπαλὰ τὴν καρδερίνα καὶ τὴν ἔβαλε μέσα στὸ κλουβί. Τὰ παιδιὰ ἔβαλαν καὶ δυὸ γυάλινα ποτηράκια· τὸ ἓνα τὸ γέμισαν κανναβούρι, καὶ τὸ ἄλλο νερό.

Γιὰ νὰ μὴ φανῆ ὅμως πῶς τὸ εἶχαν φυλακισμένο τὸ πουλάκι μέσα στὸ κλουβί, ἄφησαν ἀνοιχτὴ τὴν πορτίτσα του, γιὰ νὰ μπαينوβγαίνει ὅταν ἤθελε.

3

Αὐτὸ ὅμως δὲν ἔβγαίνει· φαινόταν εὐτυχισμένο. Τσιμποῦσε τοὺς σπόρους τοῦ κανναβουριοῦ, ἔπινε νερό, κάποτε λουζόταν, τίναζε τὶς φτερουγίτσες του καὶ γλυκοκελαηδοῦσε.

Ὅταν ἦρθε ἡ ἀνοιξή καὶ πρασίνισαν τὰ δέντρα, ἡ μητέρα εἶπε στὰ παιδιὰ :

« Ἀκοῦστε, παιδιὰ μου· βλέπω πῶς τὴν ἀγαπᾶτε πολὺ

τὴν καρδερίνα σας. Αὐτὴ ὅμως θέλει τὴν ἐλευθερίαν της, θέλει νὰ τρέξει στὰ δέντρα καὶ στοὺς κάμπους· δὲν εἶναι σωστὸ νὰ τὴν κρατᾶτε σκλαβωμένη. Ἄφῃστε τὴν νὰ φύγῃ».

Τὰ δυὸ ἀδέρφια κοιτάχτηκαν μὲ λύπη καὶ εἶπαν: « τί κρίμα! »

Μὰ ἀφοῦ τὸ ἔλεγε ἡ μητέρα, καὶ ἦταν καὶ γιὰ τὸ καλὸ τοῦ πουλιοῦ, τί νὰ κάμουν; Πῆραν λοιπὸν τὴν καρδερίνα, κατέβηκαν στὸν κῆπο, τὴ φίλησαν κάμποσες φορὲς στὸ μαυροκόκκινο κεφαλάκι της καὶ τὴν ἄφησαν νὰ φύγῃ.

Ἡ μητέρα κοίταζε ἀπάνω ἀπὸ τὸ παράθυρο.

Ἡ καρδερίνα χτύπησε τίς φτερουγίτσες της καὶ πέταξε. Κάθισε σ' ἓνα δέντρο καὶ ἄρχισε νὰ κελαηδῇ.

« Στὸ καλὸ, καρδερίνα μας, στὸ καλὸ » εἶπαν τὰ παιδιὰ μὲ δακρυσμένα μάτια.

Ἡ καρδερίνα ὅμως δὲν πέταξε μακρύτερα. Δὲν ἔφυγε στοὺς κάμπους. Γύρισε πίσω, κάθισε στὸν ὦμο τῆς Φανῆς, καὶ ἄρχισε νὰ κελαηδῇ γλυκὰ σὰ νὰ ἔλεγε:

« Ἦρθα μιὰ μέρα τοῦ χειμῶνα παγωμένη ἀπὸ τὸ κρύο, μὲ πόδια ξυλιασμένα, καὶ ἔτρεμα καὶ πεινοῦσα. Καὶ οεῖς ἀνοίξατε τὸ παράθυρο καὶ μὲ ζεστάνατε, καὶ μὲ ταγίσατε καὶ μὲ γλιτώσατε καὶ μ' ἀγαπήσατε. Κι ἐγὼ σὰς ἀγαπῶ, καὶ θέλω νὰ εἶμαι πάντα μαζί σας... »

» Καὶ ποῦ νὰ πάω; Ἀπάνω στὰ δέντρα, ἀνάμεσα στὰ κλαδιὰ μὲ παραμονεύει ἡ κουκουβάγια. Κι ἂν γλιτώσω ἀπὸ τὰ φοβερὰ νύχια της, ποιοὺς ξέρει ἂν γλιτώσω ἀπὸ τὴν ξόβεργα τῶν κακῶν παιδιῶν καὶ ἀπὸ τὸ βόλι τοῦ ἄσπλαχνου κυνηγοῦ!!

» Κοντὰ σας βρῆκα ἄσυλο. Κοντὰ σας ἔχω τὴν ἐλευθερίαν μου. Κοντὰ σας, στὸ δέντρο τοῦ κήπου σας, ἀντίκρου στὸ παραθυρό σας, θὰ χτίσω τὴ φωλιά μου. Ἡ ἀγάπη σας θὰ μὲ φυλάγῃ ἀπὸ κάθε κίνδυνο ».

§ 25. Ὁ χειμῶνας

1

ἤρθε ὁ χειμῶνας. Ἐπιασε τὸ κρῦο ἡ μητέρα στέλνει καλὰ τυλιγμένο τὸ παιδί της στὸ σχολεῖο.

Μικροὶ καὶ μεγάλοι φοροῦν μάλλινα φορέματα, πὸν κρατοῦν ζεστασιά. Στὰ σπίτια οἱ νοικοκυρὲς ἀνάβουν φωτιά στὸ τζάκι ἢ στὴ θεομάστρα.

Πολλοὶ φτωχοὶ ὅμως δὲν ἔχουν οὔτε ξύλα οὔτε χοντρά φορέματα, κι ὁ παγωμένος ἀέρας μπαίνει ἀπὸ τὶς χαραμάδες στὰ φτωχικὰ σπίτια, καὶ τρέμουν οἱ δυστυχησμένοι καὶ πεινοῦν.

Τὸ χειμῶνα ὁ ἥλιος βγαίνει ἀργὰ καὶ βασιλεύει νωρίς. Γιὰ τοῦτο οἱ μέρες εἶναι μικρὲς καὶ οἱ νύχτες μεγάλες.

Τὰ περιβόλια δὲν ἔχουν τώρα λουλούδια, τὰ χωράφια εἶναι ξερά, τὰ λιβάδια δὲν ἔχουν γλόη, τὰ περισσότερα δέντρα δὲν ἔχουν φύλλα.

Κρῦος ὁ βοριάς σφυρίζει ἀνάμεσα στ' ἄφυλλα κλαδιά.

2

Οἱ βοσκοὶ μὲ τὰ κοπάδια τους κατέβηκαν ἀπὸ τὰ βουνὰ στοὺς κάμπους κάτω πὸν εἶναι λιγώτερο κρῦο, καὶ μαντρίζουν τὰ πρόβατα στὰ χειμαδιά.

Ὅσα πουλιὰ ἔμειναν καὶ δὲν ἔφυγαν σὲ ζεστότερους τόπους, δὲ βρίσκουν ἀρκετὴ τροφή.

Ὁ σπουργίτης ἔρχεται στὸ παράθυρό μας καὶ μὲ τὸ ράμφος του χτυπᾷ « πίκ πίκ », σὰ νὰ λέη: « ἀνοίξετε, ἔξω δὲ βρίσκω τροφή ».

Ὁ ἀέρας ἀναταράζει τὴ θάλασσα καὶ σηκώνει μεγάλα κύματα ἀφρισμένα.

Στὴν πολλὴν τρικυμία, ὅποιο καράβι δὲν προφτάσῃ

νά μπῆ σὲ λιμάνι, τ' ἄγρια κύματα τὸ ρίχνουν στοὺς βράχους μὲ σκισμένα πανιά καὶ σπασμένα κατάρτια, ἢ τὸ ρουφᾶ ἀλύπητα ἢ θάλασσα. Καὶ πνίγονται ναῦτες καὶ ναυτόπουλα, καὶ φοροῦν μαῦρα οἱ χῆρες καὶ τὰ ὄρφανά, καὶ κλαῖνε μέρα καὶ νύχτα τὸν ἀγαπημένο τους, πὺν τὸν κατάπιε ἢ θάλασσα!...

Γι' αὐτὸ σὲ πολλὰ ναυτικὰ μέρη τὰ καράβια μένουν στὸ λιμάνι ἀπὸ τοῦ Ἁγίου Νικολάου, καὶ μόνο μετὰ τὰ Φῶτα, ὅταν ἀγιαστοῦν τὰ νερά, ἀρχίζουν οἱ θαλασσινοὶ τὰ ταξίδια τους.

Ὅταν τὸ κρύο εἶναι πολὺ δυνατὸ, τὸ νερὸ παγώνει καὶ γίνεται πάγος. Ἀπὸ τὸ κρύο παγώνουν καὶ οἱ ἀχνοὶ στὸν ἀέρα: καὶ τότε πέφτει χιόνι ἀπὸ ψηλὰ καὶ σκεπάζει σκεπὲς καὶ δρόμους, καὶ δέντρα καὶ χωράφια.

3

Ἔχει ὁμως καὶ τὰ καλά του ὁ χειμῶνας.

Ὅλη ἡ οἰκογένεια κάθεται κοντὰ στὴ φωτιά. Τὰ ξύλα τῆς ἐλίᾶς σφυρίζουν στὸ τζάκι καὶ ὑψώνουν γλυκιῆς φλόγες. Τὸ ἀγόρι διαβάζει, τὸ κορίτσι πλέκει ἢ κεντᾷ: τὰ μικρότερα παιδιὰ ἀκοῦνε τὸ παραμῦθι τῆς γιαγιάς.

Τὸ χειμῶνα γιορτάζουμε μεγάλες γιορτές. Τὰ Χριστούγεννα, πὺν μᾶς θυμίζον πὼς γεννήθηκε ὁ Χριστός. Μικροὶ καὶ μεγάλοι πᾶνε τὴ νύχτα στὴν ἐκκλησία καὶ ἀκοῦνε τὸ «Χριστὸς γεννᾶται» καὶ δοξολογοῦν τὸ Θεό.

Τὸ χειμῶνα ἔρχεται ἡ Πρωτοχρονιά. Στὰ σπίτια κόβουν τὴ βασιλόπιτα, καὶ χαρὰ σὲ ὅποιον βρῆ τὸ νόμισμα! Οἱ γονεῖς, οἱ φίλοι δίνουν δῶρα στὰ παιδιὰ. Γλυκιῆς παιδικῆς φωνῆς λένε τὰ κάλαντα ἢ τὰ καλήμερα, τὰ Χριστούγεννα, τὸν Ἁγιο-Βασίλη καὶ τὰ Φῶτα. Τὰ Φῶτα οἱ παπᾶδες ἀγιάζουν τὰ νερά, ρίχνουν ἀγιασμό στὴ δεξ-

μενή, στίς βρούσες καὶ στὰ πηγάδια γυρίζουν ἀπὸ σπίτι
σὲ σπίτι μ' ἓνα παιδί πὸν κρατεῖ τὴν ἁγιαστύρα τους
καὶ ἀγιάζουν τὰ σπίτια.

§ 26. Στὴν ὥρα τῆς τρικυμίας

Μαῦρα τὰ βουνά, καταχνιὰ τὰ θάφτει, θύελλα περνᾷ καὶ βροντᾷ κι ἀστράφτει ἄνεμος φυσᾷ, ἢ καλύβα τρίζει ὁ γιालὸς λυσοῦ, κυματίζει, ἀφρίζει.	Γλᾶρος πὸν πετᾷ ψάρια, νά, γυροῦει βάρκα στ' ἀνοιχτά, ναύτης κινδυνεύει! Ἄχ, παρακαλῶ, κάμε, Πλάστη, χάρη, σῶσε τὸν καλὸ, τὸ φτωχὸ βαρκάρη.
--	--

§ 27. Πῶς ἓνα ἄλογο καὶ ἓνας σπουργίτης βοηθοῦν ὁ ἓνας τὸν ἄλλο

Ἦταν χειμῶνας· χιόνια σκέπαζαν τὰ βουνά καὶ τοὺς
κάμπους· κάτασπρες ἦταν οἱ στέγες τῶν σπιτιῶν.

Τὰ σπουργίτια δὲν ἔβρισκαν τροφή καὶ πεινοῦσαν.

Ἐνα σπουργίτι πέταξε στὸ στάβλο ἑνὸς ἀλόγου.

«Μοῦ δίνεις τὴν ἄδεια νὰ φάω κι ἐγὼ λίγους σπόρους;»
τοῦ λέει. «Ὅλα γύρω τὰ σκέπασαν τὰ χιόνια. Δὲ βρίσκω
νὰ φάω καὶ πεινῶ τὸ ἄμοιρο. Ἄν ἔβρισκα δὲ θὰ ζητιάνευα».

Τὸ ἄλογο ἀποκρίθηκε μὲ καλοσύνη:

«Ἐλα κοντὰ μὲ θάρρος καὶ φάγε ὅσο θέλεις. Εἶναι ἐδῶ
φαγὶ ἀρκετὸ καὶ γιὰ μένα καὶ γιὰ σένα».

Τὸ σπουργίτι πλησίασε, καὶ ἔτσι ἔτρωγαν μαζὶ σὰν ἀγα-
πημένοι φίλοι. Ἀφοῦ χόρτασε τὸ σπουργίτι, εἶπε:

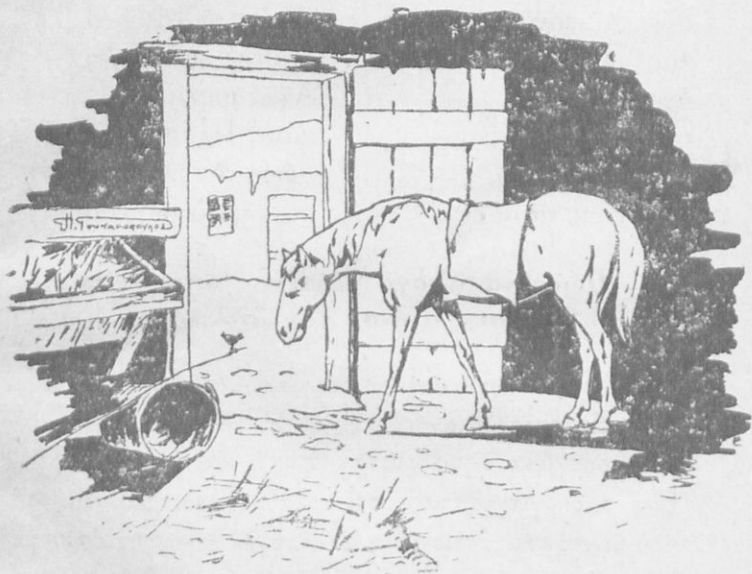
«Σ' εὐχαριστῶ, σ' εὐχαριστῶ πολὺ». Μοῦ ἔκαμες με-
γάλη χάρη καὶ δὲ θὰ τὴ λησμονήσω.

Και ἐνῶ πετοῦσε ἔλεγε μὲ τὸ νοῦ του :

« Ἡ χάρη θέλει ἀντίχαρη ... μὰ τί μπορῶ νὰ κάμω ἐγὼ ὁ μικρὸς σπουργίτης στὸ μεγάλο και δυνατὸ ἄλογο ; »

Πέρασε ὁ χειμῶνας, ἤρθε ἡ ἀνοιξη και ὕστερα τὸ καλοκαίρι. Πολὺ μεγάλη ἦταν ἡ ζέστη.

Πολλὲς μῦγες ἦταν στὸ στάβλο· πείραζαν τὸ ἄλογο και δὲν τὸ ἄφηναν νὰ ἡσυχάση.

« Μοῦ δίνεις τὴν ἄδεια νὰ φάω λίγους σπόρους ; »

Τότε εἶπε ὁ σπουργίτης : « Νὰ ὦρα νὰ κάμω και ἐγὼ κάτι στὸ καλὸ τὸ ἄλογο. »

Πέταξε μέσα στὸ στάβλο και κατάπινε τὶς μῦγες. Ἔτσι και ἔτρωγε, και ἐλευθέρωνε και τὸ φίλο του ἀπὸ τὴ μεγάλη ἐνόχληση. Τὸ ἄλογο χλιμίντριζε ἀπὸ εὐχαρίστηση, σὰ νὰ ἔλεγε στὸ σπουργίτη :

« Σ' εὐχαριστῶ, ἀγαπητὸ μου σπουργιτάκι. »

§ 28. Τὸ ἄλογο

1

Πολὺ ὁμορφο ζῶο εἶναι τὸ ἄλογο.

Τὸ κεφάλι του εἶναι μακρουλό· τ' αὐτιά του μικρά, δλόρθα, εὐκολοκίνητα· τὰ τεντώνει πρὸς τὸ μέρος ἀπὸ ὅπου ἔρχεται ὁ ἦχος.

Τὰ μάτια του μεγάλα καὶ ζωηρά.

Ὁ λαιμός του μακρὺς καὶ λεπτός, καὶ πρὸς τὴ μέση ὑψώνεται καμαρωτός· πυκνὲς καὶ μακριὲς τρίχες τὸν σκεπάζουν, ἡ χαιίτη· ἡ χαιίτη εἶναι ἀληθινὸ στολίδι τοῦ ἀλόγου.

Τὸ σῶμα του μακρὸ καὶ λεπτό, καὶ ἡ οὐρά του μακριὰ καὶ ὠραία.

Τὰ πόδια του ψηλά, στερεά, σβέλτα στὸ τρέξιμο, καὶ τὸ καθένα τελειώνει σ' ἓνα χοντρὸ δάχτυλο, σκεπασμένο μ' ἓνα χοντρὸ νύχι.

Τὸ ἄλογο ἔχει τρίχες πυκνές, κοντές, στρωτές, γυαλιστερές.

Κατὰ τὰ ἄλογα, σὲ ἄλλα εἶναι μαῦρες, σὲ ἄλλα κοκκινόξανθες, σὲ ἄλλα ἄσπρες ἢ σταχτερές.

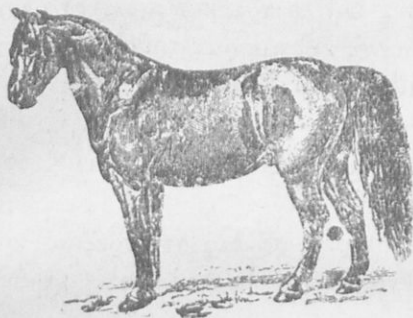
Ἡ φωνὴ τοῦ ἀλόγου λέγεται χλιμίντρισμα. Τὸ ἄλογο χλιμιντρᾷ διαφορετικὰ ἅμα φοβᾶται, ἅμα πεινᾷ, ὅταν γυρεύῃ τὸ παιδί του, ὅταν ξαναβρίσκη τὸ ἀφεντικό του.

Τρώει κριθάρι, βρίζα, βρόμη, σιτάρι, ὄσπρια, ἄχυρα, σανό. Τὴν ἀνοιξὴ τρώει γλωρὸ χορτάρι, γι' αὐτὸ τὸ ἀφήνουν ἐλεύθερο νὰ βόσκη στὰ λιβάδια μὲ ἄλλα ἄλογα.

Ἄν δὲν εἶναι καθαρὴ ἡ τροφή του, δὲν τὴν τρώει ἂν εἶναι ἀκάθαρτο τὸ παχνί του, δὲν τὸ σιμώνει. Καὶ νερὸ θέλει καθαρό.

2

Τὸ ἄλογο εἶναι πολὺ ἔξυπνο ζῶο καὶ μπορεῖ νὰ μάθῃ πολλὰ πράματα, ἂν τοῦ τὰ μάθουν μὲ καλὸν τρόπο. Μαθαίνει νὰ γονατίζει, νὰ μαζεύῃ μὲ τὰ χεῖλια ἀπὸ χάμω ὅ,τι ρίξουν καὶ νὰ τὸ φέρῃ στὸ ἀφεντικό του. Καμῶνεται τὸν πεθαμένο· μαθαίνει νὰ λογαριάσῃ ὡς τὰ δέκα καὶ περισσότερο, καὶ ἀποκρίνεται ὅταν τὸ ρωτοῦν σκύβοντας

ἢ σηκώνοντας τὸ κεφάλι ἢ χτυπώντας τὸ πόδι. Μαθαίνει νὰ χορεύῃ καὶ νὰ κἀνῃ λογῆς λογῆς γυμνάσια.

Τὸ ἄλογο ἔχει πολὺ δυνατὸ θυμητικό. Θυμᾶται τὸ δρόμο πὺν πέρασε

καὶ μιὰ φορὰ μονάχα· ὅταν τύχῃ νὰ εἶναι σκεπασμένος μὲ χιόνια, τὸν γνωρίζει ἀπὸ κάποιο δέντρο ἢ βρόχο ἢ ἄλλο σημάδι πὺν ἦταν κοντὰ του.

Τὸ ἄλογο εἶναι ὑπάκουο. Ὅταν εἶναι ἡ ὥρα νὰ τὸ ζέψουν, προχωρεῖ μόνο του καὶ περιμένει. Περνᾷ ποτάμια, μπαίνει στὴ θάλασσα, πηδᾷ χαντιάκια ἢ φράχτες, ὅταν τὸ διατάξῃ τὸ ἀφεντικό του.

3

Εἶναι ὅμως καὶ κακότεροπα καὶ πεισματάρικα ἄλογα, πὺν κλοτσοῦν καὶ δαγκάνουν καὶ δὲν ἀκοῦν. Τὰ ἄλογα αὐτὰ γίνονται τέτοια, τὸ περισσότερο, ἅμᾳ τὰ κακομεταχειρίζονται τ' ἀφεντικά τους.

Τὸ ἄλογο εἶναι γενναῖο καὶ ἄφοβο. Ὅρμᾳ μὲ τὸλμη στὴ μάχῃ, μέσα στὶς βροντὲς τῶν κανονιῶν

μέσα στις σφαῖρες καὶ στις φλόγες... Ἄν πληγωθῆ, δὲ χάνει τὸ θάρρος του, πάει πάντα ἐμπρός, ὅσο ἔχει δύναμη.

Τὸ ἄλογο εἶναι πιστό.

Καὶ ὕστερα ἀπὸ πολὺν καιρὸ νὰ ξαναδῆ τὸν κύριό του, τρέχει σ' αὐτόν, γλιμντρᾷ καὶ δείχνει μεγάλη χαρὰ.

Ἄν σκοτωθῆ ὁ καρβαλάρης του στὸν πόλεμο, εἴτε ἀξιωματικὸς εἶναι εἴτε στρατιώτης, τὸ ἄλογο μένει κοντὰ του λυπημένο. Μερικὰ τέτοια ἄλογα δὲν τρῶνε ἀπὸ τὴ λύπη τους καὶ πεθαίνουν κι αὐτά.

4

Τὸ θηλυκὸ ἄλογο, ἢ φοράδα, γεννᾷ μιὰ φορὰ τὸ χρόνο ἓνα πουλάρι· τὸ τρέφει μὲ τὸ γάλα της, τρεῖς ὡς πέντε μῆνες, μὲ πολλὴ ἀγάπη καὶ τὸ πουλάρι τὴν ἀγαπᾷ πολὺ τὴ μητέρα του, τὴν ἀκολουθεῖ παντοῦ καὶ χοροπηδᾷ κοντὰ της ζωηρὰ μὲ πολλὴ χάρη.

Τὸ ἄλογο ζῆ ὡς εἴκοσι χρόνια, κάποτε ὅμως καὶ περισσότερο. Εἶναι πολὺ χρήσιμο στοὺς ἀνθρώπους. Τὸ μεταχειρίζονται γιὰ νὰ τοὺς πηγαῖν ἀπὸ ἓνα μέρος σὲ ἄλλο, νὰ σέρνῃ ἀμάξια καὶ κάρα, καὶ νὰ κουβαλᾷ φορτώματα ἀπὸ τόπο σὲ τόπο. Τὸ ζεύουν στὸ ἀλέτρι, γυρίζει μύλους, μαγγανοπήγαδα καὶ λιοτριβία.

Τὰ παπούτσια ποὺ φοροῦμε τὰ φτιάχνουν καὶ ἀπὸ πετσὶ ἄλόγου.

Τὰ κουμπιὰ ποὺ βάζομε στὰ φορέματά μας εἶναι καμωμένα ἀπὸ τὸ χόντρο νύχι ἢ ἀπὸ τὰ κόκαλα τοῦ ἄλόγου.

Οἱ κόρδες τοῦ βιολιοῦ γίνονται ἀπὸ τὰ ἄντερά του. Οἱ βοῦρτσες ποὺ ξεσκονιζόμαστε, τὰ κόσκινα καὶ τὰ δίχτυα γίνονται ἀπὸ τὶς τρίχες τῆς οὐρᾶς του καὶ τῆς χαιτίης του.

§ 29. Δυὸ διαβάτες καὶ ἓνας πλάτανος

Δυὸ διαβάτες πήγαιναν ἀπὸ ἓνα χωριὸν σὲ ἄλλο.

Ἦταν καλοκαίρι κι ἔκανε μεγάλη ζέστη.

Στὸ δρόμο δὲν εἶχε κανένα δέντρο γιὰ νὰ ξεκουραστοῦν στὸν ἴσκιό του.

Οἱ διαβάτες περπατοῦσαν μὲ δυσκολία· ὁ ἰδρώτας ἔσταζε ἀπὸ τὸ μέτωπό τους.

Τέλος βλέπουν ἓναν πλάτανο. Ἦξεραν πὼς ὁ πλάτανος φυτρώνει καὶ μεγαλώνει ὅπου εἶναι νερό. Κι ἀλήθεια, ἐκεῖ κοντὰ ἦταν καὶ μιὰ πηγὴ. «Ἄχ! τί καλά» εἶπαν οἱ διαβάτες, κι ἔτρεξαν στὸν ἴσκιό τοῦ πλατάνου. Ἄφου ξίδρωσαν, ἔπιαν ἀπὸ τὸ ὀλοκάθαρο νερὸ τῆς πηγῆς καὶ δροσίστηκαν. Ὑστερα ξαπλώθηκαν κάτω ἀπὸ τὴν πυκνὴ φυλλωσιὰ τοῦ μεγάλου δέντρου καὶ ξεκουράστηκαν.

Ὁ ἥλιος λίγο λίγο ἄρχισε νὰ γέρνει. Ἡ ζέστη λιγότεψε, καὶ οἱ διαβάτες ἀποφάσισαν νὰ σηκωθοῦν καὶ νὰ τραβήξουν τὸ δρόμο τους. Ἐνῶ ἦταν ξαπλωμένοι ἀκόμη στὸν ἴσκιό κι ἔβλεπαν τὰ κλαδιὰ τοῦ πλατάνου μὲ τὰ πλατιὰ σκιστὰ φύλλα, εἶπε ὁ ἓνας:

«Δέντρο δὰ καὶ ὁ πλάτανος!».

— «Ἀλήθεια, πιὸ ἀνώφελο δέντρο δὲ βρίσκεται στὸν κόσμῳ· σὲ τίποτε δὲ χρησιμεύει» εἶπε καὶ ὁ ἄλλος.

Τότε ὁ πλάτανος φώναξε ἀπὸ ψηλά:

«Ὁ ἀχάριστοι ἄνθρωποι, ἴσα ἴσα τὴν ὥρα ποὺ σὰς δίνω τὸν ἴσκιό μου καὶ τὴ δροσιὰ μου, μὲ βρίζετε καὶ μὲ λέτε ἄχρηστο;»

§ 30. Γιατί ἓνας χωρικός ὁρροντίζει γιὰ τὰ ζῶα του

Ἐνα ἄλογο, ἓνα γαϊδούρι κι ἓνα πρόβατο ἔβοσκαν

στό λιθάδι. Ἐκεῖ κουβέντιαζαν κι ἔλεγαν σὲ τί τὸ καθένα εἶναι χρήσιμο στὸ ἀφεντικό τους. -

Τὸ ἄλογο ἔλεγε :

« Ἐγὼ σέρνω τὸ ἀμάξι του, μὲ καθαλικεύει καὶ τὸν πηγαίνω γρήγορα ὅπου μὲ διατάξη ».

Τὸ πρόβατο ἔλεγε :

« Ἐγὼ τοῦ δίνω τὸ γάλα μου καὶ τὸ πίνει, καὶ κάνει τυρὶ καὶ βούτυρο καὶ γλυκίσματα, τοῦ δίνω καὶ τὸ μαλλί μου καὶ κάνει φορέματα ».

Καὶ τὸ γαϊδούρι ἔλεγε :

« Ἐγὼ κουβαλῶ κι αὐτὸν κι ὅ,τι μοῦ φορτώση μὲ μεγάλη ὑπομονή, καὶ στὰ μονοπάτια καὶ στὶς χειρότερες κακοτοπιές ».

Τῇ στιγμῇ ἐκείνη ἤρθε κοντὰ καὶ ὁ σκύλος.

« Αὐτὸς ὅμως γιὰ τί χρειάζεται; » εἶπε τὸ γαϊδούρι. « τοῦ κάκου τὸν ἔχει τὸ ἀφεντικό ἐδῶ πέρα ».

Στὸ μεταξὺ ἤρθε καὶ τὸ ἀφεντικό. Φώναξε τὸ σκύλο μὲ τ' ὄνομά του, καὶ τὸν ἐχάιδεψε.

Τὰ τρία ζῶα μουρμούρισαν, γιὰ τὸς κακοφάνηκε.

Τὸ ἄλογο μάλιστα, σὰν πιδ ἄφοβο, ρώτησε :

« Ἀφεντικό, γιὰτί αὐτὴ ἡ ξεχωριστὴ ἀγάπη στὸ σκύλο; Αὐτὸς εἶναι ἓνα ἄχρηστο ζῶο ».

Τότε εἶπε τὸ ἀφεντικό :

« Καὶ σένα, καλὸ μου ἄλογο, καὶ τὸ πρόβατο τὸ ἡμέρο καὶ τὸ γαϊδούρι τὸ ὑπομονετικό σὰς ἀγαπῶ καὶ σὰς φροντίζω, ὅπως τὸ ξέρετε, γιὰτί εἶστε καλὰ καὶ χρήσιμα ζῶα. Ἀλλὰ γιὰτί λέτε ἄχρηστο τὸν Πιστό; Μὴ δὲ φυλάγει τὸ σπίτι καὶ τὴ μάντρα καὶ ὄλους μας, ὅταν κοιμούμαστε; Μὴ δὲ φυλάγει καὶ σὰς, νὰ μὴ σὰς ἀρπάξουν τὴ νύχτα οἱ κλέφτες;

» Καὶ ξεχάσατε τί ἔκαμε προχτὲς ἀκόμμη; Ρίχτηκε

Τὰ παιδιά περιτριγύρισαν τὸ γυιδοῦρι καὶ τὸ κοίταξαν μὲ περιέργεια...

στό ποτάμι καὶ γλίτωσε τὸ παιδί μου, πὺν εἶχε πέσει μέσα καὶ κόντευε νὰ πνιγῆ».

— « Ἐχει δίκιο τὸ ἀφεντικό » εἶπε τὸ γαῖδούρι, σκύβοντας τὸ χοντρό του κεφάλι.

§ 31. Τὸ γαῖδούρι

« Ντομάτες, κολοκύθια, σέλινα, μελιντζάνες ! » φώναζε στὸ μικρὸ δρόμο ὁ περιβολάρης.

Ἄλλα αὐτὰ καὶ ἄλλα χορταρικά τὰ εἶχε φορτωμένα σ' ἓνα γαῖδούρι. Οἱ νοικοκυρὲς ἔτρεξαν στὶς πόρτες νὰ φουνίσουν, καὶ τὰ παιδιὰ περιτριγύρισαν τὸ γαῖδούρι καὶ τὸ κοίταζαν μὲ περιέργεια.

Τί μεγάλο κεφάλι, ἀλήθεια, τί μεγάλα αὐτιά, καὶ τί μεγάλα μάτια! Δαιμόνιο ὅμως κοντός· καὶ ἀπάνω σ' αὐτὸν μικρὲς ὀλόρθες τρίχες γιὰ χαιτή.

Τοῦ κορμοῦ του οἱ τρίχες μικρὲς, στρωτὲς, σταχτερές. Τῆς οὐρᾶς του οἱ τρίχες μικρὲς· μόνο στὴν ἄκρη κάτω ἦταν μακριές.

Ἄλλὰ τί δυνατὰ καὶ στερεὰ πόδια! Τὸ καθένα τελείωνε σ' ἓνα δάχτυλο μ' ἓνα χοντρὸ νύχι.

Ἐξαφνα τὸ γαῖδούρι ἄρχισε νὰ γκαρίζη. Ἀπὸ τὴ δυνατὴ, βαριά, δυσάρεστη ἀγριοφωνάρα, τὰ μικρὰ παιδιὰ τρόμαξαν καὶ τὰ μεγαλύτερα γέλασαν γιὰ τὴν τρομάρα τους.

« Ἀηδόνι τετράποδο » εἶπε κοροϊδευτικὰ μιὰ γειτόνισσα.

— « Ἀσχημο ζῶο » εἶπε ἓνα ἀπὸ τὰ παιδιὰ.

— « Ναί, μὰ ἐγὼ εἶδα προχτὲς ἓνα μικρὸ γαῖδουράκι, πὺν ἦταν ὁμορφο » εἶπε ἓνα ἄλλο παιδί.

— « Τὰ μικρὰ γαῖδουράκια εἶναι ὅλα χαριτωμένα » εἶπε τὸ πρῶτο παιδί, « τρέχουν καὶ πηδοῦν ξένοιαστα ὀλόγουρα στὴ μάνα τους καὶ χαιρέται κανεὶς νὰ τὰ

βλέπτη. "Αμα μεγαλώσουν όμως χάνουν τή χάρη και τήν ὀμορφιά τους».

— «Σ' αὐτὸ φταῖνε και κείνοι πού τὰ βασανίζουν, τὰ κακόμοιρα τὰ ζῶα. Τὰ κακομεταχειρίζονται πολλοὶ ἄνθρωποι κι ἔτσι τὰ χαλοῦν. Λένε πῶς ἀπ' αὐτὴ τήν αἰτία γίνεται πεισματάρης ὁ γαῖδαρος».

— «'Αλήθεια, τί πείσμα πού τὸ ἔχει! Ἐκεῖ πού πάει ἤσυχα στὸ δρόμο, ἔξαφνα στέκεται. Τοῦ κάκου τὸν σπρώχνει τὸ ἀφεντικό του νὰ προχωρήση. Ἡ ἀφεντιά του στυλώνει τὰ πόδια του και δὲν κάνει βῆμα. Τότε ἀρχίζουν τὰ μαλώματα και τὸ ξυλοφόρτωμα· γιατί ὅπως λέει και ὁ παππούς μου, ὅπου δὲν πέφτει λόγος πέφτει ξύλο.»

— «Ἐχει ὅμως και τὰ καλά του ὁ καημένος» εἶπε ἓνα ἄλλο παιδί. «Εἶναι πολὺ ὑπομονετικὸ ζῶο. Και για ὅποιον ἔχει πολὺ μεγάλη ὑπομονή λένε πῶς ἔχει γαῖδουρινὴ ὑπομονή. Βαστᾶ πολὺ και στοὺς κόπους και στὴν κακοπέραση».

— «Και δὲν ἀγαπᾶ τὴν καλοφαγία, ὅπως τὸ ἄλογο. Βέβαια τὸ ἀφεντικό του τοῦ δίνει και ἄχυρο και κριθάρι και χόρτο, μὰ στὴν ἀνάγκη, τοῦ γαῖδουριοῦ τοῦ φτάνει και κανένα ἀγκάθι, ἀπὸ κείνα πού τὰ λένε γαῖδουράγκαθα· χόρτα πού δὲν τὰ καταδέχεται τὸ ἄλογο, τὰ τρώει τὸ γαῖδούρι χωρὶς δυσκολία».

— «Ὅλα κι ὄλα ὅμως, νερὸ θέλει καθαρὸ. Ἀγαπᾶ τὴν πάστρα· για δέτε τὰ πόδια του, τί καθαρὰ πού τὰ ἔχει!»

— «Στὸ σχολεῖο μᾶς εἶπε ὁ δάσκαλος, πῶς δὲν εἶναι καθόλου κουτὸ ζῶο, ὅπως νομίζουν πολλοί. Ἐχει θυμητικό, και ξαναβρίσκει εὐκολα τὸ δρόμο πού ἔχει περάσει, ἄς εἶναι και μία φορά».

— « Νά, ἀνοίγει τὸ στόμα του » εἶπε ἓνα παιδί· « φάνηκαν οἱ δοντάρες του. Νά ξέραμε ἀπὸ δόντια, θὰ μαθαίναμε πόσων χρονῶν εἶναι· αὐτοὶ ποὺ πουλοῦν καὶ ἀγοράζουν ζῶα καταλαβαίνουν τὴν ἡλικία τοῦ γαϊδάρου καὶ τοῦ ἀλόγου ἀπὸ τὰ δόντια τους ».

— « Τί τὰ θέλετε ; » εἶπε τὸ πρῶτο παιδί, ποὺ τοῦ φάνηκε ἄσχημο τὸ γαϊδούρι· « μὲ ὄλη τὴν κακὴ φήμη του, εἶναι πολὺ χρήσιμο ζῶο. Οἱ περιβολάρηδες, σὰν καλὴ ὥρα τοῦτος ἐδῶ, οἱ πρματευτάδες, οἱ γεωργοὶ τὸ ἔχουν βοηθό, γιὰ νὰ κουβαλοῦν φορτώματα ἀπὸ τ' ἀμπέλια ἢ τὰ χωράφια ἢ ἀπὸ τὸ μύλο ἢ ἀπὸ χωριὸ σὲ χωριό. Σέρνει ἀμάξια φορτωμένα. Οἱ χωριάτες τῶν βουνῶν δὲν μποροῦν νὰ κάμουν χωρὶς γαϊδούρι. Ὅπου δὲν μπορεῖ νὰ περάσῃ τὸ ἄλογο, στίς κακοτοπιές καὶ στὰ ἀπόκρημνα μονοπάτια, τὸ γαϊδούρι περνᾷ μὲ πάτημα στερεὸ καὶ ἄφοβο μέρα καὶ νύχτα, γιατί βλέπει καὶ στὸ σκοτάδι ».

— « Τὰ κόσκινα τὰ φτιάνουν ἀπὸ τὸ δέρμα του· ἀπὸ τὸ χοντρὸ πετοῖ του γίνονται καὶ τὰ τούμπανα ποὺ βροντοῦν δυνατὰ καὶ βαστοῦν στὸ χτύπημα ».

— « Γι' αὐτὸ εἶπαν πῶς τὸν καημένο τὸ γαῖδαρο τὸν χτυποῦν καὶ πεθαμένο ἀκόμη ».

— « Ντέ ! » φώναξε ἔξαφνα ὁ περιβολάρης. Οἱ νοικοκυρὲς τελείωσαν τὸ ψούνισμα, καὶ τὸ γαϊδούρι, ἐλαφρύτερο, τράβηξε γιὰ ἄλλο δρόμο, καὶ τὰ παιδιὰ πῆγαν στὰ σπίτια τους.

§ 32. Τί ἔπαθε ὁ Πέτρος, ποὺ ἔπιε ἰδρωμένος νερὸ

Ὁ Πέτρος γύριζε ἀπὸ τὴν ἐξοχὴν στὸ πατρικὸ του σπίτι.

Ἦταν Ἰούλιος μῆνας. Ὁ ἥλιος ἔκαιγε πολὺ. Ἡ ζέστη ἦταν ἀνυπόφορη. Φύλλο δὲ σάλευε στὰ χωράφια.

Κανένας διαδάτης στον κατασκονισμένο δρόμο. Κανένα κελάδημα πουλιού· μόνο τὰ τζιτζίκια φώναζαν άπάνω στα δέντρα.

‘Ο Πέτρος έτρεχε νά προφτάση. ‘Ηταν μεσημέρι και παινούσε. Τò πρόσωπό του έγινε κατακόκκινο· ό ιδρώτας έσταζε άπό τò μέτωπό του.

‘Ο Πέτρος δίφασε πολύ και νόμιζε πώς θα λιγοθυμήση.

‘Ενώ έτρεχε, πέρασε κοντά άπό μιά πηγή. Τò νερό ολοκάθαρο σαν κρούσταλλο ανάβρυζε άπό τή γή, κάτω άπό τόν ίσιο ένός μεγάλου πλατάνου.

Στόν Πέτρο είχαν πει πολλές φορές, πώς δέν πρέπει νά πίνουμε κρύο νερό όταν είμαστε ιδρωμένοι. Μά πού νά συλλογιστή τώρα αυτά τὰ φρόνιμα λόγια!

‘Ορμά στο κατάψυχο νερό και πίνει, πίνει, πίνει!

‘Αλλά μεμιάς νιώθει ένα δυνατό πόνο, σαν κάτι νά σφίγγη τὰ σπλάχνα του, και κόντεψε νά πέση αναίσθητος.

Με πολλή δυσκολία μπόρεσε νά φτάση, στο σπίτι του. ‘Αμέσως όί δικοί του τόν έβαλαν στο κρεβάτι. Είχε φοβερή ζέστη. Λίγο έλειψε νά πεθάνη.

«‘Αχ» έλεγε στενάζοντας στο κρεβάτι, «ποιός νά τò πιάσει, πώς ή δροσερή πηγή είχε νερό φαρμακωμένο!»

‘Ο πατέρας του Πέτρου τόν άκουσε και είπε:

«Μήν κακολογās άδικα τήν πηγή, που δροσίζει τόσους και τόσους διαδάτες. Τò νερό ήταν ολοκάθαρο και δροσερό. ‘Εσú φάνηκες άσυλλόγιστος, και μόνο έσú φταίς. ‘Επρεπε νά θυμηθής τί σοú είπα πολλές φορές:

‘Ιδρωμένος μήν πίνεις κρύο νερό.

§ 33. Ἡ πηγὴ τοῦ χωριοῦ

Στὸ χωριό μας μιὰ πηγὴ
ἀναβρῦζει ἀπὸ τῆ γῆ,
φέρει ἀστείρευτο νερό,
κρυσταλλένιο, δροσερό,

καὶ μὲ χάρη περισσὴ
πολυτρίγια καὶ κισσοὶ
γύρω στὰ νερά της σκύβουν,
τὴ στολίζουν καὶ τὴν κρύβουν.

Κι ὁ διαβάτης σταματᾷ,
φιλικὰ τὴ χαιρετᾷ
καὶ στὸν ἴσκιο ἐκεῖ κοντὰ της
ξεκουράζεται ὁ διαβάτης.

Καὶ τοῦ δίνει αὐτὴ νερό
κρυσταλλένιο, δροσερό,
κι ὁ διαβάτης εὐλογεῖ
τὴ φιλόξενη πηγὴ.

§ 34. Πῶς ἓνας μικρὸς βοσκὸς φυλάγει πιστὰ τὴν παραγγελία τοῦ πατέρος του

Ἕνα παιδί, ὡς δώδεκα χρονῶν, φύλαγε ἓνα κοπάδι
πρόβατα κοντὰ στὸ δάσος τοῦ χωριοῦ του.

Καθόταν στὸν ἴσκιο ἑνὸς πεύκου καὶ εἶχε τὸ νοῦ
του ὅλο στὸ κοπάδι. Ἐξαφνα ἀπὸ τὸ δάσος βγήκε
ἓνας κυνηγός.

« Καλό μου τσοπανόπουλο » λέει τοῦ παιδιοῦ, « τίνος εἶναι αὐτὰ τὰ πρόβατα; »

— « Τοῦ κὺρ Γιάννη τοῦ βουλευτῆ » εἶπε τὸ παιδί.

— « Τὸν γνωρίζεις ἐσὺ τὸν κὺρ Γιάννη; »

— « Ὅχι· δὲν τὸν εἶδα ἀκόμη. Μήνυσε ἔμως πὼς θὰ ἔρθη αὐτὲς τὶς ἡμέρες » ἀποκρίθηκε τὸ παιδί.

— « Ἐσὺ τὰ φυλάς πάντα τὰ πρόβατα τοῦ ἀφεντικοῦ σου; »

« Θὰ σοῦ δώσω δυὸ δραχμὲς ».

— « Αὐτὸ δὲ γίνεται! »

— « Ὅχι· ἐγὼ πηγαίνω στὸ σχολεῖο. Τὰ φυλάγω μόνο ὅταν λείπη ὁ πατέρας μου. Καὶ σήμερα πῆγε στὴ χώρα, νὰ δῆ μὴν ἦρθε ὁ κὺρ Γιάννης ».

Ὁ ξένος χαμογέλασε, κοίταξε τὸ παιδί στὰ μάτια καὶ τοῦ λέει:

« Καλὰ· τώρα θὰ σὲ παρακαλέσω νὰ μοῦ κάμης μιὰ χάρη. Θέλω νὰ πάω στὴ χώρα καὶ δὲν ξέρω τὸ δρόμο. Ἄφησε λίγο τὸ κοπάδι σου, κι ἔλα μαζί μου. Θὰ σοῦ δώσω καὶ δυὸ δραχμές ».

— « Αὐτὸ δὲ γίνεται » εἶπε ἤσυχα τὸ παιδί.

— « Σοῦ δίνω πέντε ».

— « Ὅχι ».

— « Τότε σοῦ δίνω δέκα! »

— « Ὅχι! »

— « Σοῦ δίνω δεκαπέντε ».

— « Ὅχι! »

— « Σοῦ δίνω εἴκοσι! »

— « Ὅχι, ὄχι, ὄχι! » ἀποκρίθηκε μὲ δύναμη τὸ παιδί.

— « Εἶμαι κουρασμένος καὶ πεινῶ πολὺ ».

Τὸ παιδί ἔβγαλε ἀπὸ ἓνα σακούλι, κρεμασμένο στὸ πλευρό του, ἓνα κομμάτι ψωμί, τὸ ἔδωσε στὸν κυνηγὸ καὶ εἶπε:

« Αὐτὸ ἔχω ὄλο ὄλο, καὶ σοῦ τὸ δίνω. Φάγε καὶ ξεκουράσου ἐκεῖ στὸν ἴσκιο, κάτω ἀπὸ τὰ πεῦκα ».

— « Σοῦ δίνω εἰκοσιπέντε δραχμές » εἶπε ὁ ἄγνωστος, κι ἔκαμε νὰ βγάλῃ ἓνα εἰκοσιπεντάρικο.

— « Τοῦ κάκου ξοδεύεσαι, ἀφέντη » εἶπε τὸ παιδί· « ὅ,τι καὶ νὰ μοῦ δώσης δὲν τὸ ἀφήνω τὸ κοπάδι μου ».

— « Γιατί; » ρώτησε ὁ κυνηγός.

— « Γιατί ὅταν ἔφυγε ὁ πατέρας μου μοῦ εἶπε: « Σοῦ ἐμπιστεύομαι τὰ πρόβατα· νὰ τὰ προσέχης σὰν τὰ μάτια σου· στιγμή νὰ μὴν τὰ παρατήσης ». Τοῦ λόγου σου, κύριε, φαίνεσαι καλὸς ἄνθρωπος. Πῶς λοιπὸν θέλεις νὰ

μὲ κάμης νὰ φανῶ ἄπιστος στὸ ἀφεντικό μου καὶ νὰ μὴν ἀκούσω τὸν πατέρα μου;»

Τῇ στιγμῇ ἐκείνῃ φάνηκαν ἀπὸ τὸ δάσος μερικοὶ χωρικοὶ καὶ ὁ πατέρας τοῦ παιδιοῦ.

«Ὅλοι χαιρέτησαν μὲ τιμῇ τὸν κυνηγό.

Ὁ πατέρας τοῦ μικροῦ βοσκοῦ πλησίασε τὸ γιό του καὶ τοῦ εἶπε σιγὰ δείχνοντας τὸν ἄγνωστο :

« Ὁ κὺρ Γιάννης! »

Τὸ παιδί κοίταξε τὸ ἀφεντικό μὲ ἀπορία, ἀλλὰ χωρὶς φόβο.

Ὁ κὺρ Γιάννης πῆγε μὲ χαμόγελο κοντὰ στὸ παιδί, τοῦ χάιδεψε τὸ κεφάλι καὶ εἶπε στὸν πατέρα του :

« Περνώντας τὸ δάσος γιὰ κυνήγι, βρῆκα τὸ γιό σου νὰ φυλάγῃ τὸ κοπάδι. Θέλησα νὰ τὸν δοκιμάσω. Εἶναι πιστὸ καὶ ὑπάκουο παιδί. Θὰ τὸν προστατέψω νὰ μάθῃ γράμματα, καὶ ἅμα μεγαλώσῃ θὰ τὸν διορίσω διευθυντὴ σὲ δλα ἐδῶ τὰ κτήματά μου ».

§ 35. Τὸ πρόβατο

Ἕνας βοσκὸς ρουμελιώτης, μὲ φουστανέλα καὶ μὲ κάπα, ἔβγαλε τὰ πρόβατά του ἀπὸ τὴ μάντρα νὰ βοσκήσουν. Ἀνάμεσα στὰ σπίτια ἦταν ἕνας τόπος ἀφραχτος, χορταριασμένος. Ἐκεῖ στάθηκε ὁ βοσκὸς μὲ τὸ κοπάδι καὶ τὰ πρόβατα σκόρπια ἄρχισαν νὰ τραβοῦν μὲ τὸ στόμα καὶ νὰ κόβουν τὸ λιγιστὸ χορτάρι, ποὺ φύτρωνε ἐδῶ καὶ κεῖ.

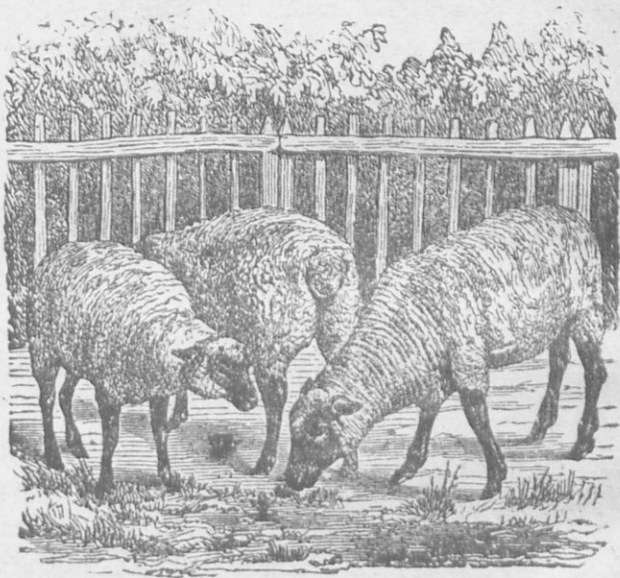
Ἦταν Πέμπτη ἀπόγεμα. Ἐκείνῃ τὴν ὥρα πέρασε ὁ δάσκαλος μὲ τὰ παιδιά τοῦ σχολείου, ποὺ πὰ πῆγαινε περίπατο.

Ὁ δάσκαλος εἶπε στὰ παιδιά νὰ σταθοῦν.

« Παιδιά μου » τοὺς εἶπε, « ὅταν σᾶς μίλησα στὸ

σχολεῖο γιὰ τὸ πρόβατο, σὰς ἔδειξα ζωγραφιστὰ πρόβατα σὲ μιὰ εἰκόνα. Τώρα βλέπετε ζωντανά, ἀληθινὰ πρόβατα. Νὰ τὰ κοιτάξετε μὲ πολλή προσοχή, γιὰτὶ αὐριο θὰ σὰς ρωτήσω στὸ μάθημα».

Τὰ παιδιὰ κάμψοση ὥρα κοίταζαν πὼς εἶναι τὸ κεφάλι, τὰ πόδια, τὰ νύχια, ἢ οὐρὰ καὶ τὸ μαλλὶ τῶν προβάτων. Ἐξαφνα ἓνα σκυλάκι πέρασε γαβγίζοντας,

καὶ μονομιᾶς τὰ πρόβατα σκορπίστηκαν φοβισμένα. Ὁ βοσκὸς ἔδιωξε θυμωμένος τὸ σκυλάκι, καὶ ὁ δάσκαλος πρόσταξε τὰ παιδιὰ νὰ κάμουν γραμμὴ καὶ νὰ προχωρήσουν.

Ὅταν ἔφτασαν στὸ μεγάλο δρόμο, ὁ δάσκαλος εἶπε στὰ παιδιὰ: «Τί συλλογιστήκατε ὅταν εἶδατε τὰ πρόβατα νὰ σκορπίζουν ἔτσι;»

— «Πὼς τὰ πρόβατα εἶναι πολὺ δειλὰ ζῶα» εἶπε ἓνα παιδί, «καὶ ξαφνίζονται μὲ τὸ παραμικρό, μὲ τὸ γάβγι-
Ψηφιοποιήθηκε ἀπὸ τὸ Ἰνστιτούτο Ἐκπαιδευτικῆς Πολιτικῆς

σμα ἑνὸς μικροῦ σκυλιοῦ, ὅπως τώρα, μετὴ φωνῆ ἑνὸς μικροῦ παιδιοῦ, μετὸ φτέρνισμα ἑνὸς γέρου, μετὶ τύχη».

Ἔοσον τὰ παιδιὰ προχωροῦσαν στὴν ἐξοχή, ἔλεγαν ἀναμεταξύ τους τί εἶδαν στὰ πρόβατα, γιὰ νὰ τὰ θυμοῦνται καλύτερα αὔριο.

«Πρόσεξες τὸ κριάρι, τὸ ἀρσενικὸ πρόβατο, μετὰ τὰ μεγάλα στριμμένα κέρατα; Εἶναι μεγαλύτερο ἀπὸ τίς προβατίνες» ἔλεγε ἓνα παιδί στὸ πλαγινό του.

— «Ἐχει ἓνα μεγάλο κουδούνι στὸ λαιμό του· γιὰτί πάει ἐμπρὸς ὀδηγός, καὶ τὸ κοπάδι ἔρχεται πίσω του».

— «Ἡ προβατίνα ἔχει μικρὰ κέρατα, ποὺ μόλις φαίνονται» εἶπε ἄλλο παιδί.

— Τ' ἀρνάκια εἶναι πολλὴ ὁμορφά. Εἶχα ὄρεξη νὰ τὰ πιάσω καὶ νὰ τὰ χαϊδέψω».

— «Πρόσεξες πῶς εἶναι τὸ κεφάλι τοῦ προβάτου;»

— «Μακρουλὸ καὶ ἐμπρὸς στενὸ καὶ μυτερό».

— «Τὰ πόδια του εἶναι λεπτὰ καὶ τελειώνουν σὲ δυὸ δάχτυλα τυλιγμένα σὲ δυὸ νύχια μαῦρα».

— «Τὸ κορμί τοῦ προβάτου τὸ σκεπάζει τὸ μαλλί, τρίχες μακρῆς καὶ μαλακῆς· μόνο τὸ κεφάλι καὶ τὰ πόδια του δὲν ἔχουν μαλλί, ἀλλὰ κοντὲς τρίχες. Τὸ μαλλί τοῦ προβάτου εἶναι ἄσπρο, μαῦρο ἢ καὶ ἀπὸ τὰ δυὸ ἢ οὐρά του εἶναι μικρὴ καὶ κρέμεται».

— «Τὰ μάτια του δὲν εἶναι ζωηρά· εἶναι σὰν κοιμισμένα· καὶ τὸ πρόβατο εἶναι κοιμισμένο. Δὲν εἶναι διόλου ἔξυπνο· τίποτα δὲ μαθαίνει καὶ σὲ τίποτα δὲν προσέχει. Ὁ δάσκαλος μᾶς εἶπε, πῶς τὸ μόνο ποὺ μάθει, καὶ αὐτὸ ὕστερα ἀπὸ πολλὸν καιρὸ, εἶναι νὰ γνωρίζῃ τὸ βοσκό του καὶ τὸ μαντρί του. Δὲν ξέρεи νὰ φυλαχτῆ ἀπὸ τὸν κίνδυνον, ὅπως τ' ἄλλα ζῶα. Ὅταν καίγεται τὸ μαντρί του, δὲν καταλαβαίνει νὰ φύγῃ, μόνο τρέχει βελάζοντας μέσα

στή φωτιά και καίγεται. Ἄν γλιστρήσῃ τὸ κριάρι πού πάει ἔμπρός, και πέση σὲ ποτάμι ἢ σὲ γκρεμνὸ, ὄλο τὸ κοπάδι τρέχει τυφλὰ και πνίγεται ἢ σκοτώνεται».

— «Εἶναι ὁμως πολὺ ἥμερο και ἄκακο ζῶο· δὲν κάνει κακὸ σὲ κανένα».

— «Τί ἄλλο ἀκόμη ξέρομε γιὰ τὸ πρόβατο;»

— «Πῶς τρώει τρυφερὸ χόρτο, κριθάρι και πίτουρα. Ἄφου μασήσῃ και καταπιῇ τὴν τροφή του, τὴν ἀνεβάζει ἀπάνω και τὴν ξαναμασᾷ».

— «Τοῦ ἀρέσει τὸ καθαρὸ νερό».

— «Δὲ βαστᾷ οὔτε στὴν πολλή ζέστη, οὔτε στὸ πολὺ κρύο. Γιὰ τοῦτο οἱ βοσκοὶ τὸ καλοκαίρι πᾶνε τὰ πρόβατα σὲ τόπους δροσεροὺς και τὸ χειμῶνα σὲ κάμπους προσήλιους, φυλαγμένους ἀπὸ τὸ βοριά. Χειμαδιὰ εἶναι τὰ ζεστὰ μέρη, πού ξεχειμωνιάζουν τὰ πρόβατα».

— «Τὸ καλοκαίρι οἱ βοσκοὶ κουρεύουν τὰ πρόβατα και πουλοῦν τὸ μαλλί τους».

Ἔτσι μιλώντας ἔφτασαν τὰ παιδιὰ σ' ἓνα λιβάδι.

«Παιδιά» εἶπε τότε ὁ δάσκαλος, «ἔδῶ θὰ σταθοῦμε. Σήμερα δὲ θὰ σᾶς δεῖξω ἄλλο τίποτα, γιατί ὁ νοῦς σας εἶναι στὰ πρόβατα. Μάθαμε πῶς ὄσο κουτὰ και ἄν εἶναι, μᾶς εἶναι πολὺ χρήσιμα. Ἐλάτε τώρα νὰ δοῦμε ποιοὶ και ποιοὶ ἄνθρωποι βρίσκουν δουλειὰ ἀπὸ τὰ πρόβατα».

— «Πρῶτα πρῶτα ὁ βοσκὸς πού τὰ φυλάει» εἶπε ἓνα παιδί.

— «Ὁ γαλατᾶς πού πουλᾷ τὸ γάλα» εἶπε ἄλλο.

— «Ὅποιος κάνει βούτυρο και τυρί, και ὄποιος τὰ πουλᾷ».

— «Ὁ γιαουρτᾶς...»

— «Ὁ ζαχαροπλάστης πού κάνει γλυκὰ μὲ τὸ γάλα».

Τὰ παιδιὰ στάθηκαν λίγο καὶ συλλογίζονταν τὰ μάτια τους ἔλαμπαν.

« Αὐτὸς ποὺ ὑφαίνει τὸ μαλλὶ τῶν προβάτων καὶ κάνει κουθέρτες » φώναξε ἓνα παιδί.

— « Ὅσοι ὑφαίνουν τὸ μαλλὶ στὰ ἐργοστάσια καὶ φτιάνουν τὰ μάλλινα ὑφάσματα ».

— « Ὅσοι ὑφαίνουν φανέλες, κάλτσες καὶ ἄλλα πλεχτά ».

— « Οἱ ἔμποροι ποὺ πουλοῦν ὑφάσματα ἢ φανέλες, κάλτσες καὶ μαλλιά γιὰ πλέξιμο ».

— « Ὁ ράφτης ποὺ κόβει καὶ ράβει τὰ μάλλινα φορέματα ».

— « Ὁ κρεοπώλης ποὺ πουλᾷ τὸ κρέας του ».

— « Ὁ μάγειρας ποὺ τὸ μαγειρεύει ».

— « Κανένας ἄλλος; » ρώτησε ὁ δάσκαλος.

— « Ὅποιος πουλᾷ τὸ δέρμα του καὶ ὅποιος τὸ φτιάχνει προβιὲς ἢ πετσιᾶ, ὅπως ὁ πατέρας μου » εἶπε ἓνα παιδί.

— « Τελειώσαμε; » εἶπε γελώντας ὁ δάσκαλος. « Ἐσχάσαμε μόνο, πὼς ἀπὸ τὸ πάχος του γίνονται κερὰ κι ἀπὸ τ' ἄντερα του κόρδες γιὰ βιολιά, γιὰ λαούτα καὶ γιὰ κιθάρες.

» Παιδιά μου, εἶμαι εὐχαριστημένος ἀπὸ σᾶς· προσέχετε σὲ ὅ,τι σᾶς πῶ καὶ δὲν τὸ ξεχνάτε· καὶ βλέπω πὼς ἀρχίζει νὰ δουλεύη ὁ νοῦς σας. Λοιπόν, ἀφήστε πιά τὰ πρόβατα. Τώρα νὰ πᾶτε νὰ παίξετε μὲ ὅλη τὴν καρδιά σας ».

Ἀμέσως σκορπίστηκαν τὰ παιδιὰ, καὶ τὸ λιβάδι γέμισε ἀπὸ ζωηρὲς καὶ χαροπὲς φωνὲς παιδιῶν.

§ 36. Τὸ κοπάδι

« Ἀρνάκια, εἶναι ὥρα
— τὸ σκότος ἀρχινᾷ —
νὰ κατεβῆτε τώρα
ἀπ' τὰ ψηλὰ βουνά.

Καὶ ὅταν ξαναδοῦμε
χρυσὸ τὸν οὐρανό,
τροφὴ καλὴ θὰ βροῦμε
καὶ πάλι στὸ βουνό.

Κι ἄλλο δὲν περιμένουν
τ' ἀρνάκια τὰ καλά,
καὶ νὰ τα, κατεβαίνουν,
ἀφήνουν τὰ ψηλά.

Ἐμπρὸς ὁ Μοῦργος πάει
σὰ γέρος γνωστικός,
ἀκολουθᾷ στὸ πλάι
μαγκούρα καὶ βοσκός.

§ 37. Τί λέει ὁ δάσκαλος στὸ Σταῦρο, ποὺ εἶπε τὸ ἠταίξιμό του

Ὁ δάσκαλος ἔκανε μάθημα στὸ σχολεῖο. Τὰ παιδιά
τὸν ἄκουαν μὲ προσοχή.

Ἐνα ἀπὸ τὰ παιδιά, ὁ μικρὸς ὁ Θέμος, θέλησε νὰ
βγάλῃ ἀπὸ τὴν τσέπη του τὸ μαντίλι του.

Μέσα ἐκεῖ εἶχε τοὺς βόλους του, καὶ μαζὶ μὲ τὸ μαν-
τίλι ἔβγαλε καὶ τοὺς βόλους. Ὁ Σταῦρος ποὺ καθόταν
πλάγι του, γιὰ νὰ γελάσῃ ἔσπρωξε ἐπίτηδες τὸν ἀγκῶνα
τοῦ Θέμου.

Οἱ βόλοι ξέφυγαν ἀπὸ τὸ χέρι του, ἔπεσαν καὶ κατακύλησαν στὸ πάτωμα.

Τὰ παιδιά γέλασαν, ἔσκυβαν· νὰ δοῦν ποῦ κύλησαν οἱ βόλοι καὶ δὲν εἶχαν τὸ νοῦ τους στὸ μάθημα.

Ὁ δάσκαλος δυσανεστῆθηκε πολὺ καὶ εἶπε:

« Θέμο, ντροπή σου! θὰ τιμωρηθῆς γι' αὐτὸ πόκαμες!»

Ὁ Θέμος ἔγινε κατακόκκινος· ἦταν φιλότιμο παιδί. Δάκρυα ἀνέβηκαν στὰ μάτια του· δὲν εἶπε ὅμως τίποτα, γιατί δὲν ἤθελε νὰ μαρτυρήσῃ τὸ συμμαθητή του.

Τότε ὁ Σταῦρος σήκωσε τὸ χέρι του· ζήτησε τὴν ἄδεια νὰ μιλήσῃ καὶ εἶπε:

« Κύριε, δὲ φταίει ὁ Θέμος· ἐγὼ τὸν ἔσπρωξα· ἐμένα τιμωρήσετε ».

— « Ἄφου δὲ φταίει ὁ Θέμος » εἶπε ὁ δάσκαλος, « δὲ θὰ τιμωρηθῆ. Ἄλλὰ δὲν πρέπει ἀπὸ δῶ καὶ μπρὸς οὔτε αὐτὸς οὔτε κανεῖς ἄλλος νὰ φέρνῃ βόλους στὸ σχολεῖο. Ἐσένα ὅμως σοῦ ἀξίζει τιμωρία. Γιὰ νὰ γελάσουν οἱ φίλοι σου, ἔκαμες ἄνω κάτω τὸ μάθημα. Ἄλλὰ εἶπες μὲ θάρρος τὴν ἀλήθεια· αὐτὸ δείχνει πὼς δὲν εἶσαι κακὸ παιδί. Φάνηκες μονάχα ἀσυλλόγιστος· καὶ εἶμαι βέβαιος πὼς δὲ θὰ τὸ ξανακάμῃς· γι' αὐτὸ σὲ συγχωρῶ καὶ σένα!»

§ 38. Ὁ ψευτογιατρός

Γάτος σὰν ἔμαθε
 πὼς κάποιες ὄρνιθες
 βαριά ἀρρωστήσανε,
 γιατί δὲ βρῖσκανε
 νὰ πιοῦν νερό,
 τρέχει ὁ παμπόνηρος,

γιατρός ἐντύθηκε
 γυαλᾶκια φόρεσε
 καὶ λέει στὶς ὄρνιθες
 μὲ σοβαρό:

«Καλὲ γειτόνισσες,
 τί μοῦ ἐπάθετε;
 Πῶς εἶστε σήμερα;...
 Τώρα μοῦ τόπανε
 κι ἔτρεξα εὐθύς».
 Μ' αὐτές, σὰν ἔξυπνες,
 τοῦ ἀποκριθῆκανε:
 «Σὰ θες, ψευτόγιατρε,
 καλὰ νὰ γίνωμε
 μὴν ξαναρθῆς».

§ 39. Τί παθαίνει μιὰ παμπόνηρη ἄλεπού

Ἕνας σκύλος κι ἕνας πετεινὸς ἔκαμαν συντροφιά καὶ πῆγαν μακρινὸ ταξίδι γιὰ νὰ δοῦν ξένα μέρη.

Ἕνα βράδυ νυχτώθηκαν σὲ κάποιο δάσος, καὶ ἀποφάσισαν νὰ περάσουν ἐκεῖ τὴ νύχτα.

Ὁ σκύλος εἶδε τὴν κουφάλα μιᾶς ἐλιᾶς, ποὺ τοὺς χωροῦσε καὶ τοὺς δυό, καὶ λέει στὸν πετεινὸ:

«Ἐδῶ μέσα, σύντροφε, μποροῦμε νὰ περάσωμε ἀρχοντικά τὴ νύχτα μας».

— «Ἀλήθεια, σωστή σπηλιά· ἐμένα ὅμως μοῦ ἀρέσει νὰ κοιμοῦμαι ψηλά».

Πέταξε σ' ἕνα κλαδί, πιάστηκε καλὰ μὲ τὰ δάχτυ-

λά του και τὰ γυριστὰ νύχια του, καληνύχτισε τὸ σύντροφό του κι ἀποκοιμήθηκε γρήγορα γρήγορα, γιατί ἦταν ἀργά.

Ὁ σκύλος, ἀφοῦ εἶπε και αὐτὸς «καληνύχτα» στὸν πετεινό, χώθηκε μέσα στὴν κουφάλα τῆς ἐλιάς και ἀποκοιμήθηκε.

Πρὶν γλυκοχαράξει, ὁ πετεινὸς ἄρχισε τὸ λάλημά του.

Τὸ κουκουρίκου ἔφτασε στὸ αὐτὶ μιᾶς ἀλεπούς, ποὺ εἶχε κάπου ἐκεῖ μέσα στὸ δάσος τὴ φωλιά της.

Ἄμέσως βρέθηκε κοντὰ στὸ δέντρο.

Ὅταν εἶδε πὼς ὁ πετεινὸς ἦταν ψηλά, εἶπε μὲ τὸ νοῦ της:

«Ἐδῶ χρειάζεται πονηρία. Τί κρῖμα νὰ μὴ φτάνω τόσο ψηλά! Ἄς κοιτάξω μὲ τὴν ἐξυπνάδα μου νὰ τὸν φέρω κάτω αὐτὸν τὸν ὀρεχτικὸ κύρ Κουκουρίκο!»

Σίμωσε λοιπὸν περισσότερο και μὲ πολλὴ εὐγένεια λέει:

«Καλημέρα, ἀγαπημένε ξάδερφε. Πὼς ἦταν και ἦρθες στὰ μέρη μας; Πόσον καιρὸ εἶχα νὰ σὲ δῶ! Νὰ ἤξερες πόσο σὲ πεθύμησα!... Μὰ γιατί ἦρθες και ξε-νύχτησες σὲ τόσο ἀταίριαστο μέρος; Πὼς θὰ λυπηθῶ ἄμα μοῦ κρουολογήσης! Ἐπρεπε νὰ ἔρθης ἴσια στὸ φτωχικό μου, νὰ σὲ περιποιηθῶ, σὰ συγγενεῖς ποὺ εἶμαστε».

Ὁ πετεινὸς ἦταν γνωστικός. Εἶχε ἀκούσει πολλὰ γιὰ τὴν πονηρία τῆς ἀλεπούς και δὲ γελάστηκε ἀπὸ τὰ γλυκά της λόγια, μόνο τῆς λέει:

«Δὲν τὸ ἤξερα πὼς εἶμαστε τόσο κοντινοὶ συγγενεῖς, και νὰ μὲ συμπαθᾷς· μὰ ἀφοῦ τὸ λέει ἡ ἀφεντιά σου, τὸ πιστεύω. Δέχομαι μ' εὐχαρίστηση τὸ εὐγενικό σου κάλεσμα. Ἐχω ὅμως ἓνα σύντροφο, ποὺ κοιμάται κάτω

βαθιά. Είναι λιγάκι χοντρός ὁ καθημένος καὶ κουράστηκε ἀπὸ τὸν πολὺ τὸ δρόμο».

Ἡ ἀλεπού νόμισε πὼς μέσα στὴν κουφάλα τοῦ δέντρου βρισκόταν κι ἄλλος πετεινός, παχὺς καὶ καλοθρεμμένος, καὶ εἶπε μὲ τὸ νοῦ της:

« Τύχη πού τὴν ἔχω! μ' ἕναν κόπο δυὸ κοκόροι! »

Καὶ πῆγε σιγὰ σιγὰ στὴν κουφάλα τῆς ἐλιάς.

Μὰ ὁ σκύλος εἶχε ξυπνήσει καὶ ἄκουσε ὅλη τὴ συνομιλία. Καὶ πρὶν τὸν δῆ ἡ κυρὰ Μαριά, ὥρμησε καὶ τὴν ἄρπαξε ἀπὸ τὸ λαιμό.

§ 40. Ὁ σκύλος

1

Εἶμαι ὁ φύλακας τοῦ σπιτιοῦ, ὁ φίλος τῶν ἀνθρώπων οὐδὲ κάμπους καὶ βουνά, ὁ σύντροφος τῶν παιδιῶν.

Ὅταν τὰ παιδιά παίζουν στὴν αὐλὴ καὶ στὸ δρόμο, παίζω κι ἐγὼ μαζί τους· τρέχουν αὐτὰ μὲ χαρὰ καὶ πηδοῦν, τρέχω κι ἐγὼ καὶ πηδῶ, καὶ μὲ τὶς ζωηρὲς φωνές τους σμίγω τὰ χαροπὰ γαβγίσματά μου.

Τ' ἀγαπῶ τὰ παιδιά, κι αὐτὰ μ' ἀγαποῦν.

Ὅταν τὰ παιδιά τοῦ ἀφεντικοῦ μου γυρίζουν ἀπὸ τὸ σχολεῖο, τρέχω στὴν πόρτα νὰ τὰ καλοδεχτῶ, χύνομαι ἀπάνω τους μὲ χαϊδευτικὲς φωνές, καὶ τὰ παιδιά μου χαμογελοῦν. Μόνο ἂν τὰ πόδια μου εἶναι σκονισμένα ἢ λασπωμένα, καὶ λερῶσω τὸ φόρεμά τους, τότε, ἀλήθεια, μὲ μαλώνουν λίγο, ἀλλὰ μὲ ἀγάπη.

Ὅταν ἀκούω νὰ λέν «περίπατος!» τεντώνω τὰ αὐτιά μου. Ἄν τὸ ἀφεντικό μου παίρῃ τὸ καπέλο καὶ τὸ ραβδί του, τὸν κοιτάζω στὰ μάτια· γιατί

νιώθω ἀπὸ τὰ μάτια του, ἂν θὰ μὲ πάρη μαζί του ἢ ὄχι. Ἄν ἡ ματιά του λήη ναί, ἀρχίζω νὰ πηδῶ, νὰ στριφογυρίζω, νὰ γαβγίζω μὲ χαρά, νὰ τρέχω πρὸς τὴν πόρτα σὰ νὰ λέω: «ἀκόμη; ἡ ὄρα κερνᾶ!...»

Εὐτυχισμένος εἶμαι, ὅταν τὸ ἀφεντικό μου μὲ χαϊδεύη καὶ μοῦ λήη φιλικὰ λόγια. Τότε ἀκουμπῶ ἀπάνω του τὰ δυὸ μπροστινὰ πόδια μου, λυγίζω τὸ κορμί μου καὶ κουνῶ τὴν οὐρά μου. Ὅταν ὅμως μὲ μαλώσῃ, τότε γυρεύω τόπο νὰ κρυφτῶ, κατεβάζω τὴν οὐρά μου καὶ φεύγω. Καὶ εἶμαι δυστυχισμένος.

Ὅτι λέτε μὲ τὰ λόγια ἐσεῖς οἱ ἄνθρωποι, ἐμεῖς τὸ λέμε μὲ τὴν οὐρά μας· μὲ τὴν οὐρὰ παρακαλοῦμε καὶ φοβερίζομε, μ' αὐτὴ δείχνομε τὴν ἀγάπη μας καὶ τὴν ἔχθρα μας. Βλέπετε πῶς ὀρθώνεται ἄγρια ἡ οὐρά μας, ὅταν βρισκόμαστε ἐμπρὸς στὸν ἔχθρό μας, τὴ γάτα;

Τὸ γάβγισμά μας πολλοὶ δὲν τὸ προσέχουν, καὶ αὐτὸ ὅμως εἶναι λογιῆς λογιῆς. Εἶναι γάβγισμα ποῦ μοιάζει μὲ γέλιο, καὶ ἄλλο ποῦ μοιάζει μὲ κλάμα. Βγάζομε φωνὲς ἀπαλές, γλυκιῆς σὰν τραγούδι καὶ φωνὲς λυπητερῆς σὰ θρῆνο. Ὅταν ἓνας σκύλος οὐρλιάζῃ, οἱ ἄνθρωποι ἀνατριχιάζουν· φαντάζονται πῶς κάτι κακὸ θὰ τοὺς γίνῃ.

2

Τὸ κοριτσάκι τοῦ ἀφεντικοῦ μου, ἡ Φρόσω, εἶναι ὀχτῶ χρονῶν καὶ πηγαίνει στὴ δεύτερη τάξη τοῦ δημοτικοῦ. Προχτὲς λέει στὸν ἀδερφό της, ποῦ εἶναι στὸ σχολαρχεῖο:

«Μῆτσο, ἡ δασκάλισσά μας εἶπε στὸ σχολεῖο, πῶς θὰ μᾶς πῆ ἓνα παραμῦθι γιὰ ἓνα σκύλο, καὶ ὕστερα θὰ ζωγραφίσωμε τὸ σκύλο ἀπὸ τὸ νοῦ μας!».

— « Πάρε τὸν Πιστό » λέει ὁ Μῆτσος, « κοίταξέ τον μὲ προσοχή, καὶ τότε θὰ ζωγραφίσῃς κάτι πὸν νὰ μοιάζῃ μὲ σκύλο ».

— « Πιστέ, ἐδῶ, σὲ προσοχή! » φώναξε τὸ ἀγόρι, καὶ ἐγὼ στάθηκα κοντὰ του σοβαρά.

— « Τὸ κεφάλι του εἶναι μακρουλὸ καὶ στὴν ἄκρη μυτερό » ἔλεγε τὸ κοριτσάκι. « Τὰ μάτια του ζωγρά- τ' αὐτιά του μεγάλα, μισοσηκωμένα, κρεμασμένα στὶς μυτερὲς ἄκρες. Τὰ πόδια του τὰ πίσω εἶναι λίγο μεγα- λύτερα ἀπὸ τὰ μπροστινά. Στὰ μπροστινὰ ἔχει πέντε δάχτυλα, στὰ πίσω μόνο τέσσερα. Αὐτὸ δὲν τὸ ἤξερα. Τὰ νύχια του εἶναι γυριστά, ὄχι ὅμως μυτερά ».

— « Τῆ μύτη του πρόσεξε » τῆς λέει ὁ ἀδερφός της. « βάλε τὸ χέρι σου στὰ ρουθούνια του ».

— « Εἶναι κρύα καὶ βρεμένα ».

— « Τόσο τὸ καλύτερο. Ἄν καμιά μέρα αὐτὰ τὰ ρουθούνια εἶναι ξερὰ καὶ καῖνε, νὰ ξέρῃς πὼς ὁ Πιστός μας εἶναι ἄρρωστος. Τὰ ρουθούνια του δεί- χνουν πὼς ἔχει πολὺ δυνατὴ ὄσφρηση καὶ μυρίζε- ται καὶ τὸ παραμικρό.

» Ὁ σκύλος βρίσκει τὸ ἀφεντικό του ἀνάμεσα σὲ χίλιους, μυρίζοντας τὰ πατήματά του. Πρόσεξε ποτέ σου, Φρόσω, πὼς μυρίζεται ὅταν γυρεύῃ νὰ βρῆ κάτι; Πλησιάζει τῆ μύτη του στὴ γῆ, προχωρεῖ γρή- γορα, ἔξαφνα σταματᾷ, ψάχνει δεξιὰ καὶ ἀριστερά, μὲ τῆ μύτη πάντα χαμηλά, κι ὄλο μυρίζεται, κι ὄλο ἀναζητᾷ ».

— « Οἱ τρίχες του εἶναι κτρινωπές, κοντές, στρω- τές, μὲ ἄσπρες βούλες ἢ οὐρά του γυριστὴ ἀπάνω » ἔξακολούθησε τὸ κοριτσάκι.

Ἡ Φρόσω, ἀφοῦ μὲ κοίταξε καλὰ καλὰ γιὰ νὰ

μέ θυμᾶται αὐριο στό σχολεῖο, ἔτρεξε καὶ μοῦ ἔφερε ἓνα κομματάκι ψωμί καὶ μοῦ τὸ πέταξε ψηλά. Ἀμέσως βρέθηκε στό στόμα μου· δέν τὸ ἄφησα νά πέση χάμω. Ἐγὼ τὴν ἔχω αὐτὴν τὴ συνήθεια. Ὅ,τι μοῦ ρίχνουν, κρέας, ψωμί, σταφύλι, τὸ ἀρπάζω στὸν ἀέρα. Μόνο κόκαλο ἂν εἶναι, κάθομαι στὰ πίσω πόδια, τὸ πιάνω μὲ τὰ δυὸ μπροστινά, καὶ τὸ ξύνω μὲ τὰ δόντια μου. Καὶ ἂν μὲ πειράξῃ κανεὶς ἐκεῖνη τὴν ὄρα, θυμώνω κι ἀγριεύω.

3

Προχτὲς τὸ μεσημέρι τὸ ἀφεντικό μου στό τραπέζι μιλοῦσε γιὰ τὴ γενιά μας. Εἶναι πολὺ μεγάλη ἢ γενιά τῶν σκύλων. Ἄλλοι εἶναι μεγάλοι σὰ μοσχαρακία κι ἄλλοι μικροὶ σὰ γατάκια· ἄλλοι ἔχουν κοντές, στρωτὲς τρίχες κι ἄλλοι μακριὲς καὶ σγουρές· ἄλλοι ἔχουν μυτερὴ μύτη κι ἄλλοι εἶναι στρογγυλοκέφαλοι· ἄλλοι ἔχουν μικρὰ τεντωμένα αὐτιά κι ἄλλοι μεγάλα καὶ κρέμονται. Ὅλοι μας ὁμως γαβγίζομε, ὅλοι μας πατοῦμε ἀπάνω στὰ δάχτυλά μας, κι ὅλοι μας ἔχομε τὰ μυτερὰ δόντια, πού τὰ λένε σκυλόδοντα.

Ἐχω μακρινούς συγγενεῖς, πού γλιτώνουν διαβάτες σκεπασμένους ἀπ' τὰ χιόνια στὰ ψηλὰ βουνά, κι ἄλλους, πού ρίχνονται στό νερὸ καὶ γλιτώνουν ἀνθρώπους πού κινδυνεύουν νά πνιγοῦν.

Ὁ ξάδερφός μου ὁ σκύλος τοῦ κυνηγιοῦ εἶναι λιγνός, ψηλός, σβέλτος, καμωμένος γιὰ νά τρέχη, κι ἔχει μύτη μακρουλή, πού μυρίζεται πολὺ δυνατὰ μ' αὐτὴν ξετρουπώνει πουλιὰ ἢ λαγούς κρυμμένους στοὺς θάμνους ἢ ἀφοῦ χτυπήσῃ τὸ κυνήγι ὁ κυ-

νηγός, τρέχει, τὸ βρίσκει καὶ τὸ φέρνει κρατώντας το μὲ τὰ δόντια του.

Ὁ ἄλλος μου ξάδερφος, ὁ μαντρόσκυλος, δὲν ἔχει ἀνάγκη ἀπὸ γρηγοράδα. Αὐτὸς πρέπει νὰ εἶναι δυνατός· κι ἔχει γερὸ λαιμὸ καὶ γερὰ πόδια. Φυλάγει πιστὰ τὸ κοπάδι κοιτάζει στὰ μάτια τὸ βοσκό, τί θὰ τὸν προστάξῃ. Τοῦ λέει αὐτὸς νὰ φέρῃ πίσω ἓνα πρόβατο ποῦ ξέκοψε ἀπὸ τὸ κοπάδι; Ἀμέσως χύνεται μὲ τὸ κεφάλι χαμηλά, τὸ βρίσκει καὶ τὸ φέρνει πίσω. Τῆ νύχτα ὁ βοσκὸς μπορεῖ νὰ κοιμᾶται ἤσυχα. Φυλάγει ὁ Μοῦργος. Τρέχει ἀπάνω κάτω, μὲ τ' αὐτιὰ τεντωμένα. Καὶ ἂν κλείσῃ λίγο τὰ μάτια, κοιμᾶται τόσο ἐλαφρά, ποῦ μόλις ἀκούσῃ καὶ τὸν πιὸ ἀδύνατο θόρυβο, τινάζεται ἀπάνω. Κι ἂν τολμήσῃ νὰ ἔρθῃ ὁ λύκος, χύνεται ἀπάνω του καὶ τὸν καταξεσκίζει.

Αὐτὰ καὶ ἄλλα ἔλεγε τὸ ἀφεντικό μου, κι ἐγὼ τ' ἄκουα μὲ καμάρι.

« Γενναῖο ζῶο » εἶπε τὸ ἀγόρι τοῦ σχολαρχείου.

— « Καὶ ἔξυπνο » εἶπε ἡ κυρία μου « μπορεῖ νὰ μάθῃ πολλὰ πράματα, ἂν τοῦ τὰ μάθουν μὲ τρόπο. Στέκεται ὀλόρθος στὰ πίσω πόδια κρατᾷ τὸ καλάθι μὲ τὰ ψώνια στὸ στόμα, καὶ ἀπὸ τὴν ἀγορὰ τὸ πάει στὸ σπίτι μαθαίνει καὶ γυμνάσια. Στὸ θέατρο εἶδα ἓνα σκυλὶ ποῦ ἔκανε τὸ χωροφύλακα κι ἔπιασε ἓναν κλέφτη ἓνας ἄλλος ἦταν παραμιάνα καὶ πρόσεχε ἓνα μωρό ».

— « Ἔχει καὶ θυμητικό » εἶπε τὸ ἀγόρι « τὸ πρόσωπο, τὴ φωνὴ τοῦ ἀφεντικοῦ του δὲν τὰ ξεχνᾷ ποτέ. Τὸν παλιὸ καιρὸ ἓνας βασιλιάς ἔλειπε εἴκοσι χρόνια στὰ ξένα. Ὅταν γύρισε στὸν τόπο του, κανεῖς

δὲν τὸν ἐγνώρισε. Εἶχε κι ἓνα σκύλο· ἦταν πολὺ γέρος καὶ ἦταν ἄρρωστος, ξαπλωμένος σὲ μιὰν ἄκρη. Αὐτὸς τὸν ἐγνώρισε· κούνησε ἀδύναμα τ' αὐτιά του καὶ τὴν οὐρά του καὶ ξεψύχησε, εὐτυχισμένος πὺ ξαναεἶδε τὸ ἀφεντικό του».

4

Ὅταν τὰ ἔλεγε αὐτὰ ἤμουν κοντὰ στὸ κοριτσάκι· σὰν ἄκουσα τὰ καλὰ λόγια ἔγλειψα τὸ χέρι του ἀπὸ εὐχαρίστηση. Τὸ κοριτσάκι ἐπιασε τὴ γλῶσσα μου καὶ εἶπε:

«Τί μαλακὴ πὺ εἶναι ἡ γλῶσσα τοῦ Πιστοῦ! Τῆς γάτας» μᾶς εἶπε ἡ δασκάλισσα, «εἶναι ἀγκαθωτὴ».

— «Ναί, παιδί μου» εἶπε ἡ μητέρα· «ἀλλὰ δὲν πρέπει ν' ἀφήνης νὰ σὲ γλείφῃ ὁ σκύλος, μήτε σὺ νὰ τὸν φιλᾶς στὴ μύτη, γιατί μπορεῖ νὰ σοῦ κολήσῃ μιὰ πολὺ κακὴ ἀρρώστια».

Γιὰ λίγες στιγμὲς ὅλοι σώπασαν γύρω στὸ τραπέζι. Τὸ ἀφεντικό μου κατάλαβε πὺς λυπήθηκα πολὺ. Ἐγὼ νὰ κάμω κακὸ σὲ κείνους πὺ ἀγαπῶ περισσότερο καὶ ἀπὸ τὴ ζωὴ μου;

Γι' αὐτὸ ἄρχισε νὰ λέῃ τὰ καλὰ μου:

«Πιστὸ ζῶο· πιστότερο ἀπ' ὅλα. Μέρα καὶ νύχτα φυλάγει τὸ σπίτι· ἀκούραστα τριγυρίζει ἀπάνω καὶ κάτω. Γνωρίζει τοὺς καλοὺς καὶ τοὺς κακοὺς· καὶ ἅμα δὴ κανένα κακοντυμένο καὶ τὸν πάρῃ γιὰ λωποδύτη, γαβγίζει δυνατὰ, κι ἂν τολμήσῃ νὰ μπῆ στὸ σπίτι ὁ κλέφτης, ὀρμᾶ ἀπάνω του ἄφοβα καὶ τοῦ δίνει νὰ καταλάβῃ πόσο μυτερὰ εἶναι τὰ δόντια του».

Στὴ γειτονιά μας ἔχομε μιὰ γάτα κλέφτρα. Ρη-

μάζει όλα τὰ μαγειρεία τῶν σπιτιῶν ὀλόγουρα ψάρια, κρέας, γάλα, τίποτα δὲν ἀφήνει.

Ἐκείνη τὴν ὥρα τῆς ἤρθε ὄρεξη νὰ κάμη ἐπίσκεψη καὶ στὸ δικό μας μαγειρείο. Μπῆκε μὲ ἑλαφρὸ πάτημα σιγὰ σιγὰ κανένας δὲν τὴν ἔνιωσε. Μὰ ἐγὼ καὶ τὴν ἄκουσα καὶ τὴ μυρίστηκα. Τινάζομαι ἀπάνω ἄγριος καὶ χιμῶ ἀπάνω τῆς μὲ δυνατὰ γαβγίσματα ἀγρίεψε ἡ κυρὰ καὶ θέλησε νὰ μου ξεσκίση μὲ τὰ νύχια τῆς τὸ πρόσωπό μου. Ἄλλὰ Πιστὸ μὲ λὲν ἐμένα, καὶ τ' ἀφεντικά, μου μὲ εἶπαν γενναῖο. Χύνομαι ἀπάνω τῆς, τὰ χάνει, καὶ ἀγριεμένη, μὲ τὰ νύχια ἔξω, μὲ τὸ στόμα ἀνοιχτό, μὲ τὶς τρίχες σηκωμένες, σκαρφαλώνει γρήγορα γρήγορα σ' ἓνα δέντρο τοῦ κήπου.

Τ' ἀφεντικά μου μᾶς κοιτάζαν ἀπὸ τὸ παράθυρο καὶ γελοῦσαν κάπου κάπου, ἔλεγαν: «Γειά σου, Πιστέ!»

Ὁ Πιστὸς γαβγίζει κάτω ἀπὸ τὸ δέντρο...

Τὸ κοριτσάκι ἤρθε πιὸ κοντά, στάθηκε λίγο, μᾶς εἶδε καὶ εἶπε:

« Πότε θὰ μάθω νὰ ζωγραφίζω! Τί ὀμορφη ζωγραφιὰ θὰ ἔκανα, μὲ τὸν Πιστὸ νὰ γαβγίζει κάτω ἀπὸ τὸ δέντρο καὶ τὴ γάτα ἀγριεμένη ἀπάνω στὸ κλαδί!... »

§ 41. Τὸ σκυλί

Κάθε νύχτα, στὴν αὐλὴ
« γάβου, γάβου » τὸ σκυλί
δώστου καὶ γαβγίζει
τοῦ σπιτιοῦ ἐδῶ αὐτὸς
εἶναι φύλακας πιστός,
ποιὸς δὲν τὸ γνωρίζει;

Ἄψηλὰ τ' ἀφεντικὰ
κοιμηθῆκανε γλυκά·
πέρασεν ἡ ὥρα.
Τὸ γνωρίζει τὸ σκυλί
καὶ ἀγρυπνάει στὴν αὐλὴ
« γάβου, γάβου » τῶρα.

Γιὰ νὰ ξέρουν οἱ κακοί,
ποὺ γυρνοῦν ἐδῶ καὶ κεῖ
κάτι νὰ σουφρώσουν,
πὼς σὰν ἔμπουν στὴν αὐλὴ
θὰ τοὺς φάη τὸ σκυλί
καὶ δὲ θὰ γλιτώσουν.

§ 42. Πῶς ἡ Ἑλένη δίνει πίσω μιὰ ξένη δεκάρα

Στὸ δρόμο ἡ Ἑλενίτσα φαινόταν ὡς κάτι νὰ ζητᾶ κι ἔκλαιγε.

Μιὰ κυρία ποὺ περνοῦσε ἀπὸ κεῖ, εἶδε τὸ κορίτσι καὶ τὸ ρώτησε:

« Τί ἔχεις, κοριτσάκι, καὶ κλαῖς; »

— « Ἄ, κυρία » εἶπε ἡ Ἑλενίτσα, « ἡ μητέρα μου μοῦ ἔδωσε μιὰ δεκάρα ν' ἀγοράσω γάλα, καὶ τὴν ἔχασα! »

— « Μὴ λυπᾶσαι, κόρη μου· νά, πάρε μιὰ ἄλλη δεκάρα καὶ μὴν κλαῖς ».

Ἡ καλὴ κυρία ἔδωσε τὰ δέκα λεπτὰ καὶ τράβηξε τὸ δρόμο τῆς.

Σὲ λίγο ὅμως ἄκουσε βιαστικὰ πατήματα ἀπὸ πίσω τῆς· τὸ κορίτσι ἔτρεχε νὰ τὴ φτάσει.

« Κυρία » τῆς λέει μὲ λαχανιασμένη φωνή, « τὴ βρῆκα τὴ δεκάρα μου· πάρτε πίσω τὴ δική σας ».

— « Καλά » εἶπε ἡ κυρία εὐχαριστημένη· « δέχτηκες τὴ δεκάρα μου γιὰ νὰ μὴ μείνη χωρὶς γάλα ἡ μητέρα σου, κι ἅμα βρῆκες τὴ δική σου, τὴ φέρνεις πίσω. Εἶσαι φιλότιμο κοριτσάκι ».

§ 43. Ἡ Μαρία, ἡ μητέρα τῆς καὶ τὰ ξένα χρήματα

Ἡ Μαρία πήγαινε μόνη στὸ δρόμο, ποὺ ἦταν ἔρημος· ἐκεῖνη τὴν ὥρα, καὶ βρῆκε ἓνα πορτοφολάκι· τὸ ἀνοίξε καὶ εἶδε πὼς εἶχε μέσα τριάντα δραχμές.

Ἡ Μαρία ἔβαλε τὸ πορτοφόλι στὴν τσέπη τῆς, κι ἐνῶ πήγαινε ἔλεγε μὲ τὸ νοῦ τῆς:

« Πόσα μπορεῖ ν' ἀγοράσῃ ἡ καημένη ἡ μητέρα μου

μὲ αὐτὲς τὶς τριάντα δραχμὲς! Μπορεῖ νὰ μοῦ ἀγοράσῃ καὶ μὲνα παπούτσια, γιατί μοῦ χάλασαν»· καὶ εἶδε μὲ λύπη τὰ παλιὰ ποῦ φοροῦσε. Σὲ λίγο ὅμως κάτι ἄλλο τῆς ἤρθε στὸ νοῦ τῆς:

« Δικὰ μας εἶναι αὐτὰ τὰ χρήματα γιὰ ν' ἀγοράσωμε πράματα; »

Καὶ ἄκουσε μιὰ φωνὴ μέσα τῆς νὰ τῆς λέῃ: « Ὅχι, δὲν εἶναι δικὰ σας! »

Ἡ Μαρία τότε θυμήθηκε τί εἶχε πεῖ ἡ δασκάλισσά τῆς μιὰ μέρα στὸ μάθημα· πὼς μέσα μας ἔχομε μιὰ φωνή, ποῦ μᾶς λέει τί νὰ κάνωμε καὶ τί ὄχι. — « Νὰ αὐτὴ ἡ φωνή! » εἶπε ἡ Μαρία.

Ὅταν ἔφτασε στὸ σπίτι, λέει στὴ μητέρα τῆς:

« Μητέρα, βρῆκα τριάντα δραχμὲς μέσα σ' αὐτὸ τὸ πορτοφολάκι ».

Ἡ μητέρα τῆς Μαρίας εἶχε φόβο Θεοῦ κι ἔδινε πάντα τὸ καλὸ παράδειγμα στὸ κορίτσι τῆς.

« Κόρη μου » τῆς εἶπε, « τὸ ξέρεις πὼς εἴμαστε πολὺ φτωχὲς, καὶ αὐτὲς τὶς τριάντα δραχμὲς πολὺ τίς χρειαζόμαστε. Μὰ δὲν εἶναι δικὲς μας. Θὰ πάω νὰ τίς δώσω στὸν παπά. Ἄν ὡς μεθαύριο δὲ μάθωμε τίνος εἶναι, ὁ παπὰς τὴν Κυριακὴ στὴν ἐκκλησία θὰ πῆ πὼς βρέθηκε ἓνα τέτοιο πορτοφολάκι, καὶ ὅποιος τὸ ἔχασε θὰ πάῃ νὰ τὸ πάρῃ ».

Τότε ἡ Μαρία νόμισε πὼς ἓνα βάρος ἔφυγε ἀπὸ τὴν καρδιά τῆς. Καὶ ἦταν περισσότερο εὐχαριστημένη τώρα, παρὰ ἂν φοροῦσε παπούτσια ἀγορασμένα μὲ χρήματα ξένα, σὰν κλεμμένα.

Τὰ ξένα ροῦχα δὲν κάνουν ζέστη.

Ἄδικοχτισμένο σπίτι πέφτει καὶ γκρεμίζεται.

§ 44. Πῶς φανερώθηκε ὁ κλέφτης ἐνὸς ἀλόγου

Ἐνας περιβολάρης εἶχε ἓνα ἄλογο, πού γυρνοῦσε τὸ μαγγανοπήγαδο καὶ τὸν ἐβοηθοῦσε καὶ στίς ἄλλες δουλειές του.

Μιά νύχτα πού ἔλειπε, μπήκε ἓνας κλέφτης στὸ στάβλο, ἄρπαξε τὸ ἄλογο κι ἔφυγε.

Ὁ καημένος ὁ περιβολάρης ἦταν ἀπαρηγόρητος. Δὲν μπορούσε νὰ κάμη χωρὶς ἄλογο. Οἰκονόμησε λοιπὸν χρήματα γιὰ ν' ἀγοράσῃ ἄλλο.

Ἐκεῖνες τὶς ἡμέρες ἴσα ἴσα ἦταν στὴ χώρα πανηγύρι, ὅπου πουλοῦσαν καὶ ἄλογα. Πήγαν πολλοί, πήγε καὶ ὁ περιβολάρης, καὶ ἄρχισε νὰ βλέπη τ' ἄλογα στὰ δόντια καὶ στὰ πόδια καὶ στὸ κορμί.

Ἐξαφνα ἀνάμεσα σὲ ἄλλα ἄλογα εἶδε καὶ τὸ δικό του.

Τοῦ εἶπε τ' ὄνομά του, τὸ χάιδεψε, καὶ κεῖνος τὸ καημένο τὸν ἐγνώρισε καὶ κούνησε τ' αὐτιά του.

« Αὐτὸ τὸ ἄλογο εἶναι δικό μου! » φώναξε.

Μὰ κεῖνος πού τὸ πουλοῦσε τοῦ εἶπε μὲ θυμό:

« Τί λόγια εἶν' αὐτά; Αὐτὸ τὸ ἄλογο τὸ ἔχω ἐγὼ ἓνα χρόνο τώρα! »

— « Δὲ φοβᾶσαι τὸ Θεό! » φώναξε μὲ πόνο ὁ περιβολάρης.

Ἐτρεξαν καὶ ἄλλοι ἄνθρωποι ἐκεῖ, καὶ μαζί μ' αὐτοὺς καὶ ὁ ἀστυνόμος.

« Πῶς μπορεῖς ν' ἀποδείξῃς πῶς αὐτὸ τὸ ἄλογο εἶναι δικό σου; » λέει ὁ ἀστυνόμος στὸν περιβολάρη.

Τότε μιὰ ιδέα, σὰ φώτιση Θεοῦ, ἦρθε στὸν περιβολάρη.

Σκεπάζει μὲ τὰ δυὸ χέρια του τὰ μάτια τοῦ ἀλόγου καὶ λέει στὸν πουλητή:

«Σὰν ἔχεις αὐτὸ τὸ ἄλογο τόσον καιρὸ πού λές, πές μου ποῖο μάτι του εἶναι χαλασμένο;»

Ὁ ἄνθρωπος ἐκεῖνος δὲν εἶχε προφτάσει νὰ γνωρίσῃ καλὰ τὸ ἄλογο, καὶ δὲν ἤξερε τί νὰ πῇ. Ἀποκρίθηκε λοιπὸν στὴν τύχη:

«Τὸ ἀριστερὸ μάτι!»

— «Δὲν τὸ βρήκες!» τοῦ λέει ὁ περιβολάρης.

— «Ἄ, ὄχι· ἔκαμα λάθος· τὸ δεξιὸ ἤθελα νὰ πῶ.»

Τότε ὁ περιβολάρης τράβηξε μονομιᾶς τὰ χέρια του ἀπὸ τὰ μάτια τοῦ ζώου, καὶ εἶπε στὸν ἀστυνόμο καὶ τοὺς ἄλλους πού εἶχαν μαζευτῆ γύρω τους:

«Κοιτάξετε, τὸ ἄλογο δὲν ἔχει κανένα μάτι χαλασμένο!»

Ὁ ἀστυνόμος ἔδωκε διαταγὴ νὰ πιάσουν τὸν πουλητῆ. Σὲ λίγο ἀποδείχτηκε πὼς αὐτὸς ἦταν ὁ κλέφτης. Τὸ δικαστήριον τὸν ἔστειλε στὴ φυλακὴ· τὸ ἄλογο τὸ ἔδωσαν στὸν περιβολάρη. Ὅταν τοῦ τὸ παράδωσαν στὰ χέρια του, τὸ φίλησε ἀπὸ τὴ χαρὰ του καὶ αὐτὸ χλιμίντρησε χαρούμενα.

§ 45. Τὰ νομίσματα

Ὁ Στέφανος μπῆκε στὸ γραφεῖο τοῦ πατέρα του.

Ὁ πατέρας του εἶναι πλούσιος ἔμπορος. Ἐκεῖνη τὴν ἡμέρα εἶχε πολλὰ χρήματα ἀπάνω στὸ τραπέζι του, χαρτονομίσματα λογιῆς λογιῆς καὶ ἀσημένια καὶ χρυσὰ νομίσματα.

Ὁ Στέφανος στάθηκε λίγο συλλογισμένος καὶ ὕστερα ρώτησε:

«Πατέρα, γιατί ἔκαμαν οἱ ἄνθρωποι τὰ νομίσματα;»

— « Για νὰ τὸ νιώσης, παιδί μου, θὰ σοῦ πῶ ἓνα παραμυθάκι. Ἄκουσε:

» Τὸν παλιὸ καιρὸ οἱ ἄνθρωποι δὲν εἶχαν νομίματα. Ἔνας παπούτσῆς, ὁ Σίμος, ὅλη τὴν ἡμέρα ἔφτιανε παπούτσια.

» Δὲν εἶχε κανένα νὰ τοῦ ζυμῶνῃ ψωμί, κι αὐτὸς δὲν ἤξερε νὰ ζυμῶσῃ. Ἄμα πείνασε, παίρνει ἓνα ζευγάρι παπούτσια καὶ πάει στὸν ψωμά.

— « Κώστα » τοῦ λέει, « δῶσε μου ψωμί νὰ φάω καὶ πάρε αὐτὰ τὰ παπούτσια ».

— « Δὲ θέλω παπούτσια » τοῦ ἀποκριθῆκε ὁ Κώστας ὁ ψωμάς: « θέλω ξύλα ν' ἀνάψω τὸ φουῦρνο μου φέρε μου ξύλα νὰ σοῦ δώσω ψωμί ».

» Ὁ Σίμος τότε πηγαίνει στὸν ξυλά:

— « Στάθῃ, πάρε τὰ παπούτσια καὶ δῶσε μου ξύλα νὰ τὰ πάω στὸν ψωμά, νὰ μοῦ δώσῃ ψωμί νὰ φάω ».

— « Τί νὰ τὰ κάμω τὰ παπούτσια; ; Θέλω κρέας νὰ φάω ἐγὼ καὶ τὰ παιδιά μου. Φέρε μου κρέας νὰ σοῦ δώσω ξύλα ».

2

» Ὁ Σίμος τρέχει στὸν κρεοπώλη.

— « Ἀντώνῃ, πάρε αὐτὰ τὰ παπούτσια καὶ δῶσε μου κρέας, νὰ τὸ δώσω στὸν ξυλά νὰ πάρω ξύλα, νὰ τὰ δώσω τοῦ ψωμά νὰ μοῦ δώσῃ ψωμί νὰ φάω ».

— « Παπούτσια; » λέει ὁ Ἀντώνῃς, « ἔχω κριθάρι θέλω, νὰ θρέψω τὰ ζῶα μου. Φέρε μου κριθάρι νὰ σοῦ δώσω κρέας ».

» Ὁ Σίμος τρέχει στὸ Δῆμο γιὰ κριθάρι αὐτὸς ὅμως ἠθελε νῆμα γιὰ τὴν ἀδερφή του. Τρέχει στὸν ἔμπορο γιὰ τὸ νῆμα, αὐτὸς πάλι ἠθελε βούτυρο καὶ

ὄχι παπούτσια. Ἐτρεξε στὸν μπακάλη γιὰ βούτυρο, αὐτὸς πάλι ἤθελε ψάρια. Τρέχει καὶ στὸν ψαρά. Τέλος πάντων αὐτὸς χρειαζόταν παπούτσια.

» Ὁ φτωχὸς ὁ Σίμος κουρασμένος, ἰδρωμένος, πεινασμένος, ἀφοῦ χτύπησε τόσες πόρτες σὰ ζητιάνος, ἄρχισε πάλι τοὺς δρόμους. Πῆρε τὰ ψάρια καὶ τὰ ἔφερε στὸν μπακάλη, τὸ βούτυρο στὸν ἔμπορο, τὸ νῆμα στὸν κριθαρά, τὸ κριθάρι στὸν κρεοπώλη, τὰ ξύλα στὸν ψωμά, καὶ τέλος πῆρε ψωμὶ νὰ φάη.

3

» Νιώθεις τώρα, παιδί μου Στέφανε, γιατί οἱ ἄνθρωποι συλλογίστηκαν νὰ κάμουν νομίσματα; »

— « Για ν' ἀγοράζουν εὐκόλα ὅ,τι θέλουν » εἶπε τὸ παιδί.

— « Σωστά. Ὁ Σίμος τώρα, ἅμα θέλει ν' ἀγοράση ψωμί, δὲν ἔχει ἀνάγκη νὰ κάνη τόσους δρόμους, ὅπως τὸν παλιὸ καιρό. Πουλεῖ τὰ παπούτσια σὲ ὅσους χρειαζόνται παπούτσια καὶ παίρνει χρήματα, νομίσματα. Μὲ αὐτὰ ἀγοράζει ἀμέσως ψωμί, καὶ δὲ χάνει τὸν καιρό του σὲ τρεξίματα, μόνο κάθεται καὶ φτιάχνει κι ἄλλα παπούτσια. Αὐτὸ κάνει, παιδί μου, σήμερα κάθε τεχνίτης ».

Τὸ παιδί ἄρχισε νὰ κοιτάζη μὲ προσοχὴ τὰ νομίσματα καὶ τὰ χαρτονομίσματα.

« Βλέπεις » τοῦ λέει ὁ πατέρας, « αὐτὰ τὰ νομίσματα εἶναι ἀπὸ χαρτί ».

— « Γι' αὐτὸ τὰ λένε καὶ χαρτονομίσματα » εἶπε μὲ προθυμία ὁ Στέφανος.

— « Τὰ χαρτονομίσματα εἶναι πέντε, δέκα, εἴκο-

σιπέντε καὶ ἑκατὸ δραχμῶν. Εἶναι κι ἄλλα, πού ἀξίζουν ἀκόμη περισσότερα.

» Νομίσματα ἀπὸ μέταλλο εἶναι τὰ χρυσά, τ' ἀσημένια, τὰ νικέλινα καὶ τὰ χάλκινα. Μεγαλύτερη ἀξία ἔχουν, καθὼς ξέρεις, τὰ χρυσά ».

— « Ὑστερα ἔρχονται τ' ἀσημένια » εἶπε ὁ Στέφανος, « τὰ δίδραχμα καὶ οἱ δραχμές, πού μου δίνετε συχνά. Τὰ νικέλινα καὶ τὰ χάλκινα τὰ ἔχομε πρόχειρα γιὰ τὸ καθετί, εἶναι τὰ εἰκοσαράκια, οἱ δεκάρες καὶ οἱ πεντάρες ».

— « Πρόσεξες σὲ κάτι, Στέφανε; » εἶπε ὁ πατέρας· « ὅλα τὰ νομίσματα πού εἶναι ἀπὸ μέταλλο εἶναι μικρὰ καὶ στρογγυλά. Γιατί λές, παιδί μου; »

— « Μικρὰ εἶναι γιὰ νὰ μὴν πιάνουν πολὺν τόπο καὶ νὰ μὴν ἔχουν πολὺ βάρος· καὶ στρογγυλά, γιὰ νὰ τὰ παίρνωμε καὶ νὰ τὰ δίνωμε εὐκόλα, χωρὶς νὰ σκίζονται οἱ τσέπες καὶ τὰ πορτοφόλια μας, καὶ νὰ πονοῦν τὰ χέρια μας ».

— « Ἔτσι εἶναι. Ἦ. φτάνουν πιά ὅσα εἶπαμε σήμερα γιὰ τὰ νομίσματα· ἡ μέρα εἶναι πολὺ ὥραία. Ἔλα νὰ πᾶμε περίπατο ».

Ὁ Στέφανος ἔτρεξε μὲ χαρὰ καὶ πῆρε τὸ καπέλο του· ὁ πατέρας του κλείδωσε τὰ χαρτονομίσματα καὶ τὰ νομίσματα σὲ μιὰ μεγάλη σιδερένια πρασινοβαμμένη κάσα, ἔβαλε τὸ κλειδί στὴν τσέπη του, πῆρε τὸ καπέλο του καὶ τὸ ραβδί του καὶ βγήκαν στὸ δρόμο.

Τράβηξαν κατὰ τὴν ἐξοχή.

4

Ἦταν ὁμορφη ἀνοιξιὰτικη μέρα. Τὰ λιβάδια ἄρχισαν νὰ πρασινίζουν. Οἱ μυγδαλιές φοροῦσαν τὴν

ἄσπρη φορεσιά τους. Ὁ ἥλιος μὲ τὸ πλούσιο φῶς του ἔδινε ζωὴ στοὺς ἀνθρώπους καὶ στὴ φύση. Οἱ βιόλες, οἱ πασχαλιές καὶ ἄλλα ἀνοιξιάτικα λουλούδια εἶχαν ἀνθήσει πεταλοῦδες πετοῦσαν, πουλάκια κελαηδοῦσαν ἀπάνω στὰ δένδρα.

Ὅταν γύρισαν ἀπὸ τὴν ἐξοχή, ὁ ἥλιος εἶχε βασιλέψει. Ἐργατικοὶ μὲ τσαπιά στὸν ὄμο γύριζαν ἀπὸ τὴ δουλειά τους κουρασμένοι χτίστες μὲ τὸ μυστρὶ στὸ χέρι, μαραγκοὶ μὲ ροκάνια, τρυπάνια, προϊόνια κατέβαιναν ἀπὸ ἓνα καινούριο σπίτι μισοτελειωμένο.

« Δούλεψαν » εἶπε ὁ Στέφανος « καὶ πᾶνε νὰ πληρωθοῦν ».

— « Σωσιά » εἶπε ὁ πατέρας εὐχαριστημένος: « τὰ χρήματα, παιδί μου, πὺν τὰ παίρνει κανεὶς μὲ τὸν κόπο του ἀξίζουν περισσότερο ἀπὸ κεῖνα πὺν βρῖσκει ἔτοιμα ».

Σὲ μιὰν ἄκρη τοῦ δρόμου ἦταν καθισμένη μιὰ φτωχὴ γριά: εἶχε ἀπλωμένο τὸ χέρι της κι ἔδινε σιγὰ σιγὰ εὐχές.

Ὁ Στέφανος ἔρριξε μιὰ ματιά στὸν πατέρα του σὰ νὰ τοῦ ζητοῦσε τὴν ἄδεια, κι ἔτρεξε κι ἔβαλε μιὰ δεκάρα στὸ ἀπλωμένο χέρι πὺν ἔτρεμε.

« Σὲ τί ἄλλο λοιπὸν χρειάζονται τὰ χρήματα; » ρώτησε ὁ πατέρας.

— « Νὰ δίνωμε ἐλεημοσύνη » εἶπε ὁ Στέφανος.

— « Ναί, νὰ κάνωμε καλοσύνες, νὰ δείχνωμε τὴν ἀγάπη μας στοὺς δυστυχημένους. Πολλὰ μπορεῖ κανεὶς νὰ κάμη, παιδί μου, μὲ τὰ χρήματα, ἀλλὰ ἡ καλοσύνη μοῦ φαίνεται ἀπ' ὄλα τὸ καλύτερο ».

§ 46. Ἡ ἄνοιξις

Ἦρθε πάλι ἡ ἄνοιξις,
ἦρθαν τὰ λουλούδια·
πράσινα ἢ γῆ φορεῖ
καὶ ἀνθίζει τὸ κλαρὶ
καὶ παντοῦ χαρᾶς χοροὶ
καὶ χαρᾶς τραγούδια.

Ἐλιωσαν στὶς κορυφές
τῶν βουνῶν τὰ χιόνια·
ἄνοιξ' ἢ τριανταφυλλιά,
ἦρθαν πάλι τὰ πουλιά,
κι ἦρθανε τ' ἀηδόνια.

§ 47. Ἡ ἄνοιξις

Ξαναγύρισε ἡ ὥραία ἄνοιξις!

Οἱ κάμποι καὶ τὰ βουνὰ πρασινίζουν. Στὰ περι-
βόλια, στὰ χωράφια, στὰ λιβάδια φυτρώνουν λουλού-
δια μὲ χίλια δυὸ χρώματα καὶ χύνουν γλυκιὰ μυρουδιά.

Τὰ χελιδόνια, οἱ κορυδαλλοί, τ' ἀηδόνια καὶ τὰ
ἄλλα πουλιὰ ποὺ εἶχαν φύγει τὸ φθινόπωρο, γυρί-
ζουν καὶ ξαναβρίσκουν τὶς φωλιές τους ἢ χτίζουν
καινούριες καὶ ἀρχίζουν τὸ κελάηδημά τους.

Οἱ μέλισσες ξυπνοῦν ἀπὸ τὸν ὕπνο ποὺ κοι-
μοῦνται βαθιὰ ὅλον τὸ χειμῶνα, καὶ βουίζοντας πε-
τοῦν στὰ λουλούδια καὶ ρουφοῦν τὸ χυμὸ τους γιὰ
νὰ κάμουν μέλι.

Ὁ ἥλιος βγαίνει νωρὶς καὶ βασιλεύει ἀργά. Ὁ
ἄερας δὲν εἶναι πιά κρύος. Ἡ θάλασσα δὲν ἀνα-
ταράζεται ἀπὸ ἄγρια κύματα. Οἱ ναῦτες ταξιδεύουν
ἤσυχοι σὲ μακρινὰ μέρη.

Τὸ ἀεράκι φυσᾷ ἤσυχα καὶ ἀπαλά, ἀνάμεσα στὰ κλαδιὰ τῶν ἀνθισμένων δέντρων.

Οἱ βοσκοὶ μὲ τὰ χαράματα πᾶνε τὰ κοπάδια τους στὰ πράσινα λιβάδια. Οἱ περιβολάρηδες φυτεύουν στὰ περιβόλια ἄνθη, λαχανικὰ καὶ δέντρα.

Παντοῦ πρασινάδα. Ὁ βᾶτος καὶ οἱ ἄλλοι θάμνοι ποὺ ἦταν ξεροί, στολίζονται μὲ πράσινα φύλλα· καὶ ἡ τριανταφυλλιὰ στολίζεται μὲ ὁμορφα ρόδα, ποὺ μοσκοβολοῦν γλυκά.

Στὰ χωράφια χύνουν μυρουδιὰ οἱ βιολέτες. Ὡς καὶ οἱ τάφοι τῶν πεθαμένων στολίζονται μὲ τρυφερὸ χόρτο καὶ μὲ λουλούδια.

Μικροὶ καὶ μεγάλοι, ἀγόρια καὶ κορίτσια, πηγαίνουν στὴν ἐξοχὴ καὶ γυρίζουν μὲ λουλούδια.

Οἱ βραδιῆς εἶναι πολὺ ὠραῖες. Ὁ ἥλιος βασιλεύει στολίζοντας μὲ χίλια χρώματα τὸν ὄριζοντα, καὶ τὰ πουλιὰ κελαηδοῦν σὰ νὰ τὸν ἀποχαιρετοῦν.

Στοὺς κάμπους ἀκούονται τὰ βελάσματα τῶν κοπαδιῶν ποὺ γυρίζουν στὰ μαντριὰ τους.

Τῆ νύχτα, μέσα ἀπὸ τὴν πυκνὴν φυλλωσιῆν τῶν δέντρων, ἀκούεται ἡ ὀλόγλυκη φωνὴ τοῦ ἀηδονοῦ. Καὶ στὸν καθαρὸ γαλάζιο οὐρανὸ λάμπουν τ' ἀστέρια χρυσά.

§ 48. Χελιδόνι γύρισε, καλοκαίρι μύρισε

Πάει, χάθηκε τὸ χιόνι,	Χελιδόνι γύρισε,
ἔφτασε τὸ χελιδόνι	καλοκαίρι μύρισε».
καὶ τὸ βλέπει τὸ παιδί	
καὶ πηδᾷ καὶ τραγουδεῖ:	Ἡ γριά, ποὺ ζαρωμένη
« Τὸ χαμόμηλο θὰ βγῆ	τὸν καλὸ καιρὸ προσμένει,
καὶ θὰ λουλουδίση ἡ γῆ.	« ἦρθε » λέει, « τὸ πουλί

μέ τήν ὥρα τήν καλή. Χελιδόνι γύρισε,
Χελιδόνι γύρισε, κολοκαίρι μύρισε ».
καλοκαίρι μύρισε ».

Ἄβοσκός, πού δέ θ' ἀργήση Ἡ τριανταφυλλιά θ' ἀρχίση
τὸ χειμάδι του ν' ἀφήση, νὰ φουντώση καὶ ν' ἀνθήση.
μέ τὰ πρόβατα μιλεῖ: « Χελιδόνι γύρισε,
« Τὸ βουνὸ μᾶς προσκαλεῖ... καλοκαίρι μύρισε. »

§ 49. Ὁ Μάης

ἌΜάης ἦρθε, ἔφτασε, Δῶρα στὰ χέρια του πολλὰ
ἐμπρός, βῆμα ταχύ, καὶ ὁμορφα βαστᾷ
νὰ τὸν δεχτοῦμε μέ καλό, καὶ τὰ μοιράζει γελαστός
παιδιά, στήν ἐξοχή. σὲ ὅποιον τοῦ ζητᾷ.
Φέρνει τραγούδια καὶ χαρές, Πᾶμε καὶ μεῖς νὰ πάρουμε,
λουλούδια καὶ δροσιά μὴ χάνουμε καιρό,
καὶ μυρουδάτη φόρεσε, μᾶς φτάνει ἓνα τριαντάφυλλο,
ὠραία φορεσιά. ἓνα κλαδί χλωρό.

§ 50. Ποιούς ξύπνησε ὁ πρωινὸς ἥλιος

Ἄνοιξιᾶτικος ἥλιος βγήκε πίσω ἀπὸ τὸ βουνό.
Ἡ πρώτη του ἀκτίνα ἔπεσε στὸν πετεινό. Αὐτός,
πού εἶχε ξυπνήσει πρὶν γλυκοχαράξη, ξαναφώναξε: « κου-
κουρίκου! » γιὰ νὰ ξυπνήσουν καὶ τ' ἄλλα πουλερικά.

Οἱ κότες πήδησαν ἀπὸ τὸ σανίδι τους, βγήκαν στὸ
δρόμο καὶ σιάλιζαν νὰ βροῦν τροφή.

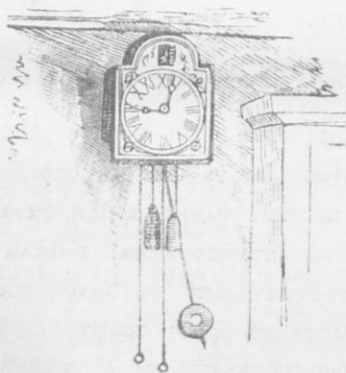
Ἄλλη ἀκτίνα πῆγε στὸ πουλί τῶν ἀγρῶν, στὸν κο-
ρυδαλλό, πού κάνει συντροφιά τοῦ γεωργοῦ. Ὁ κορυδαλ-
λὸς τινάχτηκε γοργὰ ἀπὸ τοὺς θάμνους, ὅπου εἶχε τῆ
φωλιά του, πέταξε μέ χαρὰ στὸν ἀέρα καὶ κελαηδοῦσε
ζωηρά: « Τίρι λίρι λίρι λί, ὁμορφη πούν' ἡ αὐγή! »

Ἄλλη πάλι ἀκτίνα ἦρθε στὴ μέλισσα· καὶ ἡ μέλισσα βγήκε ἀπὸ τὴν κυψέλη της, τίναξε τὰ φτερά της, πέταξε στὰ λουλούδια καὶ ἄρχισε νὰ ρουφᾷ γλυκὸ χυμό.

Μιὰ ἀκτίνα ἔπεσε στὸ κρεβάτι τοῦ Ζαφείρη. Αὐτὸς δὲ σηκώθηκε ἀπὸ τὸ κρεβάτι, μόνο γύρισε ἀπὸ τὸ ἄλλο πλευρό, ἔκλεισε τὰ μάτια του, ξανακοιμήθηκε καὶ σὲ λίγο ροχάλιζε. Τ' ἄλλα παιδιὰ τῆς γειτονιάς ὅμως σηκώθηκαν, πλύθηκαν, ντύθηκαν γρήγορα γρήγορα, ἤπιαν τὸν καφέ τους ἢ τὸ γάλα τους μὲ λίγο βούτυρο, ξαναδιάβασαν τὸ μάθημά τους καὶ ξεκίνησαν γιὰ τὸ σχολεῖο καθαρὰ, ὁρροσερὰ, καλοχτενισμένα.

§ 51. Τὸ ρολόγι

Τικ τὰκ, παιδί, τικ τὰκ, τικ τὰκ χτυπάει
τ' ἄξιο ρολόγι δίχως νὰ σταθῆ,
κ' ἔμπρός, ἔμπρός καὶ πάντα ἔμπρός πάει
χωρὶς ποτὲ ποτὲ νὰ κουρασθῆ.

Τικ τὰκ, παιδί, τικ τὰκ, τικ τὰκ χτυπάει
καὶ μὲ τὸ χτύπημά του σοῦ μηνᾶ,
πὼς ὁ καιρὸς γοργὰ γοργὰ περνᾶει
καὶ πίσω πιά ποτέ του δὲ γυρνᾶ.

Τικ τάκ, τικ τάκ, σὲ κράζει τὸ σκολειό σου,
 ἔ, κοίτα προκομμένο νὰ φανῆς,
 ν' ἀκοῦς ὅ,τι σοῦ λέει ὁ δάσκαλός σου
 καὶ μιὰν ἡμέρα κάτι θὰ γενῆς.

“Οποῖος σκορπάει τὸν καιρὸ δὲν τὸν ξαναμαζεῦει.

“Οποῖος κοιμᾶται δὲν πιάνει ψάρια.

Φύτεψε μηλιά, γιὰ νάχης νὰ τρῶς μῆλα.

§ 52. Τί ἄλλο ἔπρεπε νὰ κάμῃ ἓνας χωρικός ποῦ ζητοῦσε βοήθεια ἀπὸ τοὺς ἄλλους

“Ἐνας χωρικός πήγαινε μὲ τὸ φορτωμένο ἀμάξι του ἀπὸ ἓνα χωριὸ σὲ ἄλλο. Ὁ δρόμος ἦταν κακός. Ἐδῶ λάκκοι, ἐκεῖ πέτρες, παρακεῖ λάσπες.

Σ' ἓναν κατήφορο τὸ ἀμάξι ἔπεσε σ' ἓνα βαθὺ λάκκο.

Ὁ χωρικός δὲν ἔβαλε ἀμέσως τὰ δυνατά του νὰ βγάλῃ τὸ ἀμάξι ἀπὸ τὸ λάκκο· μόνο σταύρωσε τὰ χέρια του μὲ ἀπελπισία, ἔμεινε ἀκίνητος καὶ παρακαλοῦσε τὸ Θεὸ νὰ βγάλῃ τὸ ἀμάξι ἀπὸ τὸ λάκκο.

“Ἐνας διαβάτης ποῦ ἔτυχε νὰ περνᾶ ἀπὸ κεῖ, στάθηναι, τὸν εἶδε, κούνησε τὸ κεφάλι του καὶ τοῦ εἶπε:

«Τί κάνεις αὐτοῦ, χριστιανέ; Σὰ θέλεις νὰ βγῇ ἀπὸ τὸ λάκκο τὸ ἀμάξι σου, πρέπει πρῶτα πρῶτα ἐσὺ νὰ βάλῃς τὰ χέρια σου στὶς ρόδες, νὰ σπρώξῃς τὸ ἀμάξι μὲ ὅλη τὴ δύναμή σου, νὰ βοηθήσῃς τ' ἄλογα, καὶ ὕστερα παρακάλεσε τὸ Θεὸ νὰ σὲ βοηθήσῃ. Τί σταύρωσες ἔτσι τὰ χέρια σου καὶ προσμένεις βοήθεια ἀπὸ τὸν οὐρανό; Ὁ Θεὸς δὲ βοηθᾶ ὄσους στέκονται μὲ χέρια σταυρωμένα!...»

Τὰ λόγια τοῦ διαβάτη ξύπνησαν τὸ χωρικό· ὤρμησε μὲ θάρρος στὸ ἀμάξι, ἔσπρωξε τὸν τροχὸ πὸ ἦταν βουτηγμένος στὴ λάσπη, τὸν ἐβοήθησε κι ὁ διαβάτης, καὶ τὸ ἀμάξι ἐγῆκε ἀπὸ τὸ λάκκο καὶ τράβηξε τὸ δρόμο του.

Ἄγιε Νικόλα, βόηθα με!

— «Κούνα καὶ σὺ τὰ χέρια σου!»

§ 33. Πῶς ἀγάπησαν τὴ δουλειὰ τὰ παιδιὰ ἑνὸς γεωργοῦ

Ἐνας γεωργὸς ἀρρώστησε βαριὰ κι ἔνιωσε πῶς δὲν εἶχε πιά ζωὴ! Οἱ τρεῖς γιοὶ του δὲν ἀγαποῦσαν διόλου τὴ δουλειά, καὶ τὸ εἶχε μεγάλο καημὸ ὁ γεροπατέρας.

Ὅταν ἤρθε στὰ τελευταῖα του, τοὺς φώναξε καὶ τοὺς τρεῖς γύρω στὸ κρεβάτι του καὶ τοὺς εἶπε:

«Παιδιά μου, ἐγὼ δὲν ἔχω πιά ζωὴ. Σὲ λίγο θὰ κλείσω γιὰ πάντα τὰ μάτια μου. Σᾶς δίνω τὴν εὐχή μου. Σᾶς ἀφήνω καὶ τὸ ἀμπέλι πὸ ξέρετε. Κάτι εἶναι μέσα ἐκεῖ κρυμμένο· κοιτάξετε νὰ τὸ βρῆτε».

Οἱ γιοὶ τοῦ γεωργοῦ, ἀφοῦ πέθανε ὁ πατέρας τους, ἔτρεξαν στὸ ἀμπέλι μὲ τσαπιά καὶ ἄρχισαν νὰ σκάβουν. Ἔσκαβαν, ἔσκαβαν, ἀπὸ τὴν αὐγὴ ὡς τὸ βράδυ, μὲ τὴν ἐλπίδα νὰ βροῦν χρήματα κρυμμένα. Ἔσκαβαν στὴν ἄκρη, στὴ μέση, ἀπάνω ἀπάνω, βαθύτερα, πὺθ βαθιά. Τοῦ κάκου. Δὲ βρῆκαν τίποτα καὶ ἦταν καταλυπημένοι.

Τί ἔγινε ὅμως τὸ ἀμπέλι; Ἐπειδὴ τὸ ἔσκαψαν καλὰ καὶ βαθιά, ἔδωσε πολὺ καρπὸ. Τὸν πούλησαν τὰ τρία τ' ἀδέρφια καὶ πῆραν πολλὰ χρήματα.

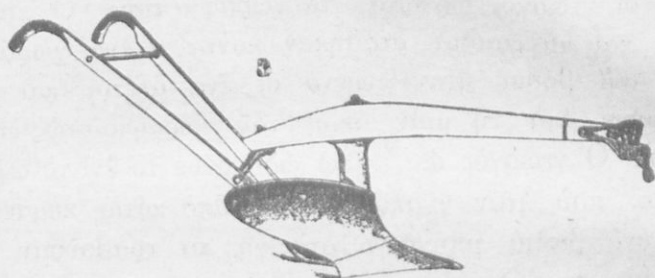
Τότε ἔνιωσαν τί νόημα εἶχε ἡ παραγγελία τοῦ πατέρα τους. Ἀγάπησαν λοιπὸν τὴ δουλειά, γιατί εἶδαν πῶς αὐτὴ φέρνει τὴν εὐλογία τοῦ Θεοῦ σὲ κάθε σπιτί.

Ὁ τεχνίτης δὲν πεινάει, κι ἂν πεινάσῃ δὲν πεθαίνει.
Τ' ἀκίνητο νερὸ βρομαίει.

§ 54. Γιατὶ ἓνα ἀλέτρι ἔλαμπε καὶ ἓνα ἄλλο
ἦταν σκουριασμένο

Ἕνας γεωργὸς ἀγόρασε δυὸ ἀλέτρια. Καὶ τὰ δυὸ ἦταν καμωμένα στὸ ἴδιο ἐργοστάσιο, καὶ τὸ ὕνι τους ἦταν ἀπὸ τὸ ἴδιο σίδηρο.

Ὁ γεωργὸς πῆρε τὸ ἓνα γιὰ νὰ ὀργώσῃ τὸ χωράφι του· τὸ ἄλλο τὸ ἀκούμπησε σὲ μιὰν ἄκρη τοῦ ἀχερῶνα.

Ὑστερα ἀπὸ πολλοὺς μῆνες ὁ γεωργὸς χρειάστηκε καὶ τὸ ἄλλο ἀλέτρι. Τὸ πῆρε καὶ τὸ ἔφερε στὸ χωράφι ποὺ ἦταν καὶ τὸ πρῶτο.

Ἐκεῖ συναπαντήθηκαν τὰ δυὸ ἀλέτρια καὶ χάρηκαν πολὺ, γιατί ἦταν σὰ δυὸ ἀδέρφια, πολὺν καιρὸ μακριὰ τὸ ἓνα ἀπὸ τὸ ἄλλο.

Πόσο ὁμοῦς ἀπόρησαν σὰν κοιτάχτηκαν ἀπὸ κοντά!...

Τὸ ἀλέτρι τοῦ χωραφιοῦ ἔλαμπε, ἐνῶ τὸ ἄλλο ἦταν κατὰμαυρο ἀπὸ τὴ σκουριά.

Τότε τὸ σκουριασμένο ὕνι λέει στὸ ἄλλο:

«Δὲ μοῦ λές, ἀδερφέ μου, πῶς γίνεται ἐσὺ νὰ λάμπης κι ἐγὼ νὰ εἶμαι μαῦρο κι ἐλεεινὸ: Ἐσὺ ἦσουν

πάντα στὸ χωράφι, πάντα στὴ δουλειά, κι ἐγὼ δὲν ἔκανα τίποτα».

— «Ίσα ἴσα, γι' αὐτὸ λάμπω, ἀποκρίθηκε τὸ ἀλέτρι τοῦ χωραφιοῦ. Μάθε το, καλὸ μου ἀλέτρι. Ὅποιος μένει ἀργὸς σκουριάζει σὰν καὶ σένα· καὶ ὅποιος θέλει νὰ λάμπη, πρέπει νὰ δουλεύη σὰν καὶ μένα».

§ 55. Τρεῖς περίπατοι στὰ χωράφια

Ὁ κύριος Ἀργύρης βγῆκε μιὰ μέρα περίπατο στὴν ἐξοχὴ μὲ τὰ δυὸ του παιδιὰ.

Ἦταν φθινόπωρο, κι ὕστερα ἀπὸ τὰ πρωτοβρόχια οἱ γεωργοὶ ὄργωναν τὰ χωράφια τους. Ὁ πατέρας καὶ τὰ παιδιὰ στάθηκαν κοντὰ σ' ἓνα χωράφι.

Δυὸ βόδια ἦταν ζεμένα σὲ ἓνα ἀλέτρι, καὶ τὸ ἔσερναν ἀπὸ τὴ μιὰν ἄκρη τοῦ χωραφιοῦ ὡς τὴν ἄλλη. Ὁ γεωργὸς ἀπὸ πίσω ὠδηγοῦσε τὸ ὑνὶ τὸ σιδερένιο, ποῦ ἦταν γυαλιστερὸ καὶ ἀπὸ κάτω κοφτερὸ τὸ ὑνὶ, βαθιὰ μπηγμένο στὴ γῆ, τὸ τραβοῦσαν μὲ δύναμη τὰ βόδια· κι αὐτὸ ἔσκιζε τὸ χῶμα τοῦ χωραφιοῦ καὶ ἄνοιγε ἀύλακιές.

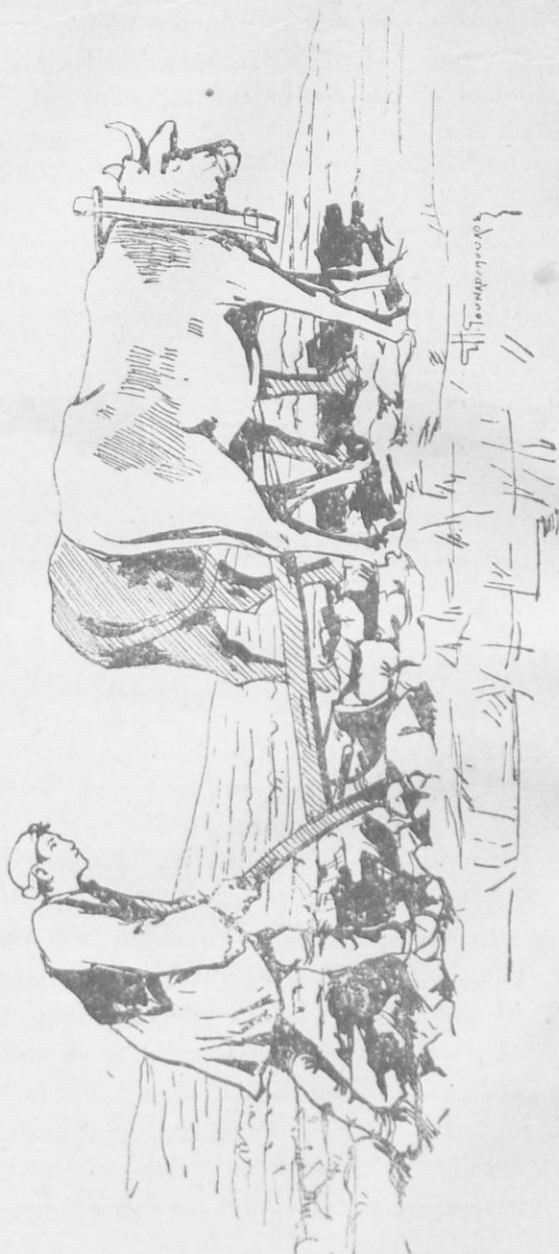
«Γιατί οἱ γεωργοὶ ὀργώνουν τὰ χωράφια;» ρώτησαν τὰ παιδιὰ.

— «Ἐτοιμάζουν τὴ γῆ γιὰ τὴ σπορά» εἶπε ὁ πατέρας. «Ἡ γῆ τὸ καλοκαίρι ἦταν ξερὴ καὶ σφιχτή, τώρα μὲ τὰ πρωτοβρόχια κάτι μαλάκωσε· καὶ ὁ γεωργὸς σκάβει τὸ χωράφι του μὲ τὸ ἀλέτρι».

— «Ὅπως ὁ περιβολάρης τὸ περιβόλι του μὲ τὸ τσαπί» εἶπε τὸ μεγαλύτερο παιδί.

— «Γιατί; Τί ὠφελεῖ αὐτὸ τὸ σκάψιμο;» εἶπε τὸ μικρότερο.

— «Τὸ χῶμα, ποῦ εἶναι ἀκόμη ξερὸ καὶ σφιχτό,

Ὁ γεωργὸς ἀπὸ πίσω ὠδηγοῦσε τὸ ὄνι.

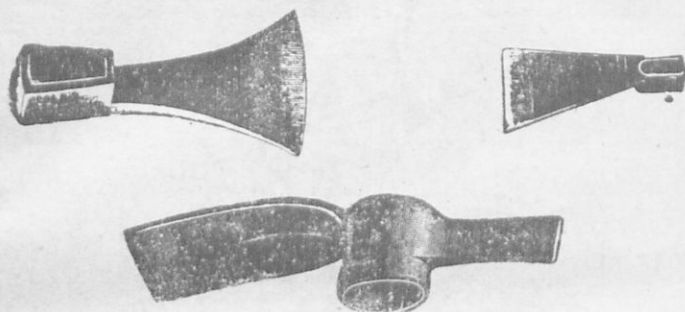

μὲ τὸ σκάψιμο κόβεται, χωρίζεται σὲ κομμάτια, τρίβεται ἔτσι ὁ σπόρος μπορεῖ νὰ παραχωθῆ. Ἐνῶ ἀλλιῶς θὰ ἔμενε ἀπάνω ἀπάνω καὶ δὲ θὰ*μποροῦσε νὰ πιάση ρίζες καὶ νὰ φυτρώσῃ.

Ὁ πατέρας καὶ τὰ παιδιὰ ἐξακολούθησαν τὸν περιπατό τους.

Παρέκει εἶδαν ἄλλους γεωργοὺς νὰ ρίχνουν στὰ χωράφια κοπριά.

« Γιατί τὸ κάνουν αὐτό; » ρώτησαν τὰ παιδιὰ.

Τοσπιά

— « Ὅπως οἱ ἄνθρωποι παίρνουν δυναμωτικά ὅταν εἶναι ἀδύνατοι, τὸ ἴδιο χρειάζεται καὶ ἡ γῆ τὸ δυναμωτικό της· τὸ λένε λίπασμα, δηλαδή κάτι πὺ παχαίνει. Τὸ λίπασμα δυναμώνει τὸ χῶμα καὶ τὸ κάνει πὺ καρπερό ».

Παραπέρα εἶδαν ἕναν ἄλλο γεωργὸ νὰ σπέρνῃ. Κρατοῦσε ἕνα σακούλι γεμάτο σιτάρι πῆγαινε ἀργὰ ἀργὰ ἀπὸ τὴ μιὰν ἄκρη τοῦ χωραφιοῦ στὴν ἄλλη, ἔπαιρνε μὲ τὴ χούφτα του σπόρους ἀπὸ τὸ σακούλι καὶ τοὺς σκόρπιζε στ' ὄργωμένο χῶμα.

Ἀπὸ πίσω του ἕνας βοηθός του, κρατώντας τὸ βολοκόπι, ἔσπαζε τοὺς μεγάλους βόλους σὲ μικρὰ κομμάτια καὶ σκέπαζε τὸ σπόρο μὲ τὸ χῶμα.

«Αὐτὸ τὸ κάνει» εἶπε ὁ πατέρας, «γιατὶ ἂν ἄφηναν ἀπάνω ἀπάνω ἔξοσκεπο τὸ σπόρο, θὰ ξεραίνονταν ἢ θὰ τὸν ἔτρωγαν τὰ πουλιά».

Ὑστερα τὰ βόδια ἔσυραν στὸ χωράφι πέρα ὡς πέρα ἓνα πλατὺ ξύλο μὲ καρφιά, τὴ σβάρνα, γιὰ νὰ πατηθῆ καλὰ τὸ χῶμα καὶ νὰ φυλαχτῆ ὁ σπόρος ἀπὸ τὸ κρύο τοῦ χειμῶνα.

2

Ἦρθε ἡ ἀνοιξη Ὁ κύριος Ἀργύρης βγήκε πάλι στὰ χωράφια μὲ τὰ δυὸ παιδιά του.

Τώρα δὲ φαινόταν πιά τὸ χῶμα τῶν χωραφιῶν. Ὅλα τὰ χωράφια ἦταν καταπράσινα· καὶ ὅταν φυσούσε ἕλαφρὸ ἀεράκι, ἡ πρασιναδάδα ἔγερνε πρὸς τὴ γῆ καὶ ὕστερα σηκωνόταν, καὶ αὐτὸ τὸ ἀνεβοκατέβασμα ἔμοιαζε μὲ τὸ κυμάτισμα τῆς θάλασσας.

Ὁ πατέρας στάθηκε σ' ἓνα χωράφι καὶ εἶπε:

«Παιδιά μου, θυμάστε τὸ μικρὸ ἐκεῖνο σπόρο τὸ σιτάρι, ποῦ ἐμπιστεύτηκε ὁ γεωργὸς στὴ γῆ τὸ φθινόπωρο; Ὁ Θεὸς τοῦ εἶχε βάλει μέσα του μιὰ δύναμη

Στάχυα σιταρίου.

νά φυτρώση, καὶ ἡ δύναμη αὐτὴ ξύπνησε, καὶ ὁ σπόρος ἔβγαλε ρίζες. Σὲ λίγο ἓνα μικρούτσικο βλασταράκι βγῆκε ἀπὸ τὴ γῆ. Στὴν ἀρχὴ ἦταν ψιλὸ σὰν κλωστή, μὰ ἡ γῆ μὲ τὴν ὑγρασία της καὶ ὁ ἥλιος μὲ τὶς ἀκτῖνες του τὸ μεγάλωσαν λίγο λίγο.

» Γιὰ προσέξετε πῶς εἶναι τὸ καθένα καὶ πῶς εἶναι τὰ φύλλα του ».

» Εἶναι κούφιο ἀπὸ μέσα καὶ τὸ λένε καλάμι ».

— « Καὶ τὰ φύλλα του εἶναι στενά, μακριὰ καὶ πολὺ μυτερά » εἶπε τὸ ἓνα παιδί.

— « Βλέπετε γύρω στὸ βλαστὸ δυὸ φυλλαράκια σὰ θήκη; Θὰ τ'ἀνοιξω καὶ προσέξετε τί θὰ δῆτε ».

Ὁ κύριος Ἀργύρης ἀνοιξε τὰ δυὸ φυλλαράκια, καὶ τὰ παιδιὰ εἶδαν ἓναν κόκκο καταπράσινο.

« Ζούλησέ τον μὲ τὸ δάχτυλό σου! » εἶπε στὸ μικρότερο παιδί.

— « Βγαίνει ἓνας χυμὸς ἄσπρος σὰ γάλα ».

— « Αὐτὸ τὸ μέρος τοῦ βλαστοῦ ποὺ ἔχει μέσα τοὺς κόκκους » εἶπε ὁ πατέρας, « εἶναι τὸ στάχυ ».

» Τώρα, τὰ στάχυα εἶναι πράσινα καὶ οἱ κόκκοι μαλακοί. Θὰ ξανάρθωμε πάλι καὶ θὰ δῆτε πῶς θὰ ἀλλάξουν ».

3

Ἦρθε ὁ Ἰούλιος καὶ ὁ κύριος Ἀργύρης βγῆκε πάλι περίπατο στὴν ἐξοχὴ μὲ τὰ δυὸ παιδιὰ του.

Τὰ καλάμια καὶ τὰ στάχυα τοῦ σιταριοῦ ἔλαμπαν χρυσοκίτρινα στὸν ἥλιο τοῦ καλοκαιριοῦ.

Τὰ χωράφια τώρα ἦταν γεμάτα ἀπὸ ἀνθρώπους καὶ φωνές. Ἐδῶ θεριστὲς καὶ παρέκει θεριστρες μὲ

Οι θεριστές και οι θεριστρες έμα θείσαν τα σπάγια...

ἄσπρο μαντίλι στὸ κεφάλι γιὰ νὰ μὴν τὶς ζαλίση ὁ ἥλιος, τρωγουδώντας κάπου κάπου, θέριζαν τὰ στάχυα μὲ τὰ δρεπάνια τους.

Ὁ κύριος Ἀργύρης πῆρε ἓνα στάχυ, ἄνοιξε μιὰ θήκη κι ἔδειξε στὰ παιδιά ἓναν κόκκο σιτάρι.

«Τώρα εἶναι κίτρινος καὶ ξερός!» εἶπε τὸ μεγαλύτερο παιδί.

Οἱ θεριστὲς καὶ οἱ θερίστρες ἅμα θέριζαν τὰ στάχυα, τὰ ἔδεναν δεμάτια, τὰ πηγαιναν στὸ ἀλώνι καὶ ἐκεῖ τὰ στοίβαζαν σὲ θημωνιές.

«Μιὰν ἄλλη μέρα» εἶπε ὁ κύριος Ἀργύρης, «θὰ πᾶμε σ' ἓνα ἀλώνι, γιὰ νὰ δῆτε πῶς ἀλωνίζουσι τὸ σιτάρι. Τὰ στάχυα τ' ἀπλώνουσι στ' ἀλώνια. Ὑστερα βόδια ἢ ἄλογα κάνουν τὸ γῦρο τοῦ ἀλωνιοῦ καὶ τὰ πατοῦν μὲ τὰ πόδια τους. Σέρνουν καὶ τὴ ροκάνα, ἓνα πλατὺ βαρὺ ξύλο, πού ἔχει ἀπὸ κάτω σκληρές, κοφτερές τσακμακόπετρες. Ἔτσι τρίβονται καλὰ τὰ στάχυα καὶ χωρίζονται τὰ σπειριὰ τοῦ σιταριοῦ ἀπὸ τ' ἄχερα».

» Σιτάρι ὅμως καὶ ἄχερα εἶναι ἀκόμη ἀνακατωμένα· γι' αὐτὸ ὁ γεωργὸς λιχνίζει τὸ σιτάρι. Μ' ἓνα ξύλινο φτυάρι ἢ δίκρανο τὸ τινάζει ψηλὰ στὸν ἀέρα. Τὸ ἄχερο σὰν ἐλαφρότερο πού εἶναι, τὸ παίρνει ὁ ἀέρας, καὶ οἱ κόκκοι πέφτουν κάτω καθαρισμένοι».

» Σήμερα, παιδιά μου, καὶ ὁ θερισμὸς καὶ τὸ ἀλώνισμα καὶ τὸ λίχνισμα στὰ μεγάλα κτήματα γίνονται μὲ μηχανές».

— «Γιατί;» εἶπε τὸ μικρότερο παιδί.

— «Γιατὶ γίνονται πολὺ γρηγορότερα καὶ πολὺ εὐκολώτερα».

— « Καὶ τὸ ἄχερο τὸ ἀφήνουν καὶ τὸ παίρνει ὁ ἄερας ; »

— « Κάθε ἄλλο· τὸ μαζεύουν οἱ γεωργοὶ καὶ τὸ πηγαίνουν στὸν ἀχερῶνα.

» Ἐκεῖ τὸ φυλάγουν, καὶ τὸ χειμῶνα τὸ δίνουν τροφή στὰ ζῶα. Σὲ πολλὰ μέρη οἱ χωρικοὶ γεμίζουν τὰ στρώματά τους μὲ ἄχερο » .

— « Μὲ τίς καλαμιῆς τῶν σταχυῶν κάνουν καὶ τὰ καλοκαιρινὰ καπέλα » εἶπε τὸ μεγαλύτερο παιδί.

— « Πλέκουν καὶ καλαθάκια καὶ ἄλλα πράγματα ἀκόμη. Ἄλλὰ περισσότερο ἀπὸ ὅλα μᾶς χρησιμεύει ὁ κόκκος τοῦ σιταριοῦ ».

— « Ἀλέθομε τὸ σιτάρι » καὶ ἔχομε τὸ ἀλεύρι, καὶ ἀπὸ τὸ ἀλεύρι γίνεται τὸ ψωμάκι » εἶπε τὸ μεγαλύτερο παιδί.

— « Ἐμένα μου ἄρέσουν οἱ γεωργικὲς ἐργασίες » εἶπε τὸ μικρότερο παιδί· « καὶ ἅμα μεγαλώσω, θὰ φροντίσω νὰ ἔχω μεγάλα χωράφια καὶ νὰ κάνω πολὺ σιτάρι ».

§ 36. Ἡ βροχούλα.

Τὰ χωράφια ξεραμένα
 περιμένουν τὰ καημένα
 τῆς βροχούλας τὸ νερό,
 γιὰ νὰ πιοῦν καὶ νὰ χορτάσουν
 καὶ οἱ γεωργοὶ νὰ πιάσουν
 τὴ δουλειὰ μὲ τὸν καιρό.

Πέφτει, πέφτει ἡ βροχούλα,
 τί χαρὰ καὶ τί δροσούλα !
 νά, μαλάκωσεν ἡ γῆ,

Τὸ ἀλέτρι, τὸ ζευγάρι,
ὁ καθέννας σας ἄς πάρη.
Μὴν ἀργεῖτε, γεωργοί.

Τί βαθιὰ τὸ χῶμα σκίζει
τὸ ἀλέτρι ποὺ γυαλίζει,
πόσα αὐλάκια στὴ σειρά !
Πάνω κάτω τὸ ζευγάρι,
ποιὸς κριθάρι, ποιὸς σιτάρι,
σπέρνει μὲ κρυφὴ χαρά.

Ἦρθ' ἢ ἀνοιξη. Τί χάρη !
Φουντωμένο τὸ κριθάρι,
τὸ σιτάρι μας χλωρό·
ἦρθε καὶ τὸ καλοκαίρι,
τὸ δρεπάνι σας στὸ χέρι,
γεωργοί, τὸ κοφτερό.

Ὅλα τὰ σπαρτὰ φτασμένα
πέφτουν, πέφτουν θερισμένα,
τί δεμάτια, τί πολλά !
Τί χαρά, τί πανηγύρι,
θὰ θερίση ὅπ' ἔχει σπείρει,
θὰ χαρῆ καὶ θὰ γελά.

Στὸ ἀλώνι, στὸ ἀλώνι
τὰ δεμάτια του ξαπλώνει
ὁ καθέννας μὲ χαρά,
καὶ γυρνοῦν, γυρνοῦν τὰ βόδια
καὶ ἀλωνίζουσι μὲ τὰ πόδια
τὰ σπαρτὰ ξερὰ ξερά.

ἄλωνίζου, ἄλωνίζου—
 φύσα ἄεροι—καὶ λιχνίζου
 ἢ δουλειὰ νὰ μὴ σταθῆ,
 ὁ καθένας γιὰ νὰ πάρῃ
 στὰ σακιά του τὸ σιτάρι
 καὶ στὸ σπίτι του ναρθῆ.

Τὰ σακιά στὸ σπίτι παίρνουν
 καὶ σιγὰ σιγὰ τὰ φέρουν
 στὸν καλὸ τὸ μυλωνά,
 καὶ ἀλεύρι τὸ σιτάρι
 ὅταν γίνῃ, νὰ τὸ πάρῃ
 ὁ καθένας δὲν ξεχνᾷ.

Καὶ ζυμώνει κάθε μέρα
 τὰ ψωμάκια ἢ μητέρα
 καὶ τὰ στέλνει στὸν ψωμά,
 καὶ ὁ ψωμάς καλὰ τὰ ψήνει,
 μὰ καὶ κάποτε τ' ἀφήνει,
 ὡς τὸ ποῦμε, καὶ ὠμά.

57. Σύννεφα καὶ βροχὴ

Ἡ Ἑλλη καὶ ὁ ἀδερφός της ὁ Φῶτος πῆγαν νὰ δοῦν
 τὴν γαϊδιὰ τους στὸ ἐξοχικὸ σπίτι της.

Τὸ πρωὶ ὁ καιρὸς ἦταν καλός. Λίγο λίγο ὁμοῦς ὁ οὐρα-
 νὸς ἄρχισε νὰ μαυρίζῃ καὶ ἔξαφνα ἄρχισε νὰ πέφτῃ θυ-
 νατὴ βροχὴ.

Τὰ παιδιὰ λίγο ἔλειψε νὰ κλάψουν. Πῆγαν νὰ τρέξουν,
 νὰ πηδῆσουν, νὰ παίξουν στὸ μεγάλο κῆπο τῆς γαϊδιᾶς, καὶ
 τῶρα ἡ βροχὴ χάλασε τὰ σχέδιά τους.

Ἡ γιαγιά κοίταζε νὰ τὰ παρηγορήσῃ· αὐτὰ ὅμως ἦταν ἀπαρηγόρητα, κι ἔβλεπαν λυπημένα ἀπὸ τὸ παράθυρο στὴν κῆπο.

« Τί ἐλσεινὴ βροχή ! » ἔλεγε ἡ Ἑλλη. « Γιατί βρέ-

χει ; Καὶ τί ὠφελεῖ τάχα ἡ βροχή στὸν κόσμο ; Για δές, Φῶτο, αὐτὰ τὰ λουλούδια. Εἶχα σκοπὸ νὰ τὰ κόψω, νὰ κάμω ἓνα μπουκέτο γιὰ τὴ μητέρα, καὶ αὐτὰ τὰ κακόμοιρα πνίγηκαν στὸ νερό ».

— « Κι ἐγὼ θαρρῶ » εἶπε ὁ Φῶτος, « πὼς πολὺ καλύτερα θὰ ἦταν νὰ μὴ βρέχη ποτέ. Ὅλα τὰ χαλᾶ ἡ βροχή· καὶ ἐμεῖς εἴμαστε σὰ φυλακισμένοι ἐδῶ μέσα.

Κακὴ βροχή ! »

— « Καλὰ μου παιδιά » εἶπε τότε ἡ γιαγιά, « δὲν κάνετε καλὰ νὰ θυμώνετε μὲ τὴ βροχή. Δὲν ξέρετε πὼς ἅμα δὲ βρέξῃ, οὔτε χόρτα καὶ λαχανικά θὰ φυτρώσουν, οὔτε λουλούδια θ' ἀνθήσουν, οὔτε ὀπωρικά θὰ γίνουν ; Ἡ γῆ θὰ γίνῃ ξερὴ σὰν πέτρα, καὶ τίποτα πιά δὲ θὰ μπορῆ νὰ βλαστήσῃ.

— « Αὐτὸ δὲν τὸ συλλογιστήκαμε » εἶπε ἡ Ἑλλη.

— « Ὅλα στὸν κόσμο αὐτό, παιδιά μου, ἔχουν τὸ σκοπὸ τους. Αὐτὴ ἡ βροχή ποὺ σὰς κάνει νὰ θυμώνετε, νὰ ξέρατε τί χαρὰ δίνει στοὺς γεωργοὺς καὶ τοὺς περιβολάρηδες, καὶ μὲ τί καρδιοχτύπι τὴν περιμένουν ! Γιατί

μέ τῇ βροχῇ θὰ γίνουιν γρηγορώτερα καὶ καλύτερα καὶ περισσότερα τὰ σπαρτά, τὰ λαχανικά καὶ ὅ,τι ἄλλο βγάζει ἡ γῆ».

— «'Απὸ τί γίνεται ἡ βροχῆ;» ρώτησε τὸ κορίτσι.

— «'Απὸ τὸν ἀχνὸ ποὺ βγάζουιν τὰ νερὰ τῆς γῆς. Εἶδατε, βέβαια, στὸ μαγειρεὶν νὰ βράζη νερὸ ἀπάνω στὴ φωτιά», εἶπε ἡ γιαγιά.

— «'Απὸ τὸ νερὸ βγαίνει ζεστὸς ἀχνός» εἶπε ἡ Ἑλλη.

— «Ναί, κι ἄμα βάλωμε τὸ χέρι μας ἀπάνω ἀπ' τὸν ἀχνό, βλέπομε σταλαματιῆς νερὸ ἀπάνω στὸ χέρι μας. Αὐτὲς οἱ σταλαματιῆς εἶναι τὸ νερὸ ποὺ βγήκε σὰν ἀχνός.

» Τὸ ἴδιο γίνεται καὶ στὸν κόσμον. Ἀπὸ τῆ θάλασσα, τὲς λίμνες καὶ τὰ ποτάμια, βγαίνουιν ἀχνοί. Φωτιά ποὺ ζεσταίνει τὰ νερὰ καὶ τὰ κάνει νὰ βγάζουιν ἀχνούς εἶναι ὁ ἥλιος.

» Πολλοὶ ἀχνοὶ ἀνεβαίνουιν ἀπὸ τῆ γῆ ψηλά στὸν οὐρανό. Τὰ μάτια μας δὲν τοὺς βλέπουιν. Μὰ εἰταν λείψῃ ἡ ζέστη τοῦ ἡλίου, οἱ ἀχνοὶ γίνουιναι πῦθ πυκνοί, γίνουιναι ὀμίχλη καὶ σύννεφα, καὶ τότε τοὺς βλέπομε. Ἡ ὀμίχλη δὲν ἀνεβαίνει πολὺ ψηλά, τὰ σύννεφα ὁμως ἀνεβαίνουιν».

Ἡ Ἑλλη καὶ ὁ Φῶτος ἀκουαὶν μὲ μεγάλη προσοχή.

«Τὰ σύννεφα ταξιδεύουιν ψηλά στὸν οὐρανὸ καὶ παίρ-
νουιν κάθε λογῆς σχῆμα. Κάποτε μᾶς φαίνουιναι σὰν παιδάκια ποὺ κάθουιναι, σὰ σκυλάκια ποὺ τρέχουιν, ἄλλοτε σὰ δένδρα μὲ κλαδιὰ καὶ ἄλλοτε σὰ θηρία μὲ ἀνοιγμένο στόμα. Κάποτε εἶναι πυκνὰ καὶ σκοτεινὰ καὶ ἔχουιν χρῶμα μολυβί· ἄλλες φορὲς πάλι εἶναι κάτασπρα σὰν τὸ χιόνι, καὶ φαίνουιναι ἐλαφρότερα καὶ ἀπὸ τὸ πῦθ ἐλαφρὸ πούπουλο.

»Όταν βγαίνει κι όταν βασιλεύη ο ήλιος, τὰ σύννεφα παίρνουν λογῆς λογῆς χρώματα, πολὺ ὁμορφα. Είναι μιὰ χαρὰ νὰ βλέπουμε τότε τὸν ὀρίζοντα. Ἡ πατρίδα μας ἢ Ἑλλάδα εἶναι φημισμένη γιὰ τὰ ήλιοδρασιλέματά της».

— «Καὶ μεῖς» εἶπαν τὰ παιδιά, «πολλές φορές εἶδαμε τὸν ήλιο νὰ βασιλεύη πίσω ἀπὸ τὰ βουνά. Τί ὁμορφα ποὺ εἶναι!».

— «Τὰ σύννεφα ἐκεῖ ψηλὰ ποὺ ταξιδεύουν» εἶπε ἡ γιαγιά, «μπορεῖ ν' ἀπαντήσουν κρῦο ἀέρα. Τότε γίνονται σταλαματιές ἀπὸ νερό· αὐτές ἀπὸ τὸ βάρος τους δὲν μποροῦν νὰ σταθοῦν ἐκεῖ ἀπάνω ψηλὰ καὶ πέφτουν τότε βρέχει».

Σ' αὐτὸ τὸ μεταξὺ ἡ βροχὴ σταμάτησε. Τὸ φῶς τοῦ ήλιου πέρασε μεσ' ἀπὸ τὰ σύννεφα, καὶ στὸν οὐρανὸ φάνηκε κόκκινο, πορτοκαλί, κίτρινο, πράσινο, γαλάζιο καὶ μενεξεδι τὸ οὐράνιο τόξο.

— «Ἑλλη!» φώναξε ὁ Φῶτος τὴν ἀδερφή του, ποὺ εἶχε φύγει ἀπὸ τὸ παράθυρο, «ἔλα νὰ δῆς τὴ δόξα».

— «Τί ὁμορφη! τί ὁμορφη! εἶπε αὐτὴ μὲ θαυμασμό.

— «Ναί, καλὰ μου παιδιά, εἶναι πολὺ ὠραία. Βλέπετε λοιπὸν πόσο ἀδικο εἶχατε νὰ μουρμουρίζετε; Βλέπετε τί μᾶς δίνει [ἡ βροχὴ; Για δέτε ὀλόγυρα. Τώρα ὁ κάμπος ἔγινε πιὸ δροσερὸς καὶ τὰ λουλούδια πιὸ ὁμορφα. Τὸ ἴδιο καὶ ὁ κήπος μας».

Σὲ λίγο ὁ οὐρανὸς καθάρισε. Ἡ γιαγιά καὶ τὰ ἐγγόνια κατέβηκαν στὸν κήπο. Τί ὁμορφα ποὺ φαίνονταν τὰ λουλούδια στὶς πρασιές καὶ πόσο γλυκὰ μοσκοβολοῦσαν! Τὰ παιδιά μάζεψαν ὠραία τριαντάφυλλα καὶ γαρίφαλα, ἔκαμν ἓνα δροσολοισμένο μπουκέτο καὶ τὸ πήγαν τὸ βράδυ στὴ μητέρα τους.

§ 38. Ἡ βροχή

Μὲς στὸν καθάριον οὐρανὸ
 γυρνοῦνε τ' ἀεράκια,
 μαζεύουν ὅπου βροῦν ἀχνό,
 τὸν κάνουν συννεφάκια.

Μὰ ἀχνὸς ὅπου συμμαζευτῆ
 εἶναι νερὸ ποὺ τρέχει,
 καὶ δὲν μπορεῖ νὰ κρατηθῆ,
 γιὰ τοῦτο βρέχει, βρέχει.

Στὴ γῆ ἡ βροχὴ κατρακυλᾷ,
 μαζεύεται στὸ ρυάκι·
 τὰ ρυάκια σμίγονται πολλὰ
 καὶ κάνουν ποταμάκι.

Μὰ τὸ ποτάμι ποὺ ἐνωθῆ
 μ' ἓνα ποτάμι ἄλλο,
 κάνει νερὸ πλατύ, βαθὺ
 καὶ ποταμὸ μεγάλο.

Κι ἔτσι τὸ ρέμα τὸ θολὸ
 οἱ ποταμοὶ κυλοῦνε,
 ὥσπου νὰ φτάσουν στὸ γιालό,
 στὴ θάλασσα νὰ μποῦνε.

Μὰ θάλασσα κι ὠκεανὸ
ὁ ἥλιος τὰ ζεσταίνει,
κάνει ἀπ' τὸ κῦμα τους ἀχνὸ
ποὺ στὰ ψηλὰ ἀνεβαίνει.

Καὶ κεῖ ψηλὰ ἀπὸ τὸ βουνὸ
κρύος βοριάς προβάλλει,
σύννεφο κάνει τὸν ἀχνὸ
καὶ βρέχει, βρέχει πάλι.

§ 59. Τὸ καλοκαίρι.

Ἦρθε τὸ καλοκαίρι μὲ τις μεγάλες ζέστες
Τὴν αὐγὴ αὐγὴ ὅλα εἶναι δροσερά· τὰ πουλιά κελη-
δοῦν, καὶ τὰ λουλούδια καὶ τὰ φύλλα τῶν δέντρων
ἔχουν ζῶηρὸ χροῶμα. Ὅσο ὅμως πλησιάζει τὸ μεσημέρι,
τόσο δυναμώνει ἡ ζέστη. Ὁ αἶρας καίει σὰ νὰ βγαίνει
ἀπὸ ἀναμμένο καμίνι.

Τὰ πουλιά τρυπώνουν κάτω ἀπὸ τοὺς θάμνους ἢ μέσα
στὶς πικνὲς φυλλωσιές καὶ σωπαίνουν. Μόνο τὰ τζιτζιλια
τραγουδοῦν ἀπάνω στὰ δέντρα.

Τὰ ζῶα ξαπλώνονται στὸν ἴσκιο σὰ ναρκωμένα.

Οἱ ἄνθρωποι ἀναπνέουν βαριά καὶ ἀπὸ τὸ μέτωπό
τους στάζει ἰδρωτὰς.

Κατὰ τὸ μεσημέρι οἱ δρόμοι μένουν ἔρημοι. Τὰ πα-
ράθυρα τῶν σπιτιῶν εἶναι κλειστά. Οἱ ἄνθρωποι μαζεύον-
ται σὲ κάποιο μέρος μὲ ἴσκιο γιὰ νὰ βροῦν λίγη δροσιά.
Οἱ κάμποι εἶναι κατάξεροι, καὶ τὸ χορτάρι τῶν λιβα-
διῶν γέρνει κατὰ τὴ γῆ κιτριλισμένο.

Μόνο στὰ δάση, κάτω ἀπὸ τὰ μεγάλα δέντρα μὲ τὰ

μεγάλα κλαδιὰ καὶ τὰ πυκνὰ πράσινα φύλλα, πού δὲν τὰ περνᾷ ὁ ἥλιος, ἀπλώνεται δροσερὸς Ἴσκιος.

Στοὺς κήπους καὶ στὰ χωράφια οἱ βυσσινιές, οἱ βερικοκιές, οἱ ροδακινιές καὶ οἱ συκιές εἶναι καταφορτωμένες μὲ τοὺς ὠραίους καρπούς τους.

Τώρα ὠριμάζουν καὶ τὰ γλυκόχυμα πεπόνια καὶ τὰ δροσερὰ καρπούζια, πράσινα ἀπέξω, κατακόκκινα ἀπὸ μέσα. Ἀπὸ τὰ καταπράσινα κλήματα τῶν ἀμπελιῶν κρέμονται τὰ σταφύλια, καὶ ἀρχίζουν σιγὰ γιγὰ νὰ κιτρινίζουν ἢ νὰ κοκκινίζουν.

Τώρα οἱ γεωργοὶ θερίζουν καὶ ἀλωνίζουν τὰ χρυσὰ στάχυα καὶ συνάζουν τὸ εὐλόγημένο σιτάρι.

Ὅσο γέρνει ἡ μέρα πρὸς τὸ βράδυ, τόσο λιγοστεύει ἡ ζέστη. Σιγὰ σιγὰ δροσιζεται πάλι ἡ γῆ. Τὰ πουλιά ξαναρχίζουν τὸ κελάηδημά τους

Στὴ δύση ὁ ἥλιος κατεβαίνει σὰν πυρωμένη σφαῖρα ἀργὰ ἀργὰ στὸν ὄριζοντα· χρωματίζει τὰ σύννεφα μὲ χίλια δυὸ χρώματα καὶ κρύβεται πίσω ἀπὸ τὰ βουνά.

Τὸ βράδυ μεγάλοι καὶ μικροὶ βγαίνουν περίπατο νὰ πάρουν δροσιά· πηγαίνουν στοὺς κήπους καὶ στὴν ἐξοχή, καὶ γυρίζουν μὲ λουλούδια καὶ μὲ ὀπωρικά.

Ὅσοι κατοικοῦν κοντὰ στὴ θάλασσα, κατεβαίνουν στὴν ἀκρογιαλιά, ἀναπνέουν τὸ θαλασσινὸ ἀέρα πού δίνει ζωή, καὶ λούζουν τὸ σῶμα τους στὰ δροσερὰ καὶ ὀλοκάθαρα νερὰ τῆς θάλασσας.

§ 60. Τὸ κελοκαίρι

Ἡρθεσ, ἦρθεσ καλοκαίρι,
καὶ ὁ Θεὸς πολλὰ

μὲ τὸ ἅγιό του χέρι
σκόρπισε καλά.

Στὶς μυρτιῆς κρουμμένα ἀηδόνια
τραγουδοῦν γλυκὰ
καὶ πετοῦν τὰ χελιδόνια
μ' ἔλαφρὰ φτερά.

Ὅμορφα ἄνθη στὸν ἀέρα
χύνουν μυρουδιά,
καὶ λουλούδια στὴ μητέρα
φέρνουν τὰ παιδιὰ.

§ 61. Γιάτί ἕνας γνωστικός βάτραχος
δὲν κατέθηκε σ' ἕνα πηγάδι

Πολλοὶ βάτραχοι ζοῦσαν μέσα σὲ μιὰ λίμνη.
Τὸ καλοκαίρι ὅμως ἀπὸ τὴν πολλή τὴ ζέστη ἡ λί-
μνη ξεράθηκε.

Οἱ βάτραχοι ἀναγκάστηκαν νὰ φύγουν ἀπὸ καὶ καὶ
νὰ ζητήσουν ἄλλοῦ κατοικία. Ἀποχαιρετίστηκαν λοιπὸν
συγγενεῖς καὶ φίλοι καὶ γείτονες, καὶ σκορπίστηκαν σὲ
διάφορα μέρη.

Δυὸ ἀχώριστοι φίλοι τράβηξαν σ' ἕνα μεγάλο λιβάδι.
Ἐκεῖ ἐλπίζαν νὰ βροῦν μέρος καλὸ γιὰ νὰ ζήσουν.

Στὸ δρόμο ποῦ πήγαιναν ἀπάντησαν ἕνα βαθὺ πη-
γάδι.

«Νὰ ὠραῖο μέρος γιὰ νὰ μείνωμε» εἶπε ὁ ἕνας.
«Εἶναι ὅπως τὸ θέλομε. Νερὸ ἤσυχο καὶ πολὺ, ποῦ δὲ
θὰ στερέψη ποτέ. Κανεῖς δὲ θὰ ἔρθῃ νὰ μᾶς πειράξῃ· ἐδῶ

θα ζήσωμε ευτυχισμένοι. "Ελα νὰ κατέβωμε, μὴ χάνωμε καιρὸ».

Καὶ ἦταν ἕτοιμος νὰ πηδήσῃ στὸ πηγάδι.

Ὁ ἄλλος τὸν κράτησε βιαστικὰ ἀπὸ τὸ πόδι καὶ τοῦ λέει :

«Στάσου, ἀδερφέ, τί κάνεις; Μ' ἔνα πηδῆμα, ἀλήθεια, μπορούμε νὰ κατέβωμε ἴκ' αὐτὸν πρὶν ὅμως τὸ κάμωμε αὐτὸ τὸ πηδῆμα, πρέπει νὰ συλλογιστοῦμε πῶς θὰ ἀνέβωμε, ἂν τύχῃ καὶ ξεραθῇ αὐτὸ τὸ βαθὺ πηγάδι».

Ὁ πρῶτος βάτραχος στάθηκε, συλλογίστηκε λίγο καὶ εἶπε :

«Σωστὰ μιλάς, ἀδερφέ. Ἐγὼ μίλησα σὰν ἀσυλλόγιστος καὶ σὺ σὰ γνωστικός».

Καὶ τράβηξαν τὸ δρόμο τους.

Ὅ,τι κάνεις καὶ ὅ,τι πῆς, τὰ στερνὰ νὰ στοχαστῆς.

§ 62. "Ένας γνωστικός πετεινός και
μια πονηρή άλεπού

"Ένας γέρος πετεινός στεκόταν άπάνω στη στέγη
μιας αποθήκης.

Σε λίγο έρχεται τρέχοντας μια άλεπού και φωνάζει :
«Πετεινέ, καλέ μου πετεινέ, σου φέρνω μια είδηση που θα
σε κάμην να πετάξης από τη χαρά σου. Παύει ο πόλεμος

των ζώων, γιατί κουράστηκαν να πολεμούν μεταξύ τους.

» Στο βασίλειό μας θα είναι άπ' δώ και πέρα ήσυχία
και ειρήνη. Αυτή την είδηση μου είπαν να σου φέρω δλα
τά ζώα. "Ω φίλε μου, καλέ μου φίλε, έλα άμέσως κάτω
να σε άγκαλιάσω· είμαι τρελή από τη χαρά μου».

"Ενώ έλεγε αυτά ή άλεπού, ο πετεινός κοίταζε δλό-
γυρα.

« Τί βλέπεις έτσι τριγύρω ; » ρώτησε ή άλεπού.

— « Τους δυο πιστους φίλους μου, τδ Ζαγάρι και τδ
Μοϋργο, που έρχονται να μου κάμουν επίσκεψη».

"Η άλεπού έκαμε άμέσως να φύγη.

« Γιατί φεύγεις, καλή μου άλεπού; τί φοβάσαι; Δέν τελείωσε πιά ό πόλεμος τών ζώων μεταξύ τους; »

— « Ναι » άποκρίθηκε ή άλεπού από μακριά· « δέν ξέρω όμως καλά άν τήν είδηση τήν έχουν μάθει και οι σκύλοι ».

Δυστυχία σ' όποιον πάθη
κι άπ' τό πάθημα δέ μάθη.

Τών πρώτων τά παθήματα τών δεύτερων γεφύρι.

§ 63. — Ἡ άλεπού καλόγρια

Σά δέν είχε τί να φάη
μιά άλεπού πονηρεμένη
άποφάσισε να πάη
και καλόγρια να γένη.

Τρεϊς κοκόροι, που δέν έχουν
στο κεφάλι λίγη γνώση,
τήν πιστεύουνε και τρέχουν
τήν εύχή της να τους δώση.

Μπαίνουν μέσα στο κελί της·
τους ξομολογᾷ εκείνη
και κουνᾷ τήν κεφαλή της
και συχώρεση τους δίνει·

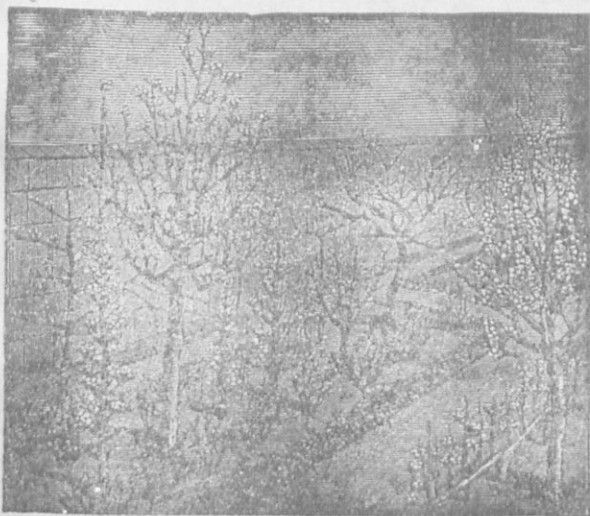
και χωρίς να χάση ώρα,
καθώς ήταν πεινασμένη,
τους άρπάξει, κι είναι τώρα
και οι τρεϊς συχωρεμένοι.

Καὶ ἡ ἀλεποὺ τοὺς κλαίει,
 τοὺς μοιρολογᾷ καὶ λέει :
 « ἔτσι τὴν παθαίνουν ὅσοι
 ἔχουνε κοκόρου γνώση ! »

§ 64 — Τὸ περιβόλι.

II

Στὰ χωριά σχεδὸν κάθε σπίτι ἔχει καὶ τὸ περιβόλι
 του. Στὴν πόλη ὅμως τὰ περισσότερα σπίτια δὲν ἔχουν.
 Κάθε περιβόλι ἔχει ὀλόγυρα τοῖχο ἀπὸ πλίθες ἢ κάγ-

Περιβόλι μὲ δένδρα ἀνθισμένα.

κελα ξύλινα ἢ σιδερένια, ἢ φράχτη ἀπὸ ἀγκαθωτοὺς
 θάμνους. Ἔτσι δὲν μποροῦν τὰ ζῶα καὶ οἱ κακοὶ ἄν-
 θρωποι νὰ μπαίνουν μέσα καὶ νὰ κάνουν ζημιές.

Τὸ περιβόλι ἔχει δρομάκια· ἀνάμεσα σ' αὐτὰ εἶναι τὰ

χωρίσματα πού τὰ λένε πρασιές ἢ βραγιές. Ἐκεῖ φυτεύουν οἱ περιβολάρηδες λουλούδια, χορταρικά καὶ λαχανικά. Στὰ περιβόλια μποροῦμε νὰ φυτέψουμε καὶ δέντρα.

Δὲν πρέπει ὅμως νὰ φυτεύουμε στὸ ἴδιο μέρος καὶ λουλούδια καὶ δέντρα. Τὰ λουλούδια χρειάζονται καὶ ἥλιο καὶ ἀέρα, ἐνῶ τὰ δέντρα ἐμποδίζουν καὶ τὸν ἀέρα καὶ τὸν ἥλιο.

Γι' αὐτὸ τὰ δέντρα πρέπει νὰ τὰ φυτεύουμε στὶς γωνιές καὶ στὶς ἄκρες τοῦ περιβολιοῦ.

Τὰ λαχανικά τὰ φυτεύουμε σὲ ξεχωριστὸ μέρος, στὸ λαχανόκηπο.

•••

Οἱ ἐργασίες στὸ περιβόλι εἶναι εὐχάριστες καὶ ὠφελοῦν καὶ στὴν ὑγεία. Ὁ περιβολάρης ἀναπνέει καθαρὸ ἀέρα, καὶ μὲ τὴ δουλειὰ δυναμώνει τὸ σῶμα του.

Σκάβει μὲ τὸ τσαπί καὶ μὲ τὴν ἀξίνα, ἀνοίγει λάκκους καὶ ἀυλάκια.

κηπουρικὸ ψαλίδι

κηπουρικὰ πριονάκια

φτυάρι

Μὲ τὸ χτένι στρώνει τὸ γῶμα πού ἔσκαψε.

Μὲ τὸ σκαλιστήρι σκαλίζει στὶς πρασιές τὸ γῶμα ἀνάμεσα στὰ λουλούδια.

Μὲ τὸ πιρῶνι ἀνασκαλεύει τὴν κοπριά.

Συχνὰ ὅμως φυτρώνουν καὶ ἀγριόχορτα ἀνάμεσα στὰ λουλούδια καὶ στ' ἄλλα φυτά. Αὐτὰ δὲν ἀφήνουν τὰ λουλούδια νὰ προκόψουν, γιὰ τοῦτο θέλουν ξεριζώμα. Τὰ δέντρα ἔχουν καὶ ξερόκλαδα ποὺ δὲ χρειάζονται καὶ ποὺ δὲν τ' ἀφήνουν νὰ μεγαλώσουν. Ὁ περιβολάρης μὲ τὸ ψαλίδι ἢ μὲ τὸ πριονάκι τὰ κλαδεύει.

Τὰ τρυφερὰ δεντράκια τὰ στυλώνει δένοντάς τα σὲ ἓναν ἴσιο μακρὸ στῦλο, καὶ ἔτσι τοὺς κάνει δυὸ καλὰ: μεγαλώνουν ἴσια καὶ δὲν τὰ σπάζει ὁ δυνατὸς ἀέρας.

Ὅταν ἔρχεται τὸ ποτιστικὸ νερὸ καὶ τρέχει στὰ

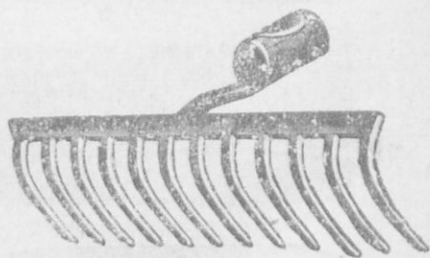
πιρῶνι γιὰ τὸ σκάλισμα τῆς κοπριάς

αὐλάκια, ὁ περιβολάρης τὸ πάει πρῶτα στὶς πρασιὲς τῶν λουλουδιῶν, ὕστερα στὰ λαχανικά καὶ τελευταῖα στὰ δέντρα.

Γιὰ νὰ ποτίζονται καλὰ τὰ δέντρα, ἀνοίγει γύρω στὸν κορμὸ τους, κάτω πρὸς τὴ ρίζα, ἓνα λάκκο, καὶ κεῖ μέσα μαζεύεται τὸ νερὸ.

σκαλιστήρι

χτένι

Κάποτε τὸ περιβόλι ἔχει μαγγανοπήγαδο, ποὺ ἀνεβαίνει τὸ νερὸ. Τὸ μαγγάνι τὸ γυρίζει ἓνα ἄλογο μὲ μάτιασκεπασμένα γιὰ νὰ μὴ ζαλίζεται· τὸ νερὸ τρέχει

σὲ μιὰ δεξαμενὴ, καὶ ὅταν εἶναι ὥρα γιὰ πότισμα, τὸ ἀφήνουν καὶ τρέχει στ' αὐλάκια, στίς βραγιές καὶ στοὺς λάκκους τῶν δέντρων.

Τὸ πότισμα τῶν λουλουδιῶν γίνεται καὶ μὲ τὸ ποτιστήρι. Τὰ λουλούδια θέλουν πότισμα τὴν αὐγὴ πρὶν βγῆ ὁ ἥλιος, ἢ τὸ βράδυ κατὰ τὸ ἡλιοβασίλεμα. Τὸ πότισμα τὸ μεσημέρι κάνει κακὸ στὰ φυτὰ.

Ὁ περιβολάρης καθαρίζει τὸ περιβόλι ἀπὸ τὶς κάμπιες, τὰ σκουλήκια καὶ ἴτ' ἄλλα μικρὰ ζῶα πού τρῶνε τοὺς σπόρους, τὰ φύλλα καὶ τὰ λουλούδια καὶ φέρνουν μεγάλη καταστροφὴ στὸ περιβόλι.

Σ' αὐτὸ πολὺ βοηθοῦν τὸν περιβολάρη καὶ ὅσα πουλιὰ τρῶνε τὰ ἔντομα.

Τὰ περιβόλια μᾶς εἶναι πολὺ χρήσιμα.

Χαιρόμαστε τὰ ὄμορφα λουλούδια μὲ τὰ χίλια χρώματά τους, καὶ μυρίζομε τὴ γλυκιά τους μυρουδιά.

Τὰ ὄσπρια, τὰ λαχανικὰ καὶ τὰ χορταρικὰ πού γίνονται στὰ περιβόλια εἶναι τροφὴ νόστιμη καὶ καλή.

Τὰ καρποφόρα δέντρα μᾶς δίνουν τοὺς καλόχυμους καρπούς τους. Ἡ μουριά μᾶς δίνει καὶ τὰ φύλλα της, γιὰ νὰ τρέφονται τὰ σκουλήκια πού κάνουν τὸ μετάξι, ἢ καρυδιά καὶ ἢ βελανιδιά ὠραῖο ξύλο γιὰ ἔπιπλα. Τὸ ξύλο τοῦ κυπαρισσιοῦ μοσκοβολᾷ, καὶ ἀπὸ τὸν κορμὸ του, πού εἶναι ὀλοῖσιος, γίνονται τὰ κατάρτια τῶν καραβιῶν.

Ἀπὸ μερικὰ φυτὰ, σὰν τὸ χαμομήλι καὶ τὴ μολόχα, παίρνομε τὰ λουλούδια τους καὶ τὰ ἔχομε γιὰ γιαιτρικά.

Τὰ δέντρα καὶ τὰ λουλούδια τῶν περιβολιῶν κάνουν πῶ καθαρὸ τὸν ἀέρα πού ἀναπνέομε. Γιὰ τοῦτο σὲ κάθε πόλη εἶναι περιβόλια μὲ ὠραῖες πρασιές, γεμάτες λουλούδια καὶ πολλὰ δέντρα

Εὐτυχησμένα εἶναι τὰ σπίτια ποὺ ἔχουν τὸ περιβολάκι τους. Μέσα ἐκεῖ παίζουν τὰ παιδιά. Οἱ πεταλοῦδες πετοῦν ἀπὸ λουλούδι σὲ λουλούδι. Ἐκεῖ ξεκουράζεται ὁ πατέρας ὕστερα ἀπὸ τὴ δουλειὰ τῆς ἡμέρας. Ἐκεῖ μαζεύεται ὅλη ἡ οἰκογένεια: ἡ μητέρα μὲ τὸ ἐργόχειρο, ἡ ἀδερφή μὲ τὸ βιβλίο. Οἱ γονεῖς μιλοῦν μὲ τὰ παιδιά τους, τὰ ρωτοῦν γιὰ τὰ μαθήματά τους, ἐνῶ τὸ δροσερὸ ἀεράκι φυσᾷ ἀνάμεσα στὰ φύλλα καὶ τὰ πουλιὰ κελαηδοῦν μελωδικὰ χωρὶς νὰ φαίνονται.

§ 69. Τί καλὸ εἶδαν τρία καθαρὰ παιδιά

Ἐνας πονετικὸς πλούσιος τὸ εἶχε μεγάλη χαρὰ νὰ κἀνὴ καλοσύνες σὲ φτωχοὺς καὶ δυστυχημένους.

Μιὰ μέρα θέλησε νὰ διαλέξῃ τρία φτωχὰ παιδιά καὶ νὰ φροντίσῃ γιὰ τὴν ἀνατροφή καὶ γιὰ τὴν πρόοδό τους.

Πῆγε λοιπὸν στὸ δημοτικὸ σχολεῖο μιᾶς φτωχῆς συνοικίας καὶ εἶπε τὸ σκοπὸ του στὸ δάσκαλο.

Ὁ δάσκαλος εὐχαριστήθηκε πολὺ καὶ εἶπε ἀμέσως στὰ παιδιά νὰ περάσουν ἕνα ἕνα στὴ σειρά ἐμπρὸς ἀπὸ τὸν ξένο. Ὁ ξένος, ἀφοῦ κοίταξε μὲ προσοχὴ τὸ κάθε παιδί, διάλεξε τρία.

«Αὐτὰ τὰ τρία ποὺ διάλεξα» εἶπε στὸ δάσκαλο, «εἶναι τὰ πιὸ καθαρὰ καὶ στὸ σῶμα τους καὶ στὰ φορέματά τους· χωρὶς ἄλλο θὰ εἶναι καλὰ καὶ σὲ ἄλλα».

— «Ναί» εἶπε ὁ δάσκαλος· «αὐτὰ τὰ τρία φτωχὰ παιδιά εἶναι τὰ καλύτερα στὸ σχολεῖο· τὰ πιὸ προκομμένα, τὰ πιὸ φρόνιμα καὶ τὰ πιὸ γερά».

— «Γιατί εἶναι καὶ τὰ πιὸ καθαρὰ. Ἡ πάστρα μᾶς φυλάγει ἀπὸ πολλὰς ἀρρώστιας» εἶπε ὁ ξένος.

Τὰ τρία καθαρὰ παιδιὰ φάνηκαν ὡς τὸ τέλος προνομίμενα καὶ φιλότιμα. Εἶχαν καὶ τὴν ψυχὴν τους καθαρήν ὡς τὸ σῶμα τους καὶ τὰ φορέματά τους. Καὶ μὲ τὴν προκοπὴν καὶ τὴν ἐργασία τους ἔγιναν καλοὶ ἄνθρωποι, εὐτύχησαν, καὶ μαζί τους εὐτύχησαν καὶ οἱ φτωχοὶ οἰκογένειές τους.

§ 70. Τί συμβουλή ἔδωσε τὸ στομάχι σ' ἓνα λαίμαργο

Ἐνας φαγάς τὰ εἶχε πάντα μὲ τὸ στομάχι του καὶ ἔλεγε :

« Ἐσύ, στομάχι, εἶσαι ἡ αἰτία τῆς δυστυχίας μου. Γιὰ σένα ὑποφέρω, γιὰ σένα δὲν μπορῶ νὰ κλείσω μάτι τῆ νύχτα, γιὰ σένα πίνω τόσα πικρὰ γιαιτρικά... »

— « Ὁραῖα τὰ λές, κὺρ λαίμαργε » ἀποκρίθηκε τὸ στομάχι: « τὰ παράπονα ποὺ ἔχω ἐγὼ γιὰ σένα, τὰ λές ἐσύ γιὰ μένα ! Τοὺς πόνους, πρὶν τοὺς νιώσης ἐσύ, τοὺς νιώθω ἐγώ. Καὶ ποιὸς φταίει, παρακαλῶ ; ἐγὼ ποὺ κάθουμαι ἤσυχα ἢ ἐσύ ποὺ μὲ παραφορτῶνεις, κάθε τόσο καὶ μὲ βασανίζεις μὲ τὴν λαίμαργία σου ; »

Ὁ λαίμαργος συλλογίστηκε καὶ ἐβρῆκε πῶς τὸ στομάχι: μιλοῦσε σωστά. Τοῦ λέει λοιπὸν ἤσυχα ἤσυχα :

« Ἐχεις δίκιο, στομάχι, ἐγὼ φταίω. Ἐγὼ βασανίζω καὶ σένα καὶ τὸν ἑαυτὸ μου. Τί συμβουλή λοιπὸν μοῦ δίνεις, γιὰ νὰ γλιτώσωμε καὶ οἱ δυὸ ἀπὸ τὰ βασανά μας ; »

— « Θέλεις νὰ σοῦ πῶ τί νὰ κάμης ; » εἶπε τὸ στομάχι. « Ἄκουσε. Ἐνα: μακριὰ ἀπὸ τὴν πολυφαγία ! Δύο: μὴν τρῶς δυσκολοχώνευτα φαγητά. Τρία: μὴν καταπίνεις λαίμαργα τὴν τροφήν, πρὶν τὴν μασήσης καλὰ καλὰ. Τέσσερα: νὰ τρῶς μόνο ὅταν πεινάς καὶ ὄχι κάθε στιγμῆ. Πέντε: νὰ εἶσαι ταχτικὸς στὴν ὥρα τοῦ

φαγητοῦ σου. Ἔξι: Νὰ κάνης περίπατο καὶ γυμναστική».

— « Πολλὰ καὶ δύσκολα πράματα ζητᾶς, στομάχι μου » εἶπε μὲ στεναγμὸ ὁ λαίμαργος.

— « Μπά! πολὺ εὐκόλα μάλιστα. Μπορεῖ νὰ σοῦ φαίνωνται τώρα δύσκολα γιὰτὶ κακοσυνήθισες ἀπὸ καιρὸ· γιὰ δοκίμασε νὰ δῆς· βάλε τὰ δυνατὰ σου ».

— « Θὰ δοκιμάσω, στομάχι μου, τί νὰ κάμω; »

— « Καὶ γρήγορα, πολὺ γρήγορα, κὺρ λαίμαργε· γιὰτὶ ἂν δὲν ἀλλάξης ἀμέσως ζωὴ, εἴμαστε καὶ οἱ δύο μας χαμένοι ».

Ὁ λαίμαργος φύλαξε πιστὰ καὶ τὶς ἔξι παραγγελίες ποῦ τοῦ ἔδωσε τὸ στομάχι, καὶ ἔζησαν καὶ οἱ δύο πολλὰ χρόνια γεροὶ καὶ χωρὶς παράπονα.

§ 71. Τί παθαίνει ὁ Χρῖστος, ποῦ ἔφαγε ἄγουρα καὶ σάπια ὀπωρικὰ.

Ὁ Χρῖστος ἀγαπᾶ πολὺ τὰ ὀπωρικά. Ὁ πατέρας του πολλὰς φορὰς τὸν ἐσυμβούλεψε:

« Παιδί μου, μὴν τρῶς ὀπωρικὰ ἄπλυτα καὶ λερωμένα· μὴν τρῶς μήτε ἄγουρα, μήτε σάπια. Φέρνουν πόνους στὸ στομάχι καὶ ἄλλες ἀρρώστιες ».

Ὁ Χρῖστος ὁμοίως ἦταν λαίμαργος.

Μιὰ μέρα ποῦ ἔμεινε μόνος στὸ περιβόλι τοῦ σπιτιοῦ τους, ἀνέβηκε σὲ μιὰ ροδακινιά καὶ ἔφαγε ἄγουρα ροδάκινα. Βρῆκε καὶ δύο σάπια πεσμένα κάτω στὸ χῶμα, καὶ τὰ ἔφαγε καὶ αὐτά.

Τὸ βράδυ δὲν εἶχε ὄρεξη· ἔπεσε στὸ κρεβάτι· ἐνιωθε δυνατὸ πόνον στὸ στομάχι. Εἶχε ζάλη μεγάλη· τὸν ἐπίασε πυρετός. Ὁ πατέρας του προσκάλεσε τὸ γιὰτρό. Ὁ γιὰτρός κοίταξε τὴ γλῶσσα τοῦ ἀρρώστου, ἐξέτασε καὶ τὸ σφυγμὸ του· ἔμεινε συλλογισμένος. Ζήτησε χαρτί, ἔ-

γραψε μιὰ συνταγή, καὶ εἶπε νὰ τὴν πᾶνε ἀμέσως στὸ φαρμακεῖο.

Ὁ πατέρας τοῦ Χριστοῦ ἀνησύχησε πολὺ. Ὁ γιατρός ἐρχόταν συχνά. Μιὰ νύχτα ὁ πυρετὸς ἔγινε πρὸς δυνατός. Ὁ γιατρός φοβήθηκε γιὰ τὴ ζωὴ τοῦ Χριστοῦ.

Γιὰ καλὴ του τύχη ἀπὸ τὸ ἄλλο πρῶτὶ γύρισε στὸ καλύτερο. Μὲ τὴ φροντίδα τοῦ καλοῦ γιατροῦ καὶ μὲ τὴν περιποίηση τῶν δικῶν του, ποὺ δὲν ἔλειψαν μέρα καὶ νύχτα ἀπὸ τὸ κρεβάτι του, ὁ Χριστὸς γλίτωσε.

Εἶναι χλομὸς ἀκόμη· τοῦ δίνουν λίγο ζουμί. Κάθεται στὸ παράθυρο, βλέπει τ' ἄλλα παιδιὰ ποὺ παίζουν στὴν πλατεία καὶ ἀκούει τὶς χαρούμενες φωνές τους.

Συλλογίζεται τοὺς πόνους ποὺ ὑπόφερε, τὰ πικρὰ γιατρικὰ ποὺ ἤπιε, τὴ φοβερὴ ἀνησυχία τῶν δικῶν του, τὸ κλεισιμὸ του στὸ σπίτι τόσον καιρὸ χωρὶς περίπατο, χωρὶς παιγνίδια. Θυμᾶται πὼς ὅλα αὐτὰ τὰ ἔπαθε ἀπὸ τ' ἄγουρα καὶ σάπια ὀπωρικὰ καὶ λέει:

« Ἡ λαιμαργία εἶναι ἡ πρὸς μεγάλη ἀνοησία τοῦ κόσμου! »

§ 72. Πόσο ἀξίζει ἡ υγεία

« Εἶμαι πολὺ ἄτυχος » ἔλεγε ἓνας νέος σ' ἓνα γέρο.

» Ἄλλοι νέοι στὴν ἡλικία μου ἔχουν ἀμπέλια καὶ χωράφια, κάνουν δουλειές καὶ κερδίζουν· καὶ μόνο ἐγὼ εἶμαι ἄτυχος. Τίποτα δὲν ἔχω, γιὰ τὴν τίποτα δὲ μοῦ ἔφησε ὁ πατέρας μου ».

— « Ἀλήθεια εἶσαι τόσο φτωχὸς ὅσο λές; » ἀποκρίθηκε ὁ γέρος. « Ἐσὺ εἶσαι νέος καὶ γερός ».

Ὁ νέος κούνησε λυπητερὰ τὸ κεφάλι του, σὰ νὰ ἤθελε νὰ πῆ: « καὶ τί τὸ ὄφελος ἂν εἶμαι νέος καὶ γερός; »

Τότε ὁ γέρος λέει :

« Τί λές ; δέχεσαι νά σοῦ κόψω τὸ χέρι σου καὶ νά σοῦ δώσω χίλιες δραχμές ; »

— « Ἄ, μπά, μπά ! » ἀποκρίθηκε ὁ νέος καὶ τραβήχτηκε πίσω· « καὶ δέκα χιλιάδες νά μοῦ δώσης δὲ δέχομαι ».

— « Καὶ πόσα θὰ ἤθελες γιὰ τὰ μάτια σου, ποῦ βλέπουν τόσο καλά ; πόσα γιὰ τ' αὐτιά σου, ποῦ ἀκοῦν τόσο καθαρά ; πόσα γιὰ τὰ γερά πόδια σου, ποῦ τρέχουν τόσο γρήγορα ; Πόσα θὰ ἤθελες γιὰ τὸ ροδοκόκκινο χρῶμα τοῦ προσώπου σου ; πόσα γιὰ τὴ δύναμη τοῦ κορμιοῦ σου ; πόσα γιὰ τὴ νιότη σου καὶ γιὰ τὴν υἰγια σου ; Θὰ τὰ ἔδινες ὅλα αὐτά, ἂν σοῦ ἔδιναν πολλές χιλιάδες ; »

— « Ὅχι, δὲ θὰ τὰ ἔδινα » εἶπε ὁ νέος, ἀφοῦ συλλογίστηκε λίγο.

— « Εἶδες λοιπόν ; Ὁ Θεὸς σοῦ ἔδωσε τέτοια πλοῦτη, καὶ σὺ παραπονιέσαι. Μὲ αὐτά ποῦ ἔχεις θάλε τὰ δυνατά σου, δούλεψε μὲ τὴν καρδιά σου, δεῖξε θέληση καὶ ὑπομονή, καὶ μπορεῖς νά κερδίσης χιλιάδες ».

§ 73. Ἡρωινὸς περίπατος

I

« Αὔριο θὰ ξυπνήσωμε πολὺ πρῶι καὶ θὰ πᾶμε νά δοῦμε ἀπὸ τὴν κορυφή τοῦ βουνοῦ τὸν ἥλιο ποῦ βγαίνει » εἶπε ὁ κύριος Στάμος στὸν ἀνεψιὸ καὶ τίς δυὸ ἀνεψιές του.

Τὰ τρία παιδιὰ ξύπνησαν πρὶν ξημερώσει, καὶ ἦταν ἔτοιμα ὅταν τὰ ζήτησε ὁ θεῖος τους.

Ὁ θεῖος καὶ τὰ τρία ἀνίψια πέρασαν πρῶτα ἀπὸ ἓναν ἀνθοστολισμένον κάμπο καὶ ὕστερα ἀνέβηκαν ἓνα καταπράσινο φήλωμα.

Ὅταν ἔφτασαν στήν κορφή, ἔμπρός τους φάνηκε ἡ θάλασσα, πλατιά καί μεγάλη.

« Ἐκεῖ στὸν ὀρίζοντα προσέχετε, παιδιά μου, ἐκεῖ ποῦ ὁ οὐρανὸς φαίνεται σὰ ν' ἀκουμπᾶ στὴ γῆ ».

Λίγο λίγο τὸ μέρος αὐτὸ ἄρχισε νὰ παίρνη τριανταφυλλί χρώμα. Ἐξαφνα πρόβαλε ὁ δίσκος τοῦ ἡλίου, ὑψώθηκε σιγὰ σιγὰ, καί ἡ θάλασσα ἔλαμψε.

« Τί ὠραία, τί ὠραία! » φώναζαν τὰ παιδιά μὲ θαυμασμό.

— « Ἄν δὲν εἶχαμε σηκωθῆ νωρὶς καί δὲν κάναμε αὐτὸν τὸν πρωινὸ περίπατο, δὲ θὰ βλέπαμε τὴν ἀνατολὴ τοῦ ἡλίου.

« Γιὰ δῆτε· ἡ καταχνιά ποῦ σκέπαζε τὸν κάμπο ἀνεβαίνει ψηλὰ καί λίγο λίγο σκορπίζεται. Τὰ πουλιά βγαίνουν ἀπὸ τίς φωλιές τους καί φτερουγίζουν μὲ χαρὰ ἀπὸ θάμνο σὲ θάμνο.

« Μὲ τὴν ἀνατολὴ τοῦ ἡλίου ξαναρχίζει ἡ ζωὴ καί ἡ δουλειά. Νά, ἐκεῖ κάτω οἱ βοσκοί· πηγαίνουν τὰ κοπάδια τους στὸ λιβάδι. Νά, καί οἱ γεωργοί, ποῦ ξεκίνησαν μὲ τὰ ἐργαλεῖα τους γιὰ τὰ χωράφια. Γιὰ δῆτε: καπνὸς ἀνεβαίνει ἀπὸ τοὺς καπνοδόχους τῶν σπιτιῶν. Τὰ λουλούδια ποῦ εἶχαν κλειστά τὰ μπουμπούκια τους, σὰ μάτια ποῦ κοιμῶνται, ξύπνησαν κι αὐτά, καί στολίζονται μὲ τὰ ὠραία τους χρώματα καί σκορπίζουν τὴν εὐωδιά τους ».

Τὰ παιδιά ἦταν ζωηρά· ἔτρεχαν ἐδῶ καί κεῖ, καί μάζευαν ἀγριολούλουδα, βρεγμένα ἀκόμη ἀπὸ τὴν πρωινή δροσιά.

Μὲ ἀπορία ὅμως ἔβλεπαν πὼς καί ὁ θεὸς τους, ποῦ ἦταν ἐξήντα χρονῶν, πηδοῦσε εὐκολὰ τοὺς λάκκους καί ἀνέβαινε ἑλαφρὰ τὰ ψηλῶματα.

«Θεῖε» εἶπε ἡ μικρότερη ἀνεψιά· «πῶς μοῖρεῖτε καὶ σκαρφαλώνετε στὰ ψηλά, καὶ περᾶτε χωρὶς νὰ κουράζεστε;»

— «Ἐπειδὴ εἶμαι γέρος τάχα;» εἶπε γελώντας ὁ θεῖος. «Πρὶν σᾶς τὸ πῶ, παιδιά μου, θέλω κάτι νὰ σᾶς ρωτήσω:

» Ἐκεῖ ἀπάνω, στὴν κορφὴ τοῦ λόφου, δὲ νιώσατε μιὰ ξεχωριστὴ εὐχαρίστηση, δὲ σᾶς φάνηκε πιὸ ἐλαφρὸ τὸ κορμί σας;»

— «Ναί, ναί» εἶπαν τὰ παιδιά· «γιατί;»

— «Γιατὶ σᾶς ζωογόνησε ὁ καθαρὸς ἀέρας, ποῦ ἐρχόταν ἀπὸ τὸ βουνὸ καὶ ἀπὸ τὴ θάλασσα. Ὁ ἀέρας εἶναι ἡ κυριώτερη τροφὴ τοῦ ἀνθρώπου· χωρὶς ἀέρα οὔτε λίγη ὥρα δὲ ζοῦμε.

» Ἀλλὰ γιὰ νὰ μᾶς τρέφῃ καὶ νὰ μᾶς δίνῃ ζωὴ ὁ ἀέρας, πρέπει νὰ εἶναι καθαρὸς. Καθαρώτερος εἶναι κοντὰ στὴ θάλασσα, στὰ ψηλῶματα, στὴν ἐξοχὴ, ὅπου εἶναι δέντρα.

» Γι' αὐτὸ οἱ χωρικοί, ὄχι ὅσοι κατοικοῦν κοντὰ σὲ βάλτους καὶ εἶναι ἀρρωστιαρήδες, μὰ οἱ χωρικοὶ στὰ βουνὰ καὶ σὲ ἀνοιχτοὺς δεντροφυτεμένους κάμπους, εἶναι πιὸ γεροὶ ἀπὸ ὅσους κατοικοῦν μέσα στὴ χώρα. Γιὰ τοῦτο τοὺς ἀρρώστους οἱ γιατροὶ τοὺς στέλνουν σὲ ψηλὰ βουνά, σὲ μέρη κοντὰ στὴ θάλασσα, στὴν ἐξοχὴ, γιὰ νὰ γίνουν καλά.

» Ὁ καθαρὸς ἀέρας ἦταν ποῦ σᾶς ἔκαμε νὰ τρέχετε καὶ σεῖς τόσο ζωηρά. Αὐτός, παιδιά μου, δίνει καὶ σὲ μένα δύναμη ν' ἀνεβαίνω ψηλῶματα, καὶ νὰ περῶ χαντάκια, ἂν καὶ σηκώνω στὴ ράχη μου ἐξήντα χρόνια.

» Ἀπὸ παιδί συνήθισα νὰ ξυπνῶ τὴ χαραυγὴ, νὰ

κάνω τὸ πρῶτὸ περίπατο, καὶ ν' ἀναπνέω τὸν ἀέρα τῆς ἐξοχῆς, ποὺ δίνει ζωή».

Τὰ παιδιά γύρισαν στὸ σπίτι τους κι ἔφεραν πολλὰ λουλούδια τῆς ἐξοχῆς. Καὶ ἀπὸ κείνη τὴν ἡμέρα πῆραν τὴν ἀπόφαση νὰ κάνουν ὅπως ὁ θεῖος τους, γιὰ νὰ ἔχουν καὶ αὐτὰ ὑγεία καὶ ροδοκόκκινα μάγουλα, ὅπως ἐκεῖνος.

§ 74. Χωριὸ καὶ πόλη

1

Τὸν παλιὸ καιρὸ οἱ κατοικίες τῶν ἀνθρώπων δὲν ἦταν ἢ μία κοντὰ στὴν ἄλλη. Ὁ καθένας ἔκανε τὸ καλύβι του ὅπου μπορούσε· γι' αὐτὸ οἱ κατοικίες ἦταν σκόρπιες, ἐδῶ καὶ κεῖ, ἢ μία μακριὰ ἀπὸ τὴν ἄλλη.

Τοῦτο ὅμως δὲν ἦταν βολικό. Οἱ συγγενεῖς ἤθελαν νὰ εἶναι κοντὰ στοὺς συγγενεῖς, οἱ φίλοι κοντὰ στοὺς φίλους, νὰ βλέπωνται καὶ νὰ βοηθοῦν ὁ ἕνας τὸν ἄλλο.

Ἄρχισαν λοιπὸν νὰ χτίζουν τίς κατοικίες τῆς μίας ὄχι μακριὰ ἀπὸ τὴν ἄλλη. Ἔτσι σιγὰ σιγὰ ἔγιναν τὰ χωριά, τὰ μεγαλοχώρια, οἱ πόλεις.

2

Τὸ χωριὸ ἔχει σπίτια μικρὰ καὶ λιγοστά, χαμηλά, καὶ τὰ περισσότερα καμωμένα ἀπὸ πλίθες.

Δὲν εἶναι ὅλα στὴν ἴδια γραμμή. Τὸ ἓνα εἶναι ἐδῶ, τὸ ἄλλο πάρα πέρα. Καὶ τὸ καθένα ἔχει τὸ περιβολάκι του καὶ τὴν ἀλλή του.

Οἱ δρόμοι τοῦ χωριοῦ εἶναι στενοὶ καὶ ὄχι ἴσιοι. Τῆς νύχτα εἶναι σκοτεινοί, γιατί δὲν τοὺς φωτίζουν φανάρια.

Ὅταν νυχτώσῃ, τίποτα πιά δὲν ἀκούεται στὸ χω-

ριό. Νωρίς νωρίς σβήνουν τὰ φῶτα, γιατί οἱ χωρικοὶ δὲν κάθονται ἀργά.

Κανένας θόρυβος πουθενά. Ὅλα εἶναι ἤσυχα. Κάπου κάπου μόνο ἀκούεται τὸ γάβγισμα ἑνὸς σκύλου, τὸ βέλασμα κάποιου προβάτου ἢ τὸ μούγκρισμα κάποιας ἀγελάδας.

Πρὶν ὅμως λαλήσῃ ὁ παιτεινός, ὁ χωρικός εἶναι στὸ πόδι. Πρὶν βγῆ ὁ ἥλιος, τραβᾷ στὸ χωράφι του ἢ στὸ ἀμπέλι του, ἢ πηγαίνει τὰ ζῶα του στὴ βοσκή.

Οἱ κάτοικοι τοῦ χωριοῦ εἶναι γεωργοί, ἀμπελοουργοί, ἢ ἔχουν πρόβατα καὶ γίδια. Ὅλη τὴν ἡμέρα εἶναι σιτὴ δουλειά· μαζὶ μὲ τοὺς ἄντρες δουλεύουν καὶ οἱ γυναῖκες.

Γι' αὐτὸ τίς καθημερινὲς τὸ χωριὸ φαίνεται σὰν ἔρημο, καὶ μονάχα τίς γιορτὲς βλέπει κανεὶς ἀνθρώπους στοὺς δρόμους. Τὶς Κυριακὲς καὶ τίς γιορτὲς οἱ χωρικοὶ μαζεύονται στὴ μικρὴ πλατεῖα τοῦ χωριοῦ.

Πολλὰ χωριά εἶναι σὲ κάμπους, ἄλλα σὲ ριζοβούνια καὶ ἄλλα στὶς πλαγιὰς τοῦ βουνοῦ ἢ καὶ ψηλὰ κατὰ τὴν κορφή. Ἄλλα χωριά εἶναι κοντὰ στὴν ἀκρογιαλιά, καὶ οἱ κάτοικοί τους γίνονται ναῦτες ἢ ψαράδες.

Τὰ πολὺ μικρὰ χωριά δὲν ἔχουν οὔτε ἐκκλησία οὔτε σχολεῖο· μικροὶ καὶ μεγάλοι πηγαίνουν στὴν ἐκκλησία τοῦ γειτονικοῦ χωριοῦ, καὶ τὰ παιδιά, χειμῶνα καλοκαίρι, κάνουν μισὴ ὥρα δρόμο καὶ περισσότερο, γιὰ νὰ πάνε ἀπὸ τὰ χωριουδάκια τους στὸ σχολεῖο ἑνὸς μεγαλύτερου χωριοῦ· μαθαίνουν γράμματα μὲ τὸν κόπο τους. Τὰ περισσότερα ὅμως χωριά ἔχουν καὶ τὴν ἐκκλησία τους καὶ τὸ σχολεῖο τους.

Ἡ πόλη ἔχει πολλὰ σπίτια. Τὰ σπίτια τῆς πόλης

είναι μεγάλα, ψηλά, ώραία χτισμένα με πέτρες, στη σειρά, τὸ ἓνα κοντὰ στὸ ἄλλο.

Οἱ δρόμοι εἶναι μεγάλοι, πλατιοί, ἴσιοι, στρωμένοι. Κάθε δρόμος ἔχει ὄνομα, γιὰ νὰ ξεχωρίζῃ ἀπὸ τοὺς ἄλλους. Τῆ νύχτα, ὡς τὰ μεσάνυχτα, τοὺς δρόμους τοὺς φωτίζουν ώραία φανάρια με δυνατό φῶς.

Ἡ πόλη ἔχει καὶ δυὸ καὶ τρεῖς καὶ περισσότερες μεγάλες πλατείες. Γύρω σ' αὐτὲς εἶναι ώραία μαγαζιά. Στις πλατείες μαζεύονται οἱ ἄνθρωποι τὸ βράδυ καὶ κάνουν περίπατο, ἢ κάθονται γύρω στὰ καφενεῖα. Κάποτε παίζει καὶ μουσική.

Ἡ πόλη ἔχει πολλὰς ἐκκλησίες· ἔχει καὶ ἄλλα μεγάλα χτίρια λογῆς λογῆς, σχολεῖα γιὰ τ' ἀγόρια καὶ γιὰ τὰ κορίτσια, στρατῶνες γιὰ τοὺς στρατιῶτες, νοσοκομεῖα γιὰ τοὺς ἀρρώστους, ἢ καὶ θεάτρα νὰ διασκεδάξῃ ὁ κόσμος τὰ βράδια.

Στοὺς μεγάλους δρόμους καὶ στις πλατείες εἶναι ξενοδοχεῖα· σ' αὐτὰ κοιμοῦνται τῆ νύχτα οἱ ξένοι, καὶ οἱ ταξιδιωτὲς, ποὺ δὲν ἔχουν συγγενικὸ σπίτι νὰ μείνουν. Εἶναι καὶ ξενοδοχεῖα τοῦ φαγητοῦ, ποὺ τρῶνε μεσημέρι βράδυ οἱ ξένοι καὶ ὅσοι δὲν ἔχουν ἐκεῖ τὴν οἰκογένειά τους.

Στὰ χωριά κάθε σπιτάκι ἔχει τὸ φούρνο του καὶ ἡ νοικοκυρὰ ζυμώνει τὸ ψωμί της· στὴν πόλη εἶναι πολλοὶ φούρνοι ποὺ βγάζουν ψωμί, καὶ μπακάλικα ποὺ πουλοῦν κάθε εἶδος φαγώσιμα. Εἶναι καὶ βιβλιοπωλεῖα, ποὺ ἀγοράζουν τὰ παιδιὰ τὰ βιβλία τους, χαρτοπωλεῖα, ποὺ ἀγοράζουν τὰ παιδιὰ τὰ τετράδια, ζαχαροπλαστεῖα, ποὺ τρῶνε τὰ γλυκίσματά τους, καὶ ἐμπορικά, ποὺ ἀγοράζει ἢ μητέρα πανὶ γιὰ τὴ φορεσιά τους.

Εἶναι κι ἐργοστάσια με ψηλοὺς καπνοδόχους, ὅπου δουλεύουν πολλοὶ ἐργάτες, κλωστήρια ποὺ κλώθουν

νήματα, ύφαντήρια ἔπου ύφαίνουν. Σὲ πολλὰ ἀπ' αὐτὰ δουλεύουν καὶ γυναῖκες.

Ὅσο οἱ δρόμοι τοῦ χωριοῦ εἶναι ἤσυχοι, τόσο στὴν πόλιν οἱ δρόμοι εἶναι γεμάτοι φωνές καὶ θόρυβο. Τί κόσμος! Διαβάτες ἀνεβαίνουν καὶ κατεβαίνουν· ἀμάξια ὠραῖα τρέχουν γρήγορα καὶ κára βαρυφορτωμένα. Πάνε ἀργὰ ἀργὰ τρίζοντας. Ἐνας πουλᾶ κουλούρια ἢ παξιμάδια, ἄλλος χαρτὶ καὶ φακέλους, ἄλλος λαχεῖα, ἄλλος μαντίλια ἢ κάλτσες, καὶ ὁ καθένας φωνάζει τὴν πραμάτεια του. Ἐδῶ παιδιὰ διαλαλοῦν τὶς ἐφημερίδες ποὺ πουλοῦν· παρέκει λοῦστροι προσκαλοῦν τοὺς διαβάτες, νὰ τοὺς γυαλίσουν τὰ παπούτσια τους.

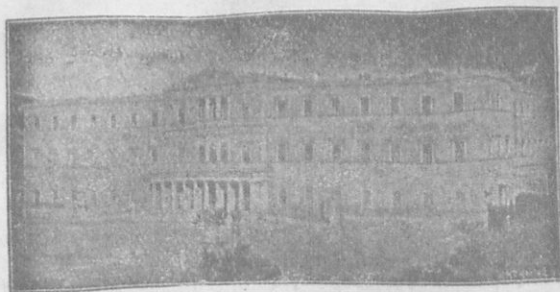
Ὅταν μιὰ πόλιν βρίσκεται μακριὰ ἀπὸ τὴ θάλασσα τὴ λένε μεσόγεια, ἔταν εἶναι κοντὰ τῆς τὴ λένε παραθαλάσσια.

Ὅταν ἡ πόλιν ἔχη ἐργοστάσια ποὺ φτιάουν σαποῦνι, πανιά, χαρτὶ καὶ ἄλλα, τὴ λένε βιομηχανική. Σὲ μερικὰ μέρη εἶναι καταστήματα, ἔπου οἱ ἔμποροι μαζεύουν ἔτι βγάζει ὁ τόπος μας καὶ περισσεύει, σταφίδα, λάδι, κρασί, καὶ τὰ στέλνουν σὲ ξένους τόπους. Εἶναι καὶ καταστήματα ποὺ πουλοῦν πράματα ποὺ ἔρχονται ἀπὸ ξένους τόπους, μηχανές, ἀλέτρια, σιδερικά, γυαλικά, ὑφάσματα, σκιοινὰ καὶ ἄλλα πολλὰ. Τὴν πόλιν ποὺ ἔχει τέτοια καταστήματα τὴ λένε ἐμπορική.

Ἡ ὠραῖα πατρίδα μας ἡ Ἑλλάδα ἔχει πολλὰ χωριά καὶ χωριουδάκια ἀπάνω σὲ πράσινα ψηλῶματα, κοντὰ σὲ δάση ἀπὸ πεῦκα, μέσα σὲ κάμπους ἢ κοντὰ σὲ ἀκρογιάλια. Ἐχει καὶ πόλεις παραθαλάσσιες καὶ μεσόγειες, βιομηχανικὲς καὶ ἐμπορικὲς.

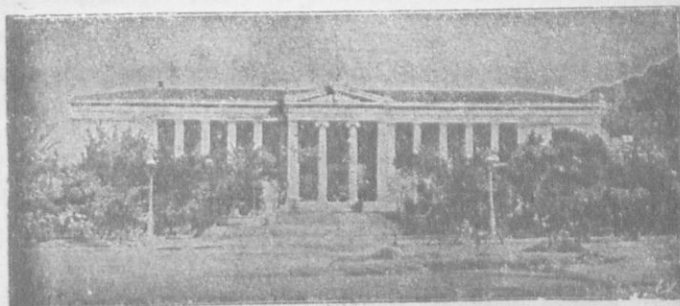
Ἡ Ἑλλάδα ἔχει καὶ μιὰ πρωτεύουσα, τὴν Ἀθήνα. Ἡ Ἀθήνα εἶναι ἡ μεγαλύτερη καὶ ὠραιότερη πόλιν τῆς Ἑλλάδας. Εἶναι ξακουσμένη σὲ ὅλον τὸν κόσμον.

Χιλιάδες άνθρωποι έρχονται από παντού να τή δοῦν
καί να τήν καμαρώσουν. Μαζί με τούς μεγάλους έρχον-
ται και παιδιά· και άμα γυρίζουν στην πατρίδα τους

Τό παλάτι.

λένε με καμάρι: «πῆγα στην Ἀθήνα!» Και μιλοῦν
μέρες κι εβδομάδες για τὰ σπίτια της, τίς πλατείες

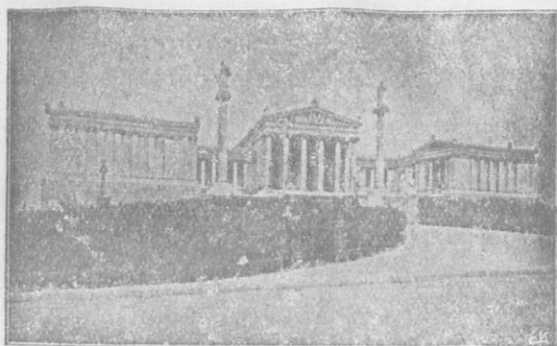

Τό Πανεπιστήμιο.

της, τίς τοποθεσίες της, για τὰ χρόνια του παλαιού και-
ρού και τὰ τωρινά.

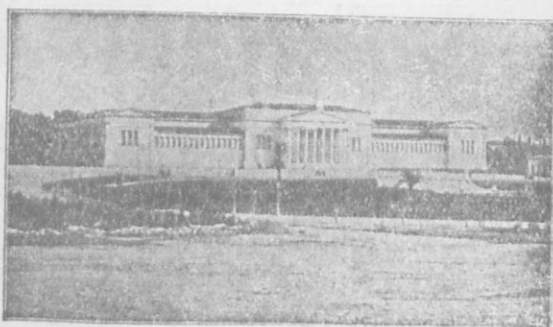
Μιλοῦν για τή Μητρόπολη, μιὰ από τίς μεγαλύτε-
ρες εκκλησίες της Ἑλλάδας, όπου λειτουργά τίς μεγά-
λες γιορτές ὁ μητροπολίτης· μιλοῦν για τὸ παλάτι τοῦ
βασιλιά, και για τὸ μεγάλο και ἕμορφο κήπο του· μι-

λοῦν γιὰ τὸ Πανεπιστήμιο, ποὺ μαθαίνουν τὴν ἐπιστήμη τους οἱ γιατροὶ καὶ οἱ δικηγόροι, οἱ θεολόγοι, οἱ φιλόλογοι καὶ οἱ φαρμακοποιοί· μιλοῦν γιὰ τὴν ὁμορφη,

Ἡ Ἀκαδημία.

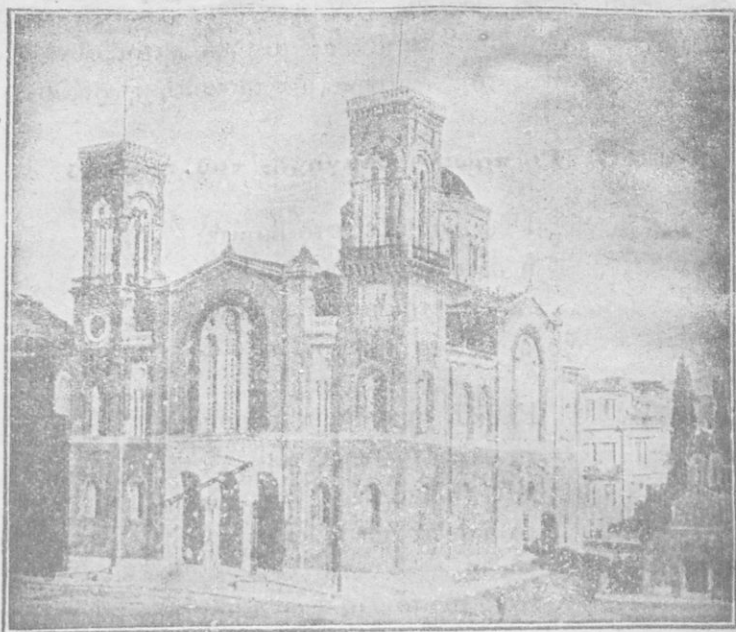
μαρμαροπελεκητὴ καὶ χρυσοστολισμένη Ἀκαδημία, ποὺ ἔγινε γιὰ νὰ μαζεῦονται μέσα οἱ σοφοὶ Ἕλληνες καὶ νὰ συζητοῦν· μιλοῦν καὶ γιὰ τὸ Ζάππειο, μὲ τὴν ὠραία

Τὸ Ζάππειο.

θέα του ὀλόγουρα, μὲ τὰ καταπράσινα δέντρα του καὶ τὶς ἀνθοστόλιστες πρασιές του, ποὺ εἶναι ὁ πιὸ ἀγαπημένος περίπατος μικρῶν καὶ μεγάλων.

Ἡ μητρόπολις

§ 75. Τὸ χωριὸν

Ἐκεῖ στ' ἀπόσκια τοῦ βουνοῦ, στὰ δροσερὰ χορτάρια,
 ποὺ μουρμουρίζουν τὰ νερὰ καὶ χύνονται καθάρια,
 ἐκεῖ στ' ἀπόσκια τοῦ βουνοῦ, ὅπου φυσάει τ' ἀγέρι
 καὶ χαιρετᾷ τὰ λούλουδα καὶ παίζει μὲ τὴ φτέρη
 καὶ τὰ πουλάκια κεληθοῦν στὰ δέντρα ταίρι ταίρι,
 ἀπλώνεται μικρὸ χωριὸν μὲ πεῦκα στολισμένο
 καὶ μὲς στὸν ἥλιο λούζεται λευκὸ κι εὐτυχημένο.
 Τὰ κάτασπρα σπιτάκια του, μικρὰ καὶ μετρημένα,
 καθὼς φωλιὰς μικρῶν πουλιῶν στὰ δέντρα εἶναι κρυμμένα.
 Ἔχει κι ἀμπέλια νὰ χαρῆ καὶ στάχυα νὰ θερίση,
 ἔχει καὶ πρόσχαρη ἐκκλησιά κοντὰ στὴν κρῦα βρύση.
 Κουρτιδῆ, Ἱστορίες, ἐκδ. 10.

κι ἔρχεται κάθε χωρικός ἐκεῖ νὰ προσκυνήσῃ.
Φιλοῦν τὸ χέρι τοῦ παπᾶ καὶ τὸν καλημερίζουν
καὶ στὴ δουλειά τους ὕστερα μὲ προκοπὴ γυρίζουν.

§ 76. Τὸ πρωινὸ τραγούδι τοῦ παιδιοῦ

Γλυκοχαράζει στὸ βουνό,
ἢ ἀνατολὴ ροδίζει,
κι ἓνα τραγούδι πρωινὸ
ἢ πλάση ὅλη ἀρχίζει,

Γλυκιὰ σκορπίζει μυρουδιὰ
τὸ κάθε λουλουδάκι
καὶ παίζει μέσα στὰ κλαδιὰ
τὸ ἥσυχο ἀγεράκι.

Καὶ τὰ πουλιὰ γοργὰ πετοῦν
στὰ δέντρα ἀπ' τὴ φωλιά τους,
καὶ τὴν αὐγούλα χαιρετοῦν
μὲ τὸ κελάηδημά τους.

Κι ἐγώ, παιδάκι ταπεινό,
μὲ ὅλη τὴν ψυχὴ μου
ἄντι τραγούδι πρωινὸ
θὰ πῶ τὴν προσευχή μου.

§ 77. Πῶς φέίνεται στὸν Ἡλίεα κάθε ἐποχὴ τοῦ χρόνου

Εἶχε πέσει πολὺ χιόνι. Οἱ σκεπὲς τῶν σπιτιῶν ἦ-
ταν σκεπασμένες πέρα καὶ πέρα· οἱ δρόμοι ἦταν κά-
τασπροι. Τὰ παιδιὰ ἔτρεχαν ζωηρά, πετοῦσαν χιονιὰς
τὸ ἓνα στὸ ἄλλο, ἔπαιζαν μὲ γέλια καὶ χάρες.

Ὁ Ἡλίας ἀφοῦ ἔπαιξε καλά, πῆγε στὸ σπίτι του μὲ πρόσωπο κατακόκκινο καὶ φώναξε:

« Ἄχ, πῶς ἤθελα νὰ ἦταν πάντα χειμῶνας! »

Ὁ πατέρας ἔβγαλε ἓνα σημειωματάριο.

« Γράψε ἐδῶ αὐτὸ ποὺ εἶπες » εἶπε στὸν Ἡλία.

Ὁ Ἡλίας τὸ ἔγραψε.

Ὁ χειμῶνας πέρασε.

Μιὰ ὠραία ἀνοιξιὰτικὴ μέρα ὁ Ἡλίας εἶχε κατεβῆ στὸ περιθόλι μὲ τὸν πατέρα του. Τί ὄμορφα ποὺ ἦταν ὅλα στὸ περιθόλι!

Οἱ κερασιές ἦταν ἀνθισμένες καὶ τὰ κάτασπρα ἄνθη τους ἦταν γιὰ ζωγραφιά. Οἱ βραγιές ἦταν στολισμένες μὲ λουλούδια· ἀπ' ὅλα ξεχώριζαν τ' ἀπριλιὰτικα τριαντάφυλλα καὶ τὰ γαρίφαλα. Σκόρπιζαν ὠραία μυρουδιὰ καὶ τὸ μάτι χαιρόταν νὰ τὰ βλέπη.

Τὸ παιδί ἐνθουσιάστηκε καὶ φώναξε:

« Ἄχ, πῶς ἤθελα νὰ ἦταν πάντα ἀνοιξη! »

Ὁ πατέρας ἔβγαλε πάλι τὸ σημειωματάριο.

« Γράψε ἐδῶ αὐτὸ ποὺ εἶπες! » εἶπε στὸν Ἡλία.

Ἦρθε τὸ καλοκαίρι.

Ἐνα ἀπόγεμα ὁ Ἡλίας πῆγε μὲ τοὺς δικούς του στὴν ἐξοχή.

Κάθισαν κάτω ἀπὸ τὸ δροσερὸ ἴσκιό μεγάλων δέντρων.

Ἐκεῖ κοντά, ἀνάμεσα στὰ χορτάρια, ἔτρεχε ἓνα ποταμάκι μὲ γλυκὸ μурμουρίσμα. Ἀπὸ μιὰ βερικοκιά ἔκοψαν ὠραία, γλυκόχυμα, ὄριμα βερικοκὰ, τὰ ἔπλυναν στὸ δροσερὸ νερὸ τοῦ ποταμοῦ, καὶ τὰ ἔφαγαν μὲ πολλή εὐχαρίστηση.

Γύρισαν στὸ

Ὁ Ἡλίας καὶ τώρα ἦταν κατευχαριστημένος καὶ φώναξε:

« Ἄχ, πῶς ἤθελα νὰ ἦταν πάντα καλοκαίρι! »

Ὁ πατέρας εἶπε στὸν Ἡλία νὰ γράψῃ αὐτὸ ποῦ εἶχε πει.

Ἦρθε καὶ τὸ φθινόπωρο.

Μιά μέρα ὅλη ἡ οἰκογένεια πῆγε στὸ μεγάλο τους ἀμπέλι νὰ περάσῃ μερικές ὥρες. Τὰ κλήματα ἦταν φορτωμένα μὲ λογγὴς λογγὴς σταφύλια, ραζακιά, ροιδίτες, αὐγουλάτα, μοσκοστάφυλα. Ὁ Ἡλίας τ' ἀγαποῦσε πολὺ τὰ σταφύλια.

Ὅταν γύρισαν τὸ βράδυ στὸ σπίτι τους, φώναξε μὲ τὴν καρδιά του:

« Ἄχ, καὶ νὰ ἦταν πάντα φθινόπωρο! »

Ὁ πατέρας ἔδωσε τὸ σημειωματάριο στὸν Ἡλία νὰ γράψῃ αὐτὸ ποῦ εἶχε πει, καὶ ὁ Ἡλίας τὸ ἔγραψε.

Τότε τοῦ λέει ὁ πατέρας του:

« Ἀλήθεια, Ἡλία, ἤθελες νὰ ἦταν πάντα φθινόπωρο; »

— « Ναι, ἤθελα » εἶπε τὸ παιδί.

— « Κοίταξε τί εἶναι δῶ γραμμένο:

« Πῶς ἤθελα νὰ ἦταν πάντα χειμῶνας! »

» Καὶ δῶ: « Πῶς ἤθελα νὰ ἦταν πάντα ἀνοιξη! »

» Καὶ δῶ: « Πῶς ἤθελα νὰ ἦταν πάντα καλοκαίρι! »

» Κοίταξε τώρα καὶ τὸ τελευταῖο: « Ἄχ, καὶ γὰρ ἦταν πάντα φθινόπωρο! »

» Δὲ μοῦ λές, παιδί μου, ποῖος τὰ ἔγραψε αὐτὰ ἐδῶ; »

— « Ἐγὼ τὰ ἔγραφα » εἶπε ὁ Ἡλίας.

— « Ἐ, δὲ σοῦ φαίνεται παράξενο; Τὸ χειμῶνα ἤθελες νὰ ἦταν πάντα χειμῶνας, τὴν ἀνοιξη πάντα ἀνοιξη, τὸ καλοκαίρι πάντα καλοκαίρι, καὶ τὸ φθινόπω-

ρο πάντα φθινόπωρο. Τι νόημα βγάζεις απ' όλα αυτά, παιδί μου ; »

— « Πώς κάθε εποχή του χρόνου έχει την ομορφιά της ».

— « Ναι, ναι! όλες είναι ωραίες. Σε όλες βρίσκουμε ό,τι μᾶς χρειάζεται, και ή καθεμιά μᾶς δίνει ό,τι μᾶς ἀρέσει. Έτσι ἔκαμε ό Θεός τόν κόσμο. Ο πάνσοφος Θεός τόν ἔκαμε πολύ καλύτερο απ' ό,τι ἔμεις νομίζομε ».

§ 78. Πώς δυό παιδιὰ βλέπουν στρωμένο ἕνα μεγάλο τραπέζι

Ο Ἀλέκος και ό Γιώργης εἶχαν γυρίσει ἀπό τό σχολεῖο. Εἶχαν μεγάλη πείνα, και όταν ἤρθαν στό σπίτι βρήκαν ἔτοιμο τό τραπέζι.

Τά δυό παιδιὰ κάθισαν μέ τούς γονεῖς τους, ἔκαμαν τό σταυρό τους κι ἔφαγαν.

Στό τέλος εἶπε ή μητέρα στά παιδιὰ:

« Παιδιά μου, στήν προσευχή σας νά παρακαλήτε τό Θεό, νά ἔχη γερό τόν πατέρα σας ποῦ φροντίζει για όλα ».

— « Καί για τή μητέρα σας » εἶπε ό πατέρας· « τάχα κι αὐτή δέ φροντίζει; Χωρίς τή δική της φροντίδα πῶς θά τά βρίσκαμε όλα ἔτοιμα και τό τραπέζι στρωμένο ;

» Παιδιά μου » εἶπε σέ λίγο ό πατέρας· « ἀφοῦ μιλοῦμε για τραπέζι, σήμερα τό ἀπόγεμα ποῦ δέν ἔχετε σχολεῖο, νά ἔρθετε νά σας δείξω ἕνα ἄλλο τραπέζι στρωμένο, πολύ μεγάλο και πλούσιο ».

Ο πατέρας πήγε τά παιδιὰ στήν ἐξοχή.

Ἦταν Ἀπρίλης. Στίς κερασιές, ἀνάμεσα στά μυτερὰ φύλλα κρέμονταν κατακόκκινα κεράσια· και τά

σπουργίτια πετούσαν με μεγάλη ὄρεξη καὶ τὰ ἔτρωγαν.

Οἱ μέλισσες πῆγαιναν! ἀπὸ λουλούδι σὲ λουλούδι γιὰ νὰ ρουφήξουν γλυκὸ χυμό. Τὰ χελιδόνια μὲ τὶς μεγάλες φτεροῦγες καὶ τὴν φαλιδωτὴ οὐρά τους πετούσαν γοργά, καὶ μὲ ἀνοιγμένο ράμφος ἄρπαζαν στὸν ἀέρα ἔντομα.

Οἱ σπῖνοι μὲ τὸ κόκκινο στῆθος, τὴν πρασινοκίτρινη ράχη καὶ τὶς δυὸ ἄσπρες λουριδίτσες στὶς φτεροῦγες τους, γύρευαν σπόρους ἀπὸ ζοχοὺς καὶ ἄγρια ραδίκια.

Οἱ σουσουράδες, μὲ τὸ ἀσπρόμαυρο κεφάλι καὶ τὴν ἀσπρόμαυρη οὐρά, ἔτρεχαν στ' αὐλάκια τῶν χωραφιῶν νὰ βροῦν κάμπιες, ἢ πετούσαν κοιτάζοντας στὸν ἀέρα νὰ χάψουν καμιὰ μύγα. Ἄλλα πουλιὰ ζητοῦσαν σπόρους στοὺς ἀγρούς.

Ὁ πατέρας δὲν ἔλεγε τίποτα καὶ τὰ παιδιὰ προσμεναν.

« Πατέρα » λέει στὸ τέλος τὸ μικρότερο, « ποῦ εἶναι τὸ μεγάλο μεγάλο τραπέζι, ποῦ μᾶς εἶπες πῶς θὰ δοῦμε; »

— « Πῶς; » ἀποκρίθηκε ὁ πατέρας, « δὲν τὸ βλέπετε; » Κι ἔδειχνε γύρω μὲ τὸ χέρι του περιβόλια, χωράφια, λιβάδια, δέντρα.

» Ὅπου νὰ γυρίσετε τὰ μάτια σας, βλέπετε χόρτα τρυφερὰ, χλόη πράσινη, λαχανικά, θάμνους ἀνθισμένους, λουλούδια ἀνοιγμένα, δέντρα μὲ φύλλα, καὶ ἄνθη καὶ καρπούς. Αὐτὸ εἶναι τὸ μεγάλο τραπέζι ποῦ ἔστρωσε μὲ τόση ἀγάπη ὁ Θεὸς γιὰ ὅλα τὰ πλάσματά του, μικρὰ καὶ μεγάλα, ἀπὸ τὸ μυρμήγκι καὶ τὴ μέλισσα καὶ τὰ πουλιὰ ὡς τὸν ἄνθρωπο.

» Ὁ Θεός, παιδιὰ μου, εἶναι ὁ πατέρας ὅλων μας. Αὐτὸς φροντίζει γιὰ μᾶς νύχτα καὶ μέρα. Δοξασμένο ἄς εἶναι τ' ὄνομά του. »

Τὴν ὥρα ἐκείνη βασίλευε ὁ ἥλιος. Ἦταν παραμονὴ γιορτῆς καὶ τὸ σήμαντρο στὸ ξωκλήσι, ἀπάνω στὸ ψήλωμα, σήμαινε τὸν ἑσπερινό.

Πόσο γλυκὰ ἀντιλαοῦσε ἡ φωνή του μέσα στὴ σιωπὴ τῆς ἐξοχῆς!

Ὁ πατέρας καὶ τὰ παιδιὰ ἔβγαλαν τὸ καπέλο τους, καὶ ἔκαμαν μ' εὐλάβεια τὸ σταυρό τους.

§ 79. Τὸ ξωκλήσι

Εἰς τὸ βουνὸ ψηλὰ ἐκεῖ
εἶν' ἐκκλησιὰ ἐρημική·
τὸ σήμαντρό της δὲ χτυπᾷ,
δὲν ἔχει φάλη οὔτε παπά.

Ἐνα καντήλι θαμπερὸ
καὶ ἕναν πέτρινο σταυρὸ
ἔχει στολίδι μοναχό
τὸ ξωκλησάκι τὸ φτωχό.

Μὰ ὁ διαβάτης ποῦ περνᾷ
στέκεται καὶ τὸ προσκυνᾷ
καὶ μὲ εὐλάβεια πολλή
τὸν ἄσπρο του σταυρὸ φιλεῖ.

§ 80. Τί εἶδε ὁ Νίκος στὴν ἐκκλησία

I

Ἐνμέρωνε μεγάλη γιορτή. Ἡ καμπάνα τῆς ἐκκλησίας προσκαλοῦσε τοὺς χριστιανοὺς στὴ λειτουργία.

« Σήκω. Ὁρα νὰ πάμε στὴν ἐκκλησία » εἶπε ὁ πατέρας στὸ γιό του.

Ὁ Νίκος πῆδησε ἀμέσως ἀπὸ τὸ κρεβάτι του.

Γρήγορα γρήγορα πλύθηκε καὶ φόρεσε τὰ καθαρά.

κάτασπρα άσπρόρουχα. Ὑστερα φόρεσε τὰ γιορτινὰ φορέματά του καὶ ξεκίνησαν γιὰ τὴν ἐκκλησίαι.

2

Ἄμα ἔφτασαν στὴν ἐκκλησία, ὁ πατέρας ἀγόρασε δυὸ κεριά ἀπὸ τὸ παγκάρι. Ἐδῶσε τὸ ἓνα στὸ Νίκο καὶ τὸ ἄλλο τὸ κράτησε αὐτός. Ἦ ἀναφαν, τὰ κόλλησαν στὸ μπρούντζινο μανουάλι, ἔκαμαν τὸ σταυρὸ τους καὶ προσκύνησαν τὸ εἰκόνημα τοῦ ἁγίου.

Ἐκκλησία

Ἐπειτα ὁ πατέρας ἀνέβηκε σ' ἓνα στασίδι, καὶ κοντὰ του στάθηκε καὶ ὁ Νίκος.

Τὸ παιδί κοίταζε τὸ καθετὶ μὲ προσοχή.

Οἱ τοῖχοι, οἱ θόλοι, οἱ καμάρες τῆς ἐκκλησίας ἦταν ζωγραφισμένα μὲ ὠραῖα, γαλάζια, βαθιὰ κόκκινα καὶ χρυσὰ στολίδια καὶ μὲ μικρὲς ἢ μεγάλες εἰκόνες ἁγίων.

Ψηλά στὸ μεγάλο θόλο εἶδε ζωγραφισμένο τὸν Παντοκράτορα, νὰ εὐλογῇ ἀπὸ ψηλά μὲ καλοσύνη ὅλο τὸν κόσμο. Κάτω στὸ δεξιὸ μέρος εἶδε τὸ θρόνο, ἔπου στέκεται ὁ δεοπότης τὶς μεγάλες γιορτές.

3

Ἀντίκρου στὸ θρόνο, στὸ ἀριστερὸ μέρος, ἦταν ὁ ἄμβωνας. Αὐτοῦ ἀνεβαίνει ὁ διάκος τὶς ἐπίσημες ἡμέρες καὶ λέει τὸ εὐαγγέλιο. Ὁ Νίκος παρατήρησε πῶς τὸ μπροστινὸ μέρος τοῦ ἄμβωνα ἦταν στολισμένον μὲ

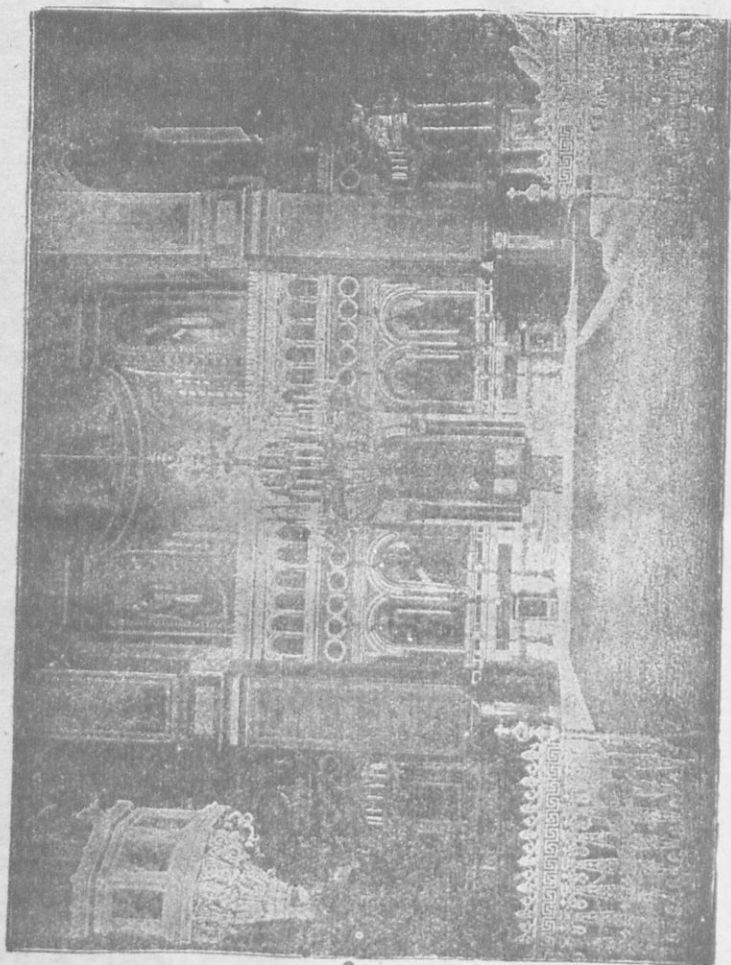
Παντοκράτορας

χρυσῶς ἀετούς, πού εἶχαν ἀνοικιμένες τὶς φτεροῦγες τους. Ἐκεῖ ἀπάνω ἀκουμπᾷ τὸ ἱερὸ εὐαγγέλιον ὁ διάκος.

Δίγιο πῦθ ἐμπρός, στὶς δυὸ πλευρές, δεξιὰ καὶ ἀριστερὰ ἦταν τ' ἀναλόγια. Ἀπάνω σ' αὐτὰ ἦταν βιβλία τῆς ἐκκλησίας· κοντὰ στὸ δεξιὸ ἀναλόγιο, σὲ ψηλὸ στα-

σίδη ἔφελνε ὁ δεξιὸς ψάλτης καὶ ἀντίκρυ του, ἀπὸ τὸ ψηλὸ του στασίδι, ἀποκρινόταν ὁ ἀριστερὸς ψάλτης.

Ἄκόμη πιὸ ἐμπρός, ἀπὸ τὸν ἕναν τοῖχο ὡς τὸν

Εἰκονοστάσι, φρόνος καὶ ἄμβωνας

ἄλλο, πέρα ἕως πέρα, σὲ ἔλο τὸ πλάτος τῆς ἐκκλησίας ἦταν τὸ εἰκονοστάσι. Αὐτὸ χωρίζει τὸ μέρος τῆς ἐκκλησίας, ποὺ εἶναι γιὰ ἔλους τοὺς χριστιανούς, ἀπὸ τὸ

ιερό, πού είναι μόνο για τους ιερωμένους. Τò εικονοστάσι ἦταν στολισμένο με ὠραία καὶ μεγάλα εικονίσματα τοῦ Χριστοῦ, τῆς Παναγίας καὶ ἄλλων Ἁγίων. Ψηλότερα ἦταν ἄλλα εικονίσματα μικρότερα.

Ἐμπρὸς στο εικονοστάσι κρέμονταν ἀνάμμένα ἀσημένια καντήλια. Ψηλὰ ἀπὸ πάνω κρέμονταν χρυσοστολισμένοι πολυέλαιοι με πολλὰ κεριά.

Μαζί με τίς φωνές τῶν ψαλτῶν ἀκούονταν καὶ παιδικές φωνές. Ἡ ἐκκλησία μοσκοβολοῦσε ἀπὸ λιβάνι.

Ὁ παπὰς με τὰ ἱερά ἄμφια ἔλεγε δυνατὰ ἢ σιγὰ σιγὰ τίς εὐχές μέσα στο ἱερό, ἔμπρὸς στήν Ἁγία Τράπεζα. Κάποτε ἐρχόταν καὶ στή μεσιανή πόρτα τοῦ εικονοστασίου, στήν ὠραία Πύλη, κι ἔλεγε μερικές εὐχές.

Ἐνα παιδί εἶπε τὸν ἀπόστολο. Ἵστερα ὁ διάκος χρυσοφορεμένος ἀνέβηκε στὸν ἄμβωνα καὶ εἶπε τὸ εὐαγγέλιο. Ὅλοι κατέβηκαν ἀπὸ τὰ στασίδια καὶ ἄκουαν με σεβασμὸ τ' ἅγια λόγια.

Ἐπειτα βγῆκαν τ' ἅγια· ὁ παπὰς, κρατώντας ψηλὰ τὸ ἀσημένιο δισκοπότηρο, πέρασε ἀνάμεσα ἀπὸ τοὺς χριστιανούς, καὶ ὅλα τὰ κεφάλια ἔσκυψαν, καὶ ὅλα τὰ στόματα ψιθύριζαν προσευχές εὐλαβητικά.

Ὅταν τελείωσε ἡ λειτουργία, ὁ παπὰς μοίρασε τὸ ἀντίδωρο στοὺς χριστιανούς.

Τότε ὁ Νίκος κι ὁ πατέρας γύρισαν στο σπίτι.

Τὸ παιδί ἔνιωθε μιὰ ξεχωριστὴ εὐχαρίστηση μέσα στήν καρδιά του. Τοῦ φαινόταν πὼς ἡ ψυχὴ του μοσκοβολοῦσε ἀπὸ τὸ μοσκολίβανο, πού ἀνέβαινε ψηλὰ σὰν προσευχὴ πρὸς τὸ Θεό. Ναι, καταλάβαινε πὼς εἶχε γίνει καλύτερο, πὼς εἶχε μαζί του τὴν εὐλογία τοῦ Θεοῦ!...

§ 81. Ἡ Κυριακή

Μόλις ἔλαμπαν τὰ κάλλη τῆς αὐγῆς τετρανά,
τὰ παιδάκια ἢ μητέρα τρέχει καὶ ξυπνά.

» Ἐ παιδιά, καιρός, ξυπνάτε, εἶναι Κυριακή·
ἢ καμπάνα μᾶς φωνάζει. Τὴν ἀκοῦτε κεῖ :

— « Τώρα ἀμέσως, μητερίτσα » λένε μὲ χαρὰ
καὶ πηδοῦν ἀπ' τὸ κρεβάτι ὄλα ζωηρά.

Ἡ μητέρα μὲ δροσάτο τάπλωνε νερό,
τὰ μαλλάκια τους μὲ χτένι χώρισε ἀργυρό.

Τ' ἄλλαξε σιδερωμένα ροῦχα γιορτερά
κι ἔλαμπαν σὰν ἀγγελούδια κι ἦταν μιὰ χαρά.

Τώρα νὰ στὸ πεζοδρόμι τὰ παιδιά. Κι αὐτὴ
τὸ μικρὸ τῆς ἀπ' τὸ χέρι τρυφερὰ κρατεῖ.

Φρόνιμα στὴν ἐκκλησία στέκουν τὰ παιδιά
καὶ τὴ λειτουργία ἀκοῦνε μ' ἀνοιχτὴ καρδιά.

Φῶς καὶ μέσα φῶς κι ἀπέξω. Πάλι νά, μαζὶ
στὸ σπιτάκι ἢ συνοδεία ἔρχεται πεζή.

Σ' ὄλη χύθηκε τὴ στοράτα μόσκος θαυμαστός,
καὶ ἀόρατος μαζὶ τους ἔρχεται ὁ Χριστός.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

1

σελίδα:

1. Τι κάνει μιά μάνα για τὸ ἀρρωστο παιδάκι της	3
2. Πῶς νὰ λυπήσω τὴ μητέρα (ποίημα Γ. Βιζυηνοῦ)	5
3. Τι κάνει μιά κότα για τὰ πουλάκια της	5
4. Ἡ κότα (πραγματογνωσία)	7

2

5. Πόσο ἀγαπᾷ ἓνα φτωχὸ παιδί τὴ μητέρα του	12
6. Ἔρχεται ὁ πατέρας (ποίημα Γ. Βιζυηνοῦ)	14
7. Ἐνα παιδί πὺν ἀγαπᾷ τὴν ἀδερφή του	15

3

8. Τρεῖς ἀγαπημένες ἀδερφές	17
9. Ἱστορία μιᾶς ἐλιάς (πραγματογνωσία)	19
10. Τ' ἀδέρφια καὶ τὰ κλαδιὰ (ποίημα Α. Κουρτίδη)	23

4

11. Πῶς βοηθοῦν δυὸ μυρμηγκία ἓνα σύντροφό τους	25
12. Τὸ ταξίδι τῶν χελιδονιῶν καὶ τὸ ἀδύνατο χελιδονάκι	26
13. Ἡ χελιδόνα (ποίημα Ἡλ. Τανταλίδη)	29
14. Τὸ φθινόπωρο (φυσιογνωσία)	29

5

15. Τι παθαίνουν δυὸ κατρίκες πὺν μάλωναν	30
16. Τι ἀκοίει ἓνα παιδί στὸ δάσος	32
17. Τὰ παιδιὰ πὺν περιγελοῦν ἓναν κουτσό	33
18. Ὁ ἥλιος καὶ ὁ ἀέρας (ποίημα Γ. Δροσίνη)	34
19. Ὁ εὐγενικὸς τρόπος ἐνὸς παιδιοῦ σ' ἓναν ξένο	34

6

Σελίδα

20. Τί παθαίνει ένας φαντασμένος λύχνος 35
 21. Ὁ ὑπερήφανος καπνὸς (ποίημα I. Πολέμη) 36
 22. Τί ἔπαθε ἓνας πετεινὸς μὲ τὴν ὑπερηφάνειά του 37
 23. Ὁ πετεινὸς (πραγματογνωσία) 37

7

24. Πῶς ἡ Φανὴ καὶ ὁ Βάσος δείχνουν τὴν ἀγάπη τους
 σὲ μιὰ καρδερίνα 40
 25. Ὁ χειμῶνας (φυσιογνωσία) 43
 26. Τὴν ὥρα τῆς τρικυμίας (ποίημα Γ. Βιζυηνοῦ) 45

8

27. Πῶς ἓνα ἄλογο καὶ ἓνας σπουργίτης βοηθοῦν ὁ ἓνας
 τὸν ἄλλο 45
 30. Τὸ ἄλογο (πραγματογνωσία) 47
 31. Δυὸ διαβάτες κι ἓνας πλάτανος 50
 32. Γιατί ἓνας χωρικός φρονίζει γιὰ τὰ ζῶα του 50
 33. Τὸ γαϊδούρι (πραγματογνωσία) 53
 34. Τί ἔπαθε ὁ Πέτρος ποὺ ἤπιε ἰδρωμένος κρύο νερό 55
 35. Ἡ πηγὴ τοῦ χωριοῦ (ποίημα I. Πολέμη) 57

9

36. Πῶς ἓνας μικρὸς βοσκὸς φυλάγει πιστὰ τὴν παραγγε-
 λία τοῦ πατέρα του 57
 37. Τὸ πρόβατο (πραγματογνωσία) 60
 38. Τὸ κοπάδι (ποίημα Α. Κατακουζηνοῦ) 65

10

39. Τί λέει ὁ δάσκαλος στὸ Σταῦρο ποὺ εἶπε τὸ φταί-
 ξιμό του 65
 40. Ψευτογιατρός (ποίημα Γιάννη Περγιαλίτη) 66
 41. Τί παθαίνει μιὰ παμπόνηρη ἀλεπού 67
 42. Ὁ σκύλος (πραγματογνωσία) 69
 43. Τὸ σκυλὶ (ποίημα Γ. Βιζυηνοῦ) 76

11

44. Πῶς ἡ Ἐλένη δίνει λίσω μιὰ ξένη δεκάρα 77

	Σελίδες
45. Ἡ Μαρία, ἡ μητέρα της καὶ τὰ ξένα χρήματα	77
46. Πῶς φανερώθηκε ὁ κλέφτης ἐνὸς ἀλόγου	79
47. Τὰ νομίσματα (πραγματογνωσία)	80
48. Ἡ ἀνοιξη (ποίημα Α. Βλάχου)	85
49. Ἡ ἀνοιξη (φυσιογνωσία)	85
50. Χελιδόνι γύρισε, καλοκαίρι μύρισε (ποίημα Α. Κατακουζηνοῦ)	86
51. Ὁ Μῆης (ποίημα Α. Βλάχου)	87

12

53. Ποιοὺς ξύπνησε ὁ πρωινὸς ἥλιος	87
55. Τὸ ρολόγι (ποίημα Α. Κουρετίδη)	88
56. Τί ἄλλο ἔπρεπε νὰ κάμῃ ἓνας χωρικός πὺν ζητοῦσε βοήθεια ἀπὸ τοὺς ἄλλους	89
57. Πῶς ἀγάπησαν τὴ δουλειὰ τὰ παιδιὰ ἐνὸς γεωργοῦ	90
58. Γιατί ἓνα ἀλέτρι ἔλαμπε κι ἓνα ἄλλο ἦταν σκουριασμένο	91
59. Τρεῖς περίπατοι στὰ χωράφια (πραγματογνωσία)	92
60. Ἡ βροχούλα (ποίημα Χ. Σαμαρτοῖδη)	99
61. Σύννεφα καὶ βροχὴ (φυσιογνωσία)	101
62. Ἡ βροχὴ (ποίημα Γ. Βιζυηνοῦ)	105
63. Τὸ καλοκαίρι (φυσιογνωσία)	106
64. Τὸ καλοκαίρι (ποίημα Α. Βλάχου)	107

13

65. Γιατί ἓνας γνωστικός βάτραχος δὲν κατ βηκε σ' ἓνα πηγάδι	108
66. Ἕνας γνωστικός πετεινὸς καὶ μιὰ πονηρὴ ἀλεπού	110
67. Ἡ ἀλεπού καλόγρια (ποίημα Γ. Δροσίνη)	111
68. Τὸ περιβόλι (πραγματογνωσία)	112

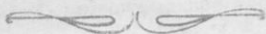
14

69. Τί καλὸ εἶδαν τρία καθαρὰ παιδιὰ	116
70. Τί συμβουλὴ ἔδωσε τὸ στομάχι σ' ἓνα λαίμαργο	117
71. Τί παθαίνει ὁ Χρῖστος πὺν ἔφαγε ἄγουρα καὶ σάπια ὀπωρικά	118
72. Πόσο ἀξίζει ἡ ἰγεία	119

73.	Πρωινὸς περίπατος	120
74.	Χωριὸ καὶ πόλη (πατριδογραφία)	123
75.	Τὸ χωριὸ (ποίημα I. Πολέμη)	129

15

76.	Τὸ πρωινὸ τραγούδι τοῦ παιδιοῦ (ποίημα A. Κουρτίδη)	130
77.	Πῶς φαίνεται στὸν Ἕλτα κάθε ἐποχὴ τοῦ χρόνου	130
78.	Πῶς δυὸ παιδιά βλέπουν στρωμένο ἓνα μεγάλο τραπέζι	133
79.	Τὸ ξωκλήσι (ποίημα A. Βλάχου)	135
80.	Τί εἶδε ὁ Νίκος στὴν ἐκκλησία (πραγματογνωσία)	135
81.	Ἡ Κυριακὴ (ποίημα Ἡλ. Τανταλίδη)	140

0020561087

ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΒΟΥΛΗΣ

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

